

รายงานการพิจารณาศึกษา
“การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและ
ปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

สำเนา บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการทบทวนและคณบ่มั่นคองรัฐ วุฒิสภา โทร. ๐ ๒๒๐๖ ๖๖๙๙ ต่อ ๓๓๒๐
ที่ สว.๐๑๐๐.๑๐/(ร๕๓) วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการทบทวนและคณบ่มั่นคองรัฐ วุฒิสภา
กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการทบทวนและคณบ่มั่นคองรัฐ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๗) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทบทวนทั้งปวง อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับคณบ่มั่นคองแบบองครวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

(๑) พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	ประธานคณะกรรมการ
(๒) พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายถวิล เปลี่ยนศรี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	เลขานุการคณะกรรมการ
(๖) ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	โฆษกคณะกรรมการ
(๗) พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	รองโฆษกคณะกรรมการ
(๘) พลเอก อุต เป็องบน	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๙) พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๐) พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๑) พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	
(๑๒) นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ	
(๑๓) นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี	
(๑๔) คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	
(๑๕) ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เฟื่องพานิชภัคดี	
(๑๖) นางสาวปิยฉุฎฐ์ วันเฉลิม	
(๑๗) พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์	
(๑๘) พลเอก ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้	
(๑๙) นายอนุสิษฐ คุณากร	

บัดนี้ คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาเรื่อง “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และนำเสนอรายงานของคณะกรรมาธิการต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
(บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์)
ประธานคณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

สิริกร อังกาบ

(นางสิริกร อังกาบ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการ
การทหารและความมั่นคงของรัฐ

นพดล ฉิมมี

(นายนพดล ฉิมมี)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมาธิการ
การทหารและความมั่นคงของรัฐ

กลุ่มงานคณะกรรมาธิการการทหาร
สำนักกรรมาธิการ ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๘๙

อดิสร พิมพ์
สิริกร ทาน

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
ประธานคณะกรรมการ

พลเอก วรพงษ์ สว่างเนตร
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายถวิล เปลี่ยนศรี
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

พลเอก สมหมาย เกาฏีระ
เลขานุการคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์นิสตรรก์ เวชยานนท์
โฆษกคณะกรรมการ

พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์
รองโฆษกคณะกรรมการ

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

พลเอก อู๊ด เบื้องบน
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก วัฒนา สรรพานิช
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ
กรรมการ

พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์
กรรมการ

พลเอก ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้
กรรมการ

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
กรรมการ

นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ
กรรมการ

นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี
กรรมการ

ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์
กรรมการ

นางสาวปิยฉวีรัตน์ วันเฉลิม
กรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคง และปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล

พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ
ประธานคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์นิสตาร์ เวชยานนท์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

พลโท สุเมธ ไมตรีประศาสน์
อนุกรรมการ

พลโท อุดมศักดิ์ บัวพรหมมาตร
อนุกรรมการ

พลโท เฉลิมชนม์ ดวงกลาง
อนุกรรมการ

พลตรี เวชยันตร์ ชูดวง
อนุกรรมการ

พลตรี ไพศาล หนูสังข์
อนุกรรมการ

พลตำรวจตรี ปภัสเดช เกตุพันธ์
อนุกรรมการ

นายวีระพันธ์ อภัยรัตน์
อนุกรรมการ

นางสาวปรียาภรณ์ ดวงพิกุล
อนุกรรมการ

พลเอก สมชาย เพ็งกรุด
เลขานุการคณะกรรมการ

รายนามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑. พลเอก วรพงษ์	สง่าเนตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายถวิล	เปลี่ยนศรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. พลเอก สมหมาย	เกาฏีระ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. พลเอก อุต	เปื้องบน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. พลเอก สนั่น	มะเริงสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. พลเอก วัฒนา	สรรพานิซ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. พลเอก อุดมชัย	ธรรมสาโรรัชต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. พลเอก ชูศักดิ์	เมฆสุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙. นายเชิดศักดิ์	สันติวรวุฒิ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๐. ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม	เพ็งพานิชภักดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๑. นายทวิวงศ์	จุลภมตรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. พลเอก สุนัย	สัมปัดตะวนิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. พลเอก ปรีชา	เทียมฉัตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. พลโท ภูวดล	พลนาค	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. พลเรือโท ยุทธชัย	ลีลาสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. พลโท เกரியงไกร	ศรีรักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. พันเอกหญิง องค์กร	ประคองจิตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นางสาววิเรชา	ปัญญาแมนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”

ของคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล

ในคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่อังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๗) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหารทั้งปวง อุตุสาหกรรมป้องกันประเทศ และการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑.๑ คณะกรรมการดำเนินการเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑.๑ พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	ประธานคณะกรรมการ
๑.๑.๒ พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๑.๓ พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๑.๑.๔ นายถวิล เปลี่ยนศรี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๑.๑.๕ พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	เลขานุการคณะกรรมการ

๑.๑.๖ ศาสตราจารย์....

๑.๑.๖ ศาสตราจารย์นิสตาร์ เวชยานนท์	โฆษกคณะกรรมการ
๑.๑.๗ พลเอก อุดมชัย	ธรรมสารโรรัชต์ รองโฆษกคณะกรรมการ
๑.๑.๘ พลเอก อู๊ด	เป็องบน ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๙ พลเอก สนั่น	มะเร็งสิทธิ์ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๑๐ พลเอก วัฒนา	สรรพานิช ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๑๑ พลเอก ชูศักดิ์	เมฆสุวรรณ
๑.๑.๑๒ คุณหญิงพรทิพย์	โรจนสุนันท์
๑.๑.๑๓ นายเชิดศักดิ์	สันติวรุฒิ
๑.๑.๑๔ นายทวีวงศ์	จุลกมนตรี
๑.๑.๑๕ ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม	เพ็งพานิชภักดิ์
๑.๑.๑๖ นางสาวปิยฉัญฉุ์	วันเฉลิม
๑.๑.๑๗ พลเอก เฉลิมพล	ศรีสวัสดิ์
๑.๑.๑๘ พลเอก ณรงค์พันธ์	จิตต์แก้วแท้

๑.๒ คณะกรรมการได้แต่งตั้งและมอบหมายคณะอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับ “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑.๒.๑ พลเอก จีระศักดิ์	ชมประสพ	ประธานคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒ ศาสตราจารย์นิสตาร์ เวชยานนท์	รองประธานคณะอนุกรรมการ	คนที่หนึ่ง
๑.๒.๓ คุณหญิงพรทิพย์	โรจนสุนันท์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๑.๒.๔ พลโท สุเมธ	ไมตรีประศาสน์	อนุกรรมการ
๑.๒.๕ พลโท อุดมศักดิ์	บัวพรหมมาตร	อนุกรรมการ
๑.๒.๖ พลโท เฉลิมชนม์	ดวงกลาง	อนุกรรมการ
๑.๒.๗ พลตรี เวชยันต์	ชูดวง	อนุกรรมการ

๑.๒.๘	พลตรี ไพศาล	หนูสังข์	อนุกรรมการ
๑.๒.๙	พลตำรวจตรี ปภัสเดช	เกตุพันธ์	อนุกรรมการ
๑.๒.๑๐	นายวีระพันธ์	อภัยรัตน์	อนุกรรมการ
๑.๒.๑๑	นางสาวปรียาภรณ์	ดวงพิกุล	อนุกรรมการ
๑.๒.๑๒	พลเอก สมชาย	เพ็งกรุด	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑.๒.๑๓	พลเอก วรพงษ์	สง่าเนตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๑๔	นายถวิล	เปลี่ยนศรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๑๕	พลเอก สมหมาย	เกาภูรีระ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๑๖	พลเอก อู๊ด	เป็องบน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๑๗	พลเอก สนั่น	มะเร็งสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๑๘	พลเอก วัฒนา	สรรพานิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๑๙	พลเอก อุดมชัย	ธรรมสาโรรัชต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๐	พลเอก ชูศักดิ์	เมฆสุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๑	นายเชิดศักดิ์	สันติวรวุฒิ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๒	ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม	เพ็งพานิชภักดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๓	นายทวีวงศ์	จุลภมนตรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๔	พลเอก สุนัย	สัมปัตตะวนิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๕	พลเอก ปรีชา	เทียมฉัตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๖	พลโท ภูวดล	พลนาค	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๗	พลเรือโท ยุทธชัย	ลีลาสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๘	พลโท เกรียงไกร	ศรีรักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๙	พันเอกหญิง องค์กร	ประคองจิตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๐	นางสาววิเรชา	ปัญจมานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑.๓ คณะอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล ได้แต่งตั้งและมอบหมายคณะทำงาน พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับ“การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ซึ่งคณะทำงาน ประกอบด้วย

๑.๓.๑ ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	ประธานคณะทำงาน
๑.๓.๒ นางสาวปรียาภรณ์ ดวงพิกุล	รองประธานคณะทำงาน
๑.๓.๓ นางสาววิเรชา ปัญจมานนท์	คณะทำงาน
๑.๓.๔ นายชัชวินธ์ ตันติเวชวานิชย์	คณะทำงาน

๒. วิธีพิจารณาศึกษา

๒.๑ คณะอนุกรรมการจัดการประชุม เพื่อพิจารณาประเด็นพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑๑ ครั้ง ดังนี้

- ๒.๑.๑ ครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๓ วันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓
- ๒.๑.๒ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔
- ๒.๑.๓ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ วันพฤหัสบดีที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๔ ครั้งที่ ๘/๒๕๖๔ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๕ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๖ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๗ ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๔
- ๒.๑.๘ ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๙ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๑๐ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๕
- ๒.๑.๑๑ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

๒.๒ คณะอนุกรรมการดำเนินการเชิญหน่วยงานมาให้ข้อมูลข้อเท็จจริง
ประกอบการพิจารณา ดังนี้

๒.๒.๑ สำนักนายกรัฐมนตรี

- พลเรือตรี สมเกียรติ ผลประยูร เลขานุการศูนย์อำนวยการ
บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๒.๒ กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง

- นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา

๒.๒.๓ กระทรวงกลาโหม

กองทัพบก

- ๑) แม่ทัพภาคที่ ๔ และผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔

๒.๒.๔ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

- นายบรรลือ วิศิษฏ์อนุพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริม
และพัฒนาศักยภาพนักศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๒.๒.๕ กระทรวงศึกษาธิการ

- ๑) เลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- ๒) รองเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๓) ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- ๔) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๕) ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๖) รองผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

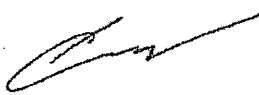
๒.๓ คณะอนุกรรมการเดินทางไปศึกษาดูงาน จำนวน ๑ ครั้ง ณ กระทรวงศึกษาธิการ

คณะอนุกรรมการได้กำหนดการเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ในวันที่จันทร์ที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุมจันทร์เกษม อาคารราชวัลลภ ชั้น ๑ กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก แขวงดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับเกียรติจากนางสาวตรีณัฐ เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการ

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล ได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ต่อที่ประชุมคณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ครั้งที่ ๗/๒๕๖๕ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๕ และคณะอนุกรรมการได้มีมติรับรองรายงานดังกล่าว โดยให้ถือว่าเป็นรายงานซึ่งคณะอนุกรรมการได้พิจารณาศึกษา คณะอนุกรรมการจึงมีมติขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าว เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกับผลการพิจารณาศึกษา และขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนสืบไป

พลเอก

(สมหมาย เกาภูรีระ)

เลขาธิการคณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

คำนำ

แม้สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มที่ดีขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลและความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในช่วงที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจำเป็นต้องพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ เพื่อลดโอกาสในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนจากกลุ่มผู้ไม่หวังดีและยกระดับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ตลอดจนลดความรู้สึกแบ่งแยกระหว่างเชื้อชาติ ศาสนาและภาษาในพื้นที่ เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขบนพื้นฐานของความเป็นพหุวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล ในคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา จึงได้น้อมนำแนวพระราชดำริ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) เป็นหลักชัยในการพิจารณาศึกษาการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนได้นำหลักการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ แนวทางจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความเป็นพหุวัฒนธรรม แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒๐ ปี เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาและยกระดับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดทำรายงานพิจารณาศึกษานี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งการสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ การร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อแสวงหาทางออกร่วมกันในการพัฒนาและยกระดับการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ ในเบื้องต้นกระทรวงศึกษาธิการได้รับทราบรายงานผลการศึกษาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีความเห็นที่สอดคล้องกับรายงานผลการศึกษานี้ และพร้อมให้ความร่วมมือในการพัฒนาและยกระดับการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางจัดการเรียนการสอนของคณะอนุกรรมการฯ เพื่อให้การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถลดการบ่มเพาะจากกลุ่มผู้ไม่หวังดี พร้อมไปกับการพัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นพหุวัฒนธรรม ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในยุคปัจจุบัน และทำให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยในฐานะภาษาหลักของชาติได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการฯ จะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับต่อไป

หน้าว่าง

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ของคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ๒) เพื่อศึกษาบทเรียนการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสม ๓) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และ ๔) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) สำหรับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยกระดับสู่มาตรฐานระดับสากลและสอดคล้องกับการพัฒนาในศตวรรษที่ ๒๑

กรอบแนวคิดการศึกษาได้มีการทบทวนบริบทแวดล้อมและแผนงานระดับต่างๆ หลายระดับ ประกอบด้วย ระดับสากล ได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทักษะที่จำเป็นของพลเมืองโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ระดับชาติ ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๕ และ แผนยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒๐ ปี ระดับปฏิบัติการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คำนึงถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาและการยอมรับสังคมพหุวัฒนธรรม พร้อมกับการเพิ่มคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนให้สามารถแข่งขันได้ ทั้งในการทดสอบระดับชาติและสากล รวมทั้งหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) และหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) นอกจากนี้ กรอบการให้ข้อเสนอแนะ (Model) ในการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้นำแนวคิดทฤษฎีการจัดการศึกษา ๓ แนวคิดหลักให้เป็นกรอบในการให้ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย (๑) แนวคิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) แนวคิดคุณลักษณะของพลเมืองโลกภายใต้บริบทแวดล้อมพหุวัฒนธรรม และ (๓) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร “เชิงสรรค์สร้างองค์ความรู้ (constructivist paradigm)”

ผลการศึกษาและวิเคราะห์การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เปรียบเทียบกับกรณีประเทศมาเลเซีย มีรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านพัฒนาการของหลักสูตรการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และมาเลเซียได้รับอิทธิพลจากบริบทแวดล้อมและแนวนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติไม่แตกต่างกัน แต่กรณีของมาเลเซียใช้ “ภาษา (language)” เป็นเครื่องมือในการสร้างอัตลักษณ์ของความเป็นชาติและป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในชาติระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จากนั้นจึงมุ่งเน้นการสร้างหลักสูตรที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงาน และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดยการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแก่ทรัพยากรมนุษย์ในสังคมโลก เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

๒) ด้านโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาและจำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) พบว่า ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการออกแบบโครงสร้างและชั่วโมงเรียนเพื่อปรับสมดุลต่อบริบทแวดล้อม นโยบายการพัฒนาประเทศ และความมั่นคงของชาติ ควบคู่กับอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งเป็นความต้องการของประชาชน/ผู้ประกอบการ สำหรับกรณีของมาเลเซียภายหลังการหล่อหลอมทัศนคติและภาษาได้สำเร็จ ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาด้วยการปฏิรูปผ่านแผนการศึกษาชาติที่มี ๑๑ กลยุทธ์ อาทิ การพัฒนาตามมาตรฐานสากล การผลิตนักเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน มุ่งเน้นการเรียนรู้และสื่อสารได้ในภาษาหลักของชาติ ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างทักษะการคิดระดับสูง การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน การลดเนื้อหาที่มีความทับซ้อนกัน และการใช้ระบบสะเต็มศึกษา (STEM) และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๓) ด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งการประเมินออกเป็นระดับรายบุคคล ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ส่วนนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (แบบเข้ม) จะต้องเข้ารับการประเมินเกณฑ์อิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัชชีฎะฮฺ) พร้อมกัน ในภาพรวมการประเมินของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของไทย มีลักษณะประเมินแบบบนลงล่าง (top-down) ขณะที่กรณีของมาเลเซีย ในส่วนของมาเลเซียได้มีการปฏิรูประบบการประเมินการเรียนรู้เพื่อให้เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตร โดยเน้นการประเมินไปพร้อมกับการเรียนรู้ตามมาตรฐาน เป็นการประเมินในภาพรวมและการใช้สารสนเทศจากการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการมาเลเซีย จึงได้เน้นไปที่รูปแบบการประเมินโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญได้แก่ การประเมินผลระดับโรงเรียนนำสู่การประเมินผลระดับชาติ โดยในการประเมินผลการศึกษาจะมีการประเมินผลทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินผลจากกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเน้นการวัดทักษะการคิดระดับสูง โดยสรุปการประเมินจะประกอบไปด้วย ๔ ด้าน ได้แก่ การประเมินของโรงเรียน การประเมินจากจากส่วนกลางซึ่งทางโรงเรียนดำเนินการประเมินโดยใช้แนวทาง เครื่องมือ

๒) การจัดการกระบวนการพัฒนาครูผู้สอนหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อลดช่องว่าง (gap) ด้านคุณภาพครู

กระทรวงศึกษาธิการ ควรทบทวนและประเมินคุณภาพของครูผู้สอนทั้งโรงเรียนรัฐและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา เพื่อนำมาใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูให้อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เช่น การออกแบบหลักสูตรตามหลักวิชาการ จิตวิทยาการสอน รูปแบบการสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และเพิ่มเติมความรู้และทักษะเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนการสอนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมที่ถูกต้องเหมาะสม โดยกระทรวงศึกษาธิการควรร่วมมือกับกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม เพื่อระดมความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาเข้ามาในฐานะภาคีหุ้นส่วนหรือพี่เลี้ยงให้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูในพื้นที่

๓) การสร้างระบบการศึกษาที่ครอบคลุมเด็กทุกกลุ่ม (Inclusive Education)

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ตลอดจนภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันวิชาการ ต้องสร้างกลไกความร่วมมือ (collaborative mechanism) เพื่อสำรวจ ติดตาม ตรวจสอบเด็กกลุ่มเปราะบางเหล่านี้ เข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือที่เหมาะสมในทุกมิติทั้งสิทธิที่จะได้รับการศึกษาจากรัฐ สิทธิในการดูแลสุขภาพอนามัยและโภชนาการ สิทธิในการมีหลักประกันที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี เพื่อปิดช่องว่างระหว่างรัฐกับเด็กกลุ่มเปราะบาง และป้องกันกลุ่มผู้ไม่หวังดีชักชวนและกล่อมเกล่าให้เป็นปฏิปักษ์กับรัฐ รวมทั้งพัฒนาติดตามการพัฒนาคุณภาพชีวิต การชี้แนะแนวทางศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ โดยมีการจัดทำแผนงานดูแลเด็กเป็น “รายบุคคล” หรือ “รายครอบครัว”

๔) การสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เพื่อเป็นภาคีพี่เลี้ยงในการยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน (Public and Private School Partnerships)

กระทรวงศึกษาธิการ ควรร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงการต่างประเทศ ติดต่อและระดมความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์จากในประเทศ (เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ) มาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง (mentor) ให้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการช่วยวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผนพัฒนาหลักสูตรและครู ร่วมสาธิตทดลองการสอนและการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย “รายสถานศึกษา” โดยสร้างแรงจูงใจให้กับสถาบันอุดมศึกษาผ่านการตอบแทนด้วยคะแนนประเมินคุณภาพมาตรฐาน ทุนสนับสนุนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เป็นต้น

๕) การเพิ่มระดับการกำกับดูแลและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการควรควบคุม กำกับและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาเป็นไปตามมาตรฐาน โดยต้องดำเนินการสำรวจและสนับสนุนการออกแบบหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานถูกต้องตามหลักวิชาการ และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ในกรณีพบว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาแห่งใดไม่เป็นไปตามคุณภาพมาตรฐาน ควร “ประกาศไม่รับรองมาตรฐาน” ของโรงเรียนดังกล่าว และโอนย้ายเด็กนักเรียนเข้ามาสู่โรงเรียนของรัฐที่มีมาตรฐาน เพื่อป้องกันการผลิตเด็กที่จบออกไปแต่กลับไม่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตามแนวทางดังกล่าวถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก

หน้าว่าง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๓
บทสรุปผู้บริหาร	๖
สารบัญ	๓
สารบัญตาราง	๗
สารบัญแผนภาพ	๘
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การศึกษา	๔
๑.๓ กรอบแนวคิดในการศึกษา	๔
๑.๔ กรอบข้อเสนอตัวแบบ	๗
๑.๕ ระเบียบวิธีการศึกษา	๑๗
บทที่ ๒ พัฒนาการการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๙
๒.๑ พัฒนาการหลักสูตรการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๐
๒.๒ การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๔
บทที่ ๓ การจัดการศึกษาของประเทศมาเลเซีย	๕๙
๓.๑ พัฒนาการการจัดการศึกษาของประเทศมาเลเซีย	๖๐
๓.๒ การบริหารการศึกษาของประเทศมาเลเซีย	๘๐
๓.๓ การพัฒนาครู	๘๔
๓.๔ นวัตกรรมในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซีย	๘๗
บทที่ ๔ ผลการจัดประชุมรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๙๑
๔.๑ ผลการร่วมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับกระทรวงศึกษาธิการ	๙๒
๔.๒ ผลการสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหามันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯ คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	๙๓
บทที่ ๕ บทสรุป	๙๗
๕.๑ ผลการศึกษาและบทวิเคราะห์	๙๘
๕.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๐๕
บรรณานุกรม	๑๑๑
ภาคผนวก ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับกระทรวงศึกษาธิการ	๑๑๗

สารบัญชิตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	พัฒนาการหลักสูตรการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓ ระยะ	๒๔
๒.๒	โครงสร้างรายวิชาและกิจกรรมตามหลักสูตรการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๕
๒.๓	เปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนชั่วโมงเรียนตามหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๒
๒.๔	ระดับการประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๕
๒.๕	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับนักเรียนทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓	๓๙
๒.๖	แสดงสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๖๓	๔๗
๒.๗	บัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ	๔๙
๒.๘	เปรียบเทียบรายการเงินอุดหนุนที่รัฐจัดสรรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๔	๕๑
๓.๑	รายวิชาที่ใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ	๖๙
๓.๒	ความแตกต่างของแนวคิด KBSR/KBSM และหลักสูตรใหม่ KSSR/KSSM	๗๑
๓.๓	การประเมินผลการศึกษาระดับชาติของประเทศมาเลเซีย	๗๔
๓.๔	อัตราส่วนครูต่อนักเรียนและขนาดห้องเรียน (จำนวนนักเรียนต่อห้อง) ในระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๑๗-๒๐๑๙	๘๕

สารบัญแนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
๑.๑	กรอบแนวคิดในการศึกษา (conceptual framework)	๖
๑.๒	กรอบข้อเสนอตัวแบบ (model)	๑๖
๒.๑	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : ภาพรวมเฉลี่ยทั้ง ๕ กลุ่มวิชา	๔๐
๒.๒	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาภาษาไทย	๔๑
๒.๓	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาสังคมศึกษา	๔๒
๒.๔	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ	๔๓
๒.๕	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์	๔๔
๒.๖	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์	๔๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นภูมิภาคที่มีลักษณะเฉพาะ (uniqueness) แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของ ไทยทั้งในด้านบริบทแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้านสังคมที่มีลักษณะเป็น พหุสังคมและวัฒนธรรมในหลากหลายมิติ ทั้งเชื้อชาติไทย-มาเลย์ ศาสนาพุทธ-อิสลาม ภาษามลายู (ยาวิ) และภาษาไทย รวมทั้งมีแบบแผนและวิถีชีวิตแตกต่างกันตามแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม แต่ละกลุ่มชน พื้นถิ่น รวมทั้งค่านิยมต่อการศึกษาที่ผู้ปกครองบางส่วน ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนมุ่งเน้นการเรียนรู้หลักศาสนา ขณะที่บางครอบครัว ผู้ปกครองส่งเสริมให้เรียนในสายสามัญตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังส่งผลให้เกิด ปัญหาและเงื่อนไขอันเป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาคือ ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังเช่น กรณีที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ขออนุญาตย้ายออกจากพื้นที่ ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม แม้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมและ มีลักษณะเฉพาะแตกต่างออกไปจากภูมิภาคอื่น ๆ แต่มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนและการวัดผล สัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ยังคงใช้มาตรฐานเดียวกันกับภูมิภาคอื่น ๆ ดังเห็นได้ จากการที่แม้ผู้เรียนในพื้นที่บางส่วน มีข้อจำกัดในการสื่อสารและอ่านออกเขียนได้แตกต่างออกไปจาก ภูมิภาคอื่น ๆ แต่การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น จะต้องผ่านการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ (National-Test) เหมือนกับภูมิภาคอื่น ๆ ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบและความเหลื่อมล้ำในการเข้าสู่ระบบ การศึกษา กอปรกับข้อจำกัดด้านรายได้ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของครอบครัว ยิ่งส่งผลให้โอกาสใน การเข้าสู่ระบบการศึกษาและการศึกษาที่สูงขึ้นเป็นไปได้ยาก และส่งผลต่อเนื่องไปยังการประกอบอาชีพใน อนาคต ซึ่งนำไปสู่ปัญหาความยากจนอย่างไม่รู้จบ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๓ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไข ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและการปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ทั้งทางบกและทางทะเล ในคณะกรรมการทหารและความมั่นคงแห่งรัฐ วุฒิสภา ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การทบทวนนโยบายและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการรับรู้ที่เป็นเอกภาพ เกี่ยวกับสาเหตุ สถานการณ์ และสภาพ ปัญหาความไม่สงบ และการไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามที่รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายไว้ รวมทั้งเพื่อ ศึกษาทบทวน นโยบาย โครงสร้าง รูปแบบการบริหารจัดการ ผลสัมฤทธิ์ สถานการณ์ปัญหาของการจัด การศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในรายงานฉบับดังกล่าว พบว่า การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพและรายได้ของผู้ปกครองนักเรียน ขณะเดียวกันปัญหาในเชิงโครงสร้างและระบบการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาประสบปัญหา เงื่อนไขและข้อจำกัดที่จะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีมาตรฐานตามที่คาดหวังหลายประการ ประกอบด้วยโครงสร้างการบริหารการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความซ้ำซ้อนของหน่วยบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ ครูผู้สอนไม่มีความรู้และคุณวุฒิสอดคล้องกับรายวิชาที่สอน ปัญหาการลาออกกลางคันและการไม่ได้ศึกษาต่อของนักเรียน ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ และปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

จากประเด็นปัญหาด้านการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กล่าวมาในข้างต้น พบว่าหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและครูผู้สอน ถือเป็นหัวใจสำคัญต่อการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสมและสามารถแข่งขันได้ เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสามารถส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเพียงพอและเหมาะสม ขณะเดียวกันหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนยังต้องคำนึงถึงความสมดุลของการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมกับการเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน เพื่อเข้าสู่ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ที่ผ่านมาพบว่า นโยบายการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สำหรับโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายกล่าวคือ ระยะเวลา ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการประกาศใช้เฉพาะหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ๕ กลุ่มวิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เป็นแกนหลัก ดังเช่น ภูมิภาคอื่น ๆ ระยะเวลา ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๐ กระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศให้ใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน ๕ กลุ่มวิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ควบคู่กับการเพิ่มรายวิชาอิสลามศึกษา (แบบธรรมดา) สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางแห่ง และระยะที่สาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน ๕ กลุ่มวิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ควบคู่กับหลักสูตรอิสลามศึกษา (แบบเข้ม) พ.ศ. ๒๕๔๙ สำหรับโรงเรียนของรัฐบางแห่งและมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางแห่งนำไปปรับใช้

บริบทสภาพแวดล้อมที่แตกต่างและหลากหลายกลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ส่งผลให้ภาครัฐมีความพยายามสร้างสมดุล ระหว่างมิติความมั่นคงกับการจัดการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น (local identities) เพื่อสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หนึ่งในมาตรการสำคัญคือ การจัดวางระเบียบแบบแผนทางการศึกษาที่คำนึงถึง ความหลากหลายตามความต้องการของผู้คนแต่ละกลุ่มในพื้นที่ ส่งผลให้หลักสูตรและแบบแผนการเรียนการสอนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายและแตกต่างออกไปจากภูมิภาคอื่น ๆ อย่างชัดเจน กล่าวคือ ปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะปรากฏอย่างน้อย ๔ ลักษณะด้วยกัน ประกอบด้วย

- (๑) โรงเรียนของรัฐ ที่เปิดสอนเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (๒) โรงเรียนเอกชนทั่วไป ที่เปิดสอนเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (๓) โรงเรียนของรัฐ ที่เปิดสอนทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับหลักสูตรอิสลามศึกษา
- (๔) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ที่เปิดสอนทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับหลักสูตรอิสลามศึกษา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน พบว่าโรงเรียนของรัฐส่วนใหญ่มีการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ ๕ วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ขณะที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้นำหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๙ ไปปรับใช้ โดยกำหนดให้โรงเรียนต้องสอนวิชากลุ่มสาระอิสลามศึกษา สาระสังคมศึกษา (ประวัติศาสตร์อิสลาม/ ท่องถิ่น) และภาษาท้องถิ่น (และเสริมด้วยภาษาอาหรับ) มีการจัดการเรียนการสอนในภาคเช้าของทุกวัน ระหว่างเวลา ๐๘.๒๐-๑๒.๒๐ น. หรือคิดเป็น ๒๐ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ควบคู่ไปกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๕ วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ขณะเดียวกันพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอีกส่วนหนึ่ง ยังไม่ได้้นำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๕ วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เข้าไปปรับใช้ร่วมด้วย ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนใน ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ลดลง และไม่สามารถแข่งขันกับนักเรียนในภูมิภาคอื่นได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลต่อเนื่องไปยังการขาดโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และขาดโอกาสการเข้าสู่ระบบแรงงาน

ผลกระทบจากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งสะท้อนผ่านผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ดังกรณีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ทั่วประเทศมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๔๓.๑๔ คะแนน แต่นักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่เพียง ๓๔.๐๘ คะแนน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๓๗.๕๐ คะแนน แต่นักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๓๗.๗๒ คะแนน และมีเพียงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่นักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วประเทศเพียงเล็กน้อย โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทั่วประเทศอยู่ที่ ๓๓.๔๑ ส่วนนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๓๕.๕๑ คะแนน เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๒) ขณะที่ผลการทดสอบความรู้ขั้นพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ซึ่งเป็นผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ หรือความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ในความสามารถ ๓ ด้าน คือ ด้านภาษา การคำนวณ และการใช้เหตุผล ผลการทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ อยู่ที่ ๔๙.๔๘ คะแนน แต่นักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีค่าเฉลี่ยเพียง ๓๖.๖๙ คะแนนเท่านั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๒)

จากสภาพการณ์การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะกรรมการฯ จึงได้มีมติให้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อศึกษา ทบทวนและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับหลักสูตรการเรียนการสอนของนักเรียน

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาบทเรียน หรือแบบอย่างที่ดี (best practices) ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการควบคุม กำกับจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพในประเทศเพื่อนบ้าน การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้ จะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๒ วัตถุประสงค์การศึกษา

(๑) เพื่อศึกษาทบทวนหลักสูตรการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

(๒) เพื่อศึกษาบทเรียนการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน นำมาสู่ข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสม

(๓) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ (key success factors) ในการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพมาตรฐาน

(๔) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) สำหรับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยกระดับสู่มาตรฐานระดับสากลและสอดคล้องกับการพัฒนาในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๓ กรอบแนวคิดในการศึกษา (conceptual framework)

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของบริบทแวดล้อมในระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย ระดับสากล ระดับชาติ และระดับปฏิบัติการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ดังนี้

ระดับสากล เป็นการคำนึงถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและประชากร กรอบแนวคิดและกติการะดับสากล และภูมิภาค ได้แก่ การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs ๒๐๓๐) และแผนการศึกษาอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓ (THE ASEAN Work Plan on Education ๒๐๑๖-๒๐๒๐) รวมทั้งความต้องการทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ อาทิ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) การแก้ปัญหา (problem solving) การสร้างสรรค์นวัตกรรม (creativity and innovation) ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) ความร่วมมือ (collaboration) การสื่อสารดิจิทัล (digital literacy) การใช้คอมพิวเตอร์ (computing literacy) ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (career and learning skills) และความเอื้ออารี (compassion) เป็นต้น

ระดับชาติ เป็นการคำนึงถึงนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานระดับชาติ ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๔ และแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๔)

ระดับปฏิบัติการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คำนึงถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาและการยอมรับสังคมพหุวัฒนธรรม พร้อมกับการเพิ่มคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนให้สามารถแข่งขันได้ ทั้งในการทดสอบระดับชาติ (National-Test: NT) และการสอบวัดความรู้นักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment: PISA) และเสริมสร้างเสถียรภาพของประเทศ

นอกจากบริบทแวดล้อมและแผนงานระดับสากล ระดับชาติ และระดับปฏิบัติการเชิงพื้นที่แล้ว การยกระดับมาตรฐานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้ยังคำนึงถึงหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย

(๑) **หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All)** เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน อุดมการณ์ใหม่ของการจัดการศึกษา มุ่งให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตให้เป็นไปได้อย่างจริงจัง โดยต้องจัดให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย ๑๒ ปี ให้แก่ประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง

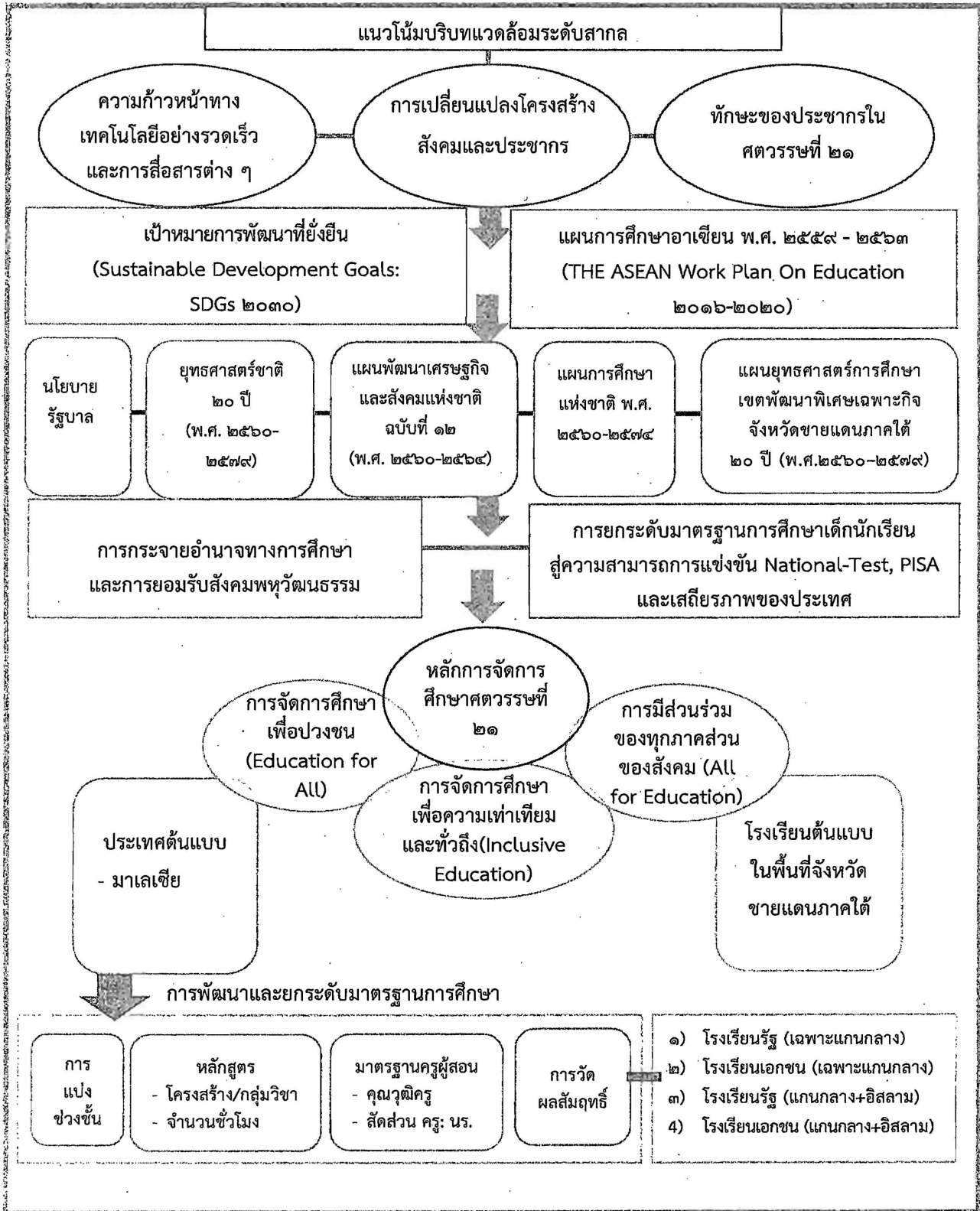
(๒) **หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education)** ซึ่งเป็นหลักการในการกำหนดสิทธิของประชาชน ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม/ชุมชน และภาคการศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตลอดจนกำหนดแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีของการสื่อสาร เพื่อการศึกษา เพื่อให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

(๓) **หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education)** เป็นหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน โดยโรงเรียนต้องรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติโดยไม่มีแบ่งแยก ตลอดจนคำนึงถึงความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรม เข้าใจในศักยภาพของแต่ละบุคคล และเล็งเห็นคุณค่าของทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

การศึกษาในครั้งนี้ ยังได้นำ**บทเรียนตัวแบบที่ดี (role models)** จากประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมเช่นเดียวกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีมาตรฐานการศึกษางานประสบความสำเร็จ และได้รับการยอมรับในระดับสากล ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย รวมทั้งศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบ (best practices) ในพื้นที่

ความสัมพันธ์ระหว่างแผนงานระดับต่าง ๆ และกรอบแนวคิดสามารถทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบริบทแวดล้อมระดับสากล ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และหลักการจัดการศึกษา ๓ ประการ ซึ่งนำมาสู่การทบทวน วิเคราะห์ และให้ข้อเสนอแนะใน ๔ ประเด็นหลัก ประกอบด้วย (๑) มาตรฐานช่วงชั้น (๒) หลักสูตรการเรียนการสอน ได้แก่ โครงสร้างกลุ่มวิชา จำนวนชั่วโมงที่สอน การวัดผลสัมฤทธิ์ (๓) ครูผู้สอน ได้แก่ สัดส่วนครูต่อนักเรียน คุณวุฒิของครูผู้สอน และ (๔) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน ซึ่งสามารถอธิบายรวบยอดทางความคิดผ่าน แผนภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการศึกษา (conceptual framework)

แผนภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการศึกษา (conceptual framework)

๑.๔ กรอบข้อเสนอตัวแบบ (model)

ด้วยบริบทแวดล้อมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แตกต่างไปจากภูมิภาคอื่นของไทย เมื่อพิจารณาร่วมกับกรอบแนวคิดทางการศึกษาที่ได้ทบทวนวิเคราะห์แผนงานระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การจัดการศึกษาและการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทแวดล้อมของพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะดังกล่าวร่วมด้วย ทั้งในด้านคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้เรียนที่ต้องคำนึงถึงโอกาสในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในอนาคต หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริง ทั้งบริบทเชิงพื้นที่และการแข่งขันระดับชาติ และระดับสากล รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ต้องมีลักษณะเฉพาะจากการจัดการเรียนการสอนทั่วไปในภูมิภาคอื่น ๆ สมรรถนะและคุณลักษณะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่นอกเหนือจากมีปริมาณเพียงพอ มีคุณวุฒิที่ตรงมาตรฐานการสอน ยังต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงบริบท โอกาสและข้อจำกัดต่าง ๆ ในพื้นที่ และการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ต้องมีความสมดุลระหว่างทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ร่วมกับองค์ความรู้ ทักษะ และความสามารถการคิดวิเคราะห์ สำหรับการแข่งขันในระดับชาติและระดับสากล ทั้งนี้ ในการออกแบบเพื่อสร้างกรอบข้อเสนอตัวแบบ (model) ได้สร้างข้อเสนอบนรากฐานของแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในอนาคต และบริบทแวดล้อมของพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะ โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ ๓ แนวคิดหลัก ประกอบด้วย (๑) แนวคิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) แนวคิดคุณลักษณะของพลเมืองโลกภายใต้บริบทแวดล้อมพหุวัฒนธรรม และ (๓) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเชิงสรรค์สร้างองค์ความรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(๑) แนวคิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

จากความจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและประชากร การคำนึงถึงกรอบแนวคิดและกติการะดับสากลและภูมิภาค นำมาสู่การกำหนดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนั้นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานที่สำคัญ คือ “การศึกษาเพื่ออนาคต” อันหมายถึง การศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ สอดคล้องทิศทางการจัดการศึกษาในระดับสากล ซึ่งมีจุดหมายสำคัญที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและเผชิญกับความท้าทายของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ได้เป็นอย่างดี การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ จะให้ความสำคัญกับ “ทักษะ (skills)” มากกว่า “ความรู้ (knowledge)” ด้วยเหตุที่ว่า ทักษะเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความสามารถในการเรียนรู้ เลือกสรร วิเคราะห์ และสร้างความรู้จากข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย จนนำมาสู่การสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ดีที่สุด และสรรค์สร้างนวัตกรรมและประยุกต์ใช้เพื่อการทำงานและการประกอบอาชีพได้ในที่สุด สำหรับทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-learning) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) การแก้ปัญหา (problem solving) การสร้างสรรค์นวัตกรรม (creativity and innovation) ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม (cross-cultural understanding) ภาวะผู้นำ

(leadership) ความร่วมมือ (collaboration) การสื่อสารและประยุกต์ใช้ดิจิทัล (digital literacy) การใช้คอมพิวเตอร์ (computing literacy) ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (career and learning skills) เป็นต้น (UNESCO, ๒๐๑๔) ทั้งนี้ ทักษะที่ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ พื้นฐานลำดับแรก คือ “ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง” ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ใน *หลักการที่ ๑ หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all)* เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ซึ่งหากผู้เรียนมีทักษะดังกล่าวจะสามารถเรียนรู้ คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตกผลึกองค์ความรู้ และนำมาปรับใช้กับการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี

(๒) แนวคิดคุณลักษณะของพลเมืองโลก ภายใต้บริบทแวดล้อมพหุวัฒนธรรม

นอกจากแนวคิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ คุณลักษณะที่สำคัญสำหรับโลกในอนาคตที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ การติดต่อสื่อสารที่เสรีด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสังคมมนุษย์ที่มีวัฒนธรรม ภาษา และความคิดความเชื่อที่แตกต่างกันเข้มข้นมากยิ่งขึ้นนั้น ส่งผลให้คุณลักษณะที่มีความจำเป็น มากที่สุด คือ “ความเอื้ออารี (compassion)” ซึ่งมีแก่นสำคัญอยู่ที่ ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ (๑) ความอ่อนโยน เป็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งเป็นความสามารถในการยอมรับ รักและเคารพผู้อื่น (๒) ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ และสามารถสะท้อนความเข้าใจและการนึกถึงความรู้สึกของผู้อื่น และ (๓) ความเชื่อมั่นในศีลธรรมของตนอย่างถูกต้อง เป็นการปฏิบัติที่สื่อถึงความเอื้อเพื่อ การยกย่องพฤติกรรมที่ดี เพื่อส่งต่อสู่คนอื่น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความเอื้ออารี เป็นหลักการในทุกรูปแบบที่สามารถสร้างปฏิภพเชิงบวกในการเห็นอกเห็นใจ กิริยาท่าทางที่ส่งแรงบันดาลใจ และความฉลาดทางความรู้สึก ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวนี้ มีความสอดคล้องกับการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเคารพซึ่งกันและกันของผู้คน และจำเป็นต่อการสร้างสรรค์สังคมในพื้นที่ที่มีความต้องการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (cross cultural learning) ดังกรณีพื้นที่พหุสังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ใน *หลักการที่ ๓ การจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (inclusive education)* ที่โรงเรียนต้องรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ไม่มีการแบ่งแยก ตลอดจนคำนึงถึงความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรม เข้าใจในศักยภาพของแต่ละบุคคล และเล็งเห็นคุณค่าของทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

นอกจากนี้ การยกระดับสมรรถนะที่คาดหวังของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ยังรวมถึงผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาที่หลากหลายมากขึ้น นอกเหนือไปจากภาษาถิ่น ดังเช่น กรณีภาษายาวี ภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ และภาษาที่สามอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ เพื่อสร้างโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพของผู้เรียนในอนาคต การพัฒนาภาษาสื่อสารระดับสากลนี้ ยังเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงของคุณลักษณะประชากรโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีความเป็น “พลเมืองโลก (global citizenship)” มากขึ้น อันหมายถึง การตระหนักต่อคุณค่าความยุติธรรมในสังคม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง รู้ถึงสิทธิและหน้าที่พลเมือง และให้ความเคารพซึ่งกันและกัน พร้อมกับตระหนักเห็นความสำคัญต่อผลประโยชน์ของ

ส่วนรวมซึ่งสะท้อนผ่านสำนึก ความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) กล่าวอีกนัยหนึ่ง พลเมืองโลกยุคใหม่ จะต้องก้าวให้ทันโลกาภิวัตน์ใน พร้อมไปกับยังคงรักษาเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่นได้ (OECD, ๒๐๑๘)

(๓) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเชิง สรรค์สร้างองค์ความรู้

หลักสูตรการเรียนการสอน ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามแบบแผนและแนวทางที่ผู้ออกแบบหลักสูตรมีเป้าประสงค์เพื่อการพัฒนาให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่คาดหวัง ขณะเดียวกัน ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของเด็กและเยาวชนจะต้องมี การพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น และนำมาใช้ใหม่ได้อย่างเหมาะสมต่อ การเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผล รวมทั้ง สามารถต้องนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง (Taba, ๑๙๗๘) ที่ผ่านมา พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการพัฒนา หลักสูตรที่เหมือนและแตกต่างกันไปแต่ละยุคสมัยสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ดังเห็นได้จาก โรงเรียนของรัฐมีการใช้ “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เช่นเดียวกับนักเรียนในภูมิภาคอื่น ๆ แต่ขณะเดียวกันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาเริ่มมีการนำ “หลักสูตรอิสลามศึกษา” ไปปรับใช้ร่วมกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับบางโรงเรียนที่มีความพร้อมและต้องการการสนับสนุน จากรัฐ อย่างไรก็ตามที่ผ่านมามีการนำหลักสูตรการเรียนการสอนไปปรับใช้ยังคงมีข้อจำกัด และ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในอนาคตสอดคล้องกับคุณลักษณะของ พลเมืองโลกในศตวรรษที่ ๒๑ สามารถเทียบโอนหน่วยกิตการเรียนกับพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างมีมาตรฐาน สามารถนำคุณวุฒิการศึกษาไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างน่าเชื่อถือได้ (credibility) ที่สำคัญ หลักสูตรการเรียนการสอน จะต้องสามารถเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นพื้นฐานต่อการประกอบอาชีพให้กับ นักเรียน อาทิ ทักษะการให้บริการ (service skill) ทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัล (digital literacy) และการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship skills) รวมทั้งต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างมุมมอง ด้านพฤติกรรมธรรม ความมั่นคง และการเป็นพลเมืองโลก

ที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบหลักสูตรการศึกษาของไทย ประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ปัจจัย ด้านเศรษฐกิจทั้งจากการเปิดเสรีการค้า การลงทุนอุตสาหกรรมใหม่ ปัจจัยด้านระบบราชการที่ขาด ความยืดหยุ่นและรวมศูนย์ ขาดความหลากหลายบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านการเมืองที่ ขาดความต่อเนื่องในการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษา และปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรมที่ยังขาดมุมมอง การมีส่วนร่วม ทำให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาเป็นแนวทางการจัดการเรียน การสอนสำหรับนักเรียนตามแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีลักษณะมุ่งเน้นมุมมองการยึด จุดประสงค์ในแง่ขององค์ความรู้ วิธีคิด และตัวเนื้อหาวิชาเป็นหลัก แต่ยังขาดการสร้างการรับรู้ ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของทิศทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเข้าสู่ ตลาดแรงงานในอนาคตของตัวผู้เรียน ซึ่งหากมีการสร้างการรับรู้ผ่านหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม จะเพิ่มโอกาสในการที่ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนทั้งในระดับมัธยม อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาตามลำดับ รวมทั้งเกิดจิตสำนึกต่อท้องถิ่นที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ข้อเสนอการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนภายใต้หลักสูตรการศึกษาในที่นี่ จึงนำแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเชิงสรรค์สร้างองค์ความรู้ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ พัฒนา และให้ข้อเสนอแนะในลักษณะทางเลือกในการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

“แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเชิงสรรค์สร้างองค์ความรู้ (constructivist paradigm)” หรือ การสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยตัวผู้เรียน เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานจากสาขาวิชาจิตวิทยา ปรัชญา และมานุษยวิทยา (Von Glasersfeld, E., ๑๙๘๗) โดยเฉพาะจิตวิทยาทางปัญญา (cognitive psychology) แนวคิดนี้เชื่อว่า การพัฒนาตนเองของปัจเจกบุคคลนั้น มีอิทธิพลจากบริบทแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อม และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ส่งผลต่อวิธีการแสวงหาความรู้ในการเล่าเรียน อาทิ การพัฒนาภาษาถือเป็นการเรียนรู้จากบุคคลรอบข้างและการสื่อสารในสถาบันหนึ่ง ๆ พัฒนาการด้านสติปัญญาของมนุษย์เป็นการเชื่อมโยงความรู้จากสังคมมาสู่ตัวบุคคล แนวคิดนี้ จึงเป็นการค้นหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีการรวบรวมความรู้ใหม่ ๆ เข้าไปใน “จิตใต้สำนึกภายในจิตใจ (schemata)” โดยการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อม การยอมรับสิ่งใหม่ ๆ (Troutman and Lichtenberg, ๑๙๘๗) พิสูจน์ทราบความจริงจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถตั้งคำถามหรือสมมติฐาน กำหนดวิธีการหาคำตอบ วิเคราะห์และสังเคราะห์เหตุการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมอภิปราย และเชื่อมโยงตนเองกับสภาพแวดล้อมและสังคม เพื่อกำหนดบทบาทที่เหมาะสมของตนเองได้

ดังนั้น การเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมทางสังคมนรูปแบบหนึ่งซึ่งผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ มีความเข้าใจตนเอง ขณะที่ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและมีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความหมายและสามารถนำความรู้ดังกล่าวออกไปประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่คาดหวังของผู้เรียนก่อนเสมอ ดังนั้น การเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมทางสังคมนรูปแบบหนึ่งซึ่งผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ มีความเข้าใจตนเอง ขณะที่ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก และมีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความหมายและสามารถนำความรู้ดังกล่าวออกไปประยุกต์ใช้ได้จริง (Vadeboncoeur, ๑๙๙๗) ทั้งนี้ ในการจัดการเรียนรู้ต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่คาดหวังของผู้เรียนก่อนเสมอ

เมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าว มองว่าการสร้างองค์ความรู้ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ (๑) ความรู้เดิมหรือโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ตามเนื้อหาที่สอน (๒) ความรู้ใหม่ ประกอบด้วย ข้อมูล ข้อเท็จจริง อารมณ์ความรู้สึก ประสบการณ์ใหม่ของบุคคลที่รับเข้ามา และ (๓) กระบวนการทางสติปัญญาหรือทักษะที่ใช้ในการทำความเข้าใจองค์ความรู้ที่รับเข้ามาและความสามารถในการเชื่อมโยงและปรับใช้องค์ความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ (Henderson, ๑๙๙๖) ดังนั้น constructivist paradigm จึงเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ความรู้ที่เป็นการกระทำอย่างกระตือรือร้นโดยนักเรียนที่ไม่ใช่การเป็นฝ่ายรับอย่างเดียว และการรู้จัก

เป็นกระบวนการปรับตัวที่ ต้องมีการปรับแก้ อยู่ตลอดเวลาโดยประสบการณ์ของตัวผู้เรียนเอง (Von Glasersfeld, E., ๑๙๘๗) ขณะเดียวกัน constructivist paradigm ยังเป็น เรื่องของการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจนและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถหาข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุงแก้ไขได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงได้ เน้นทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการเรียนรู้ ที่อธิบายเกี่ยวกับการรับรู้และรู้ได้อย่างไร (Fosnot, ๑๙๙๖)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนโดยนำแนวคิด constructivist paradigm มาใช้นั้น สามารถสร้างผลลัพธ์จากการเรียนรู้ที่มากกว่ามุมมองการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (active learning) ที่เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน และการนำเสนอข้อมูล (วารินทร์พร ฟินเฟื่องฟู, ๒๕๖๒) เนื่องจาก มุมมองการจัดการเรียนการสอนแบบ constructivist paradigm คาดหวังผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ ทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ พร้อมไปกับการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอนได้ รวมทั้งคาดหวังผู้เรียนให้สามารถนำองค์ประกอบที่เป็นผลลัพธ์จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ constructivist paradigm เปิดโอกาสให้การเรียนรู้เกิดขึ้นมิใช่แค่บทบาทหลักจากครูผู้สอนเท่านั้น หากแต่ครูยังมีบทบาทเป็นทั้งผู้สอน (teacher) ผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) และผู้ประสาน (coordinator) ในการระดมภาคส่วนต่างๆ ภายนอก เช่น นักธุรกิจ ผู้ประกอบอาชีพ ผู้เชี่ยวชาญ ชุมชน ประชาชนชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนได้ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อสร้างมโนภาพทางความคิด จากสถานการณ์และบุคคลที่มีประสบการณ์จริง เชื่อมโยงกับองค์ความรู้ทั้งในห้องเรียนและจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ มุมมองการสร้างการมีส่วนร่วมของหลากหลายภาคส่วนในการจัดการศึกษาสำหรับพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ใน *หลักการที่ ๒ หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education)* ซึ่งเป็นหลักการในการกำหนดสิทธิของประชาชน ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม/ชุมชน และภาคการศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตลอดจนกำหนดแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีของการสื่อสารเพื่อการศึกษา เพื่อให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

สำหรับหลักการสำคัญของ constructivist paradigm มีอยู่ด้วยกัน ๑๐ ประการ สรุปได้ดังนี้ (๑) มุ่งเน้นการสร้างมโนทัศน์และความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่เพียงแค่พฤติกรรมหรือทักษะ (๒) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำหรือปฏิบัติเพื่อสร้างองค์ความรู้ (๓) ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง (๔) ให้ผู้เรียนได้มีภาพสะท้อนคิดในเนื้อหาสาระการเรียนการสอน (๕) เน้นการใช้กระบวนการกลุ่มและความร่วมมือในการทดสอบความเข้าใจและขยายประเด็นต่าง ๆ (๖) ผู้สอนต้องเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์กับข้อมูลและความรู้ใหม่ โดยมีการสรุป ทบทวน เชื่อมโยงมโนทัศน์และจุดสำคัญเพื่อสร้างองค์ความรู้หรือบทเรียน (๗) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาสถานการณ์เพื่อสร้างความเข้าใจมโนทัศน์ โดยอาศัยความรู้เดิม (๘) ผู้สอนท้าทายให้ผู้เรียนคิดด้วยกรอบแนวคิดที่แตกต่างออกไปจากเดิม (๙) จัดสภาพแวดล้อม

การเรียนการสอนในลักษณะสร้างทางเลือก (alternative) ลดความกดดัน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต สำรวจ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นสภาพปัญหา และ (๑๐) จัดบริบทการเรียนรู้ให้ความอิสระแก่ผู้เรียน ขณะที่ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้สนับสนุน กระตุ้นการเรียนรู้ และคอยชี้แนะหรือเสริมสร้างความรู้ยังไม่สมบูรณ์ให้ดียิ่งขึ้น (Walker, ๒๐๐๒)

คุณลักษณะและพฤติกรรมที่คาดหวังจากกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากกระบวนการจัดการเรียนการสอนภายใต้มุมมองแบบ constructivist paradigm ต้องมาจากทั้ง “ตัวผู้เรียน” และ “ครูผู้สอน” ประกอบเข้าด้วยกัน

ด้านผู้เรียน มีคุณลักษณะสำคัญคือ “เรียนรู้ด้วยตนเอง และคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ” กล่าวคือ ผู้เรียนต้องมีความสามารถควบคุมและนำตนเองได้ สร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นหรือเพื่อน เพื่อวางแผนและช่วยเหลือเติมเต็มซึ่งกันและกัน ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ ภายใต้การสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลากหลายภาคส่วน ผู้เรียนสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายและประเมินผลสำเร็จจากการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ผู้เรียนสามารถในการเชื่อมความสัมพันธ์กับครูผู้สอนเพื่อขอความช่วยเหลือและคำปรึกษาแนะนำได้ ผู้เรียนสามารถเลือกแผนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญคือ ผู้เรียนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม (Knowles, ๑๙๗๕)

ด้านครูผู้สอน มีบทบาทหลักในฐานะ “ผู้อำนวยความสะดวก (facilitator)” ซึ่งมีหน้าที่และคุณลักษณะสำคัญคือ จัดหาข้อมูลแต่ละหัวข้อของการเรียนในการบรรยายและใช้เทคนิคการเรียนการสอนต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ประสานจัดการหาแหล่งความรู้ให้แก่ผู้เรียน ตามความแตกต่างแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มเล็ก ๆ ตามที่กำหนด ครูผู้สอนมีหน้าที่ช่วยผู้เรียนประเมินความต้องการและความรู้ตามเนื้อหาผู้เรียน ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเสนอแนะและจัดหาแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ สามารถสร้างแหล่งข้อมูลสื่อและต้นแบบที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อและเนื้อหาที่มีความหลากหลายจัดการให้มีการติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง และจัดทำแนวทางให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ส่วนตัวหรือเป็นกลุ่มได้ ครูผู้สอนต้องเป็นผู้กระตุ้นเกิดปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเรียน และช่วยผู้เรียนพัฒนาทัศนคติให้เกิดการเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง รวมทั้งสนับสนุนให้มีการอธิบาย ให้ตอบคำถาม ให้มีกิจกรรมกลุ่มเล็ก เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ พัฒนาให้ผู้เรียนให้เกิดทัศนคติในแง่บวก และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการประเมินความต้องการและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องให้ทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในห้องเรียนและเมื่อจบในแต่ละบทเรียน (Hiematra, ๑๙๙๔) การเรียนรู้ในมุมมองดังกล่าว ครูผู้สอนจึงเป็นเสมือนทั้งผู้อำนวยความสะดวกในฐานะบทบาทหลัก ผู้สนับสนุนและประสานสำหรับแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้กระตุ้นความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน และฝึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อตกผลึกองค์ความรู้ในบทเรียนต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จากการปรับการเรียนการสอนภายใต้มุมมองการพัฒนาหลักสูตรเชิงสรรคสร้างองค์ความรู้ หรือการสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยตัวผู้เรียน รูปแบบการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงควรมีลักษณะสำคัญ ๔ ประการ *ประการแรก* ครูเป็นผู้สอนและเสริมสร้างองค์ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในส่วนเนื้อหาสาระแกนกลางเป็นเบื้องต้น และแบ่งระดับที่ง่ายไปหาระดับที่ยากขึ้นตามช่วงชั้นที่ศึกษา *ประการที่สอง* รูปแบบการสอนมุ่งเน้นการสัมมนา (seminar) เพื่อสร้างมุมมองความตระหนักรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ โดยครูผู้สอนเป็นผู้ตั้งโจทย์คำถามชวนคิด หรือการนำเสนอรายงานที่นักเรียนสนใจ และอภิปรายในชั้นเรียน ครูผู้สอนทำหน้าที่อธิบายและสรุปความคิดรวบยอด *ประการที่สาม* การจัดการเรียนการสอนแบบระดมมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน (participation involvement) ซึ่งสอดคล้องตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญกับการระดมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน ประชาสังคม ชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียเสียในประเด็นที่ศึกษา ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ ทั้งในโรงเรียนและรูปแบบทัศน اجر ตลอดจนเป็นกระบวนการหนึ่งในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน *และประการที่สี่* เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการค้นหาและใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับประเด็นเนื้อหาที่สอนหรือที่นักเรียนสืบค้น อาทิ บุคคลภายนอก ผู้เชี่ยวชาญ อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด การลงพื้นที่จริง (ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้การอำนวยความสะดวกและความเหมาะสมตามดุลยพินิจของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ)

ดังนั้น ด้านครูผู้สอน นอกเหนือจากการที่ครูผู้สอนต้องมีเพียงพอและมีคุณภาพที่เหมาะสมได้มาตรฐานแล้ว เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพและสร้างผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการเรียนรู้ได้จริง จำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมสมรรถนะของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อฝึกอบรมครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาให้เข้าใจถึงปรัชญาการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าว มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการประยุกต์ใช้ได้จริง ตลอดจนมีแผนบริหารการเรียนการสอนภายใต้มุมมองดังกล่าว และการใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว ต้องเปิดกว้างให้ทั้งโรงเรียนของรัฐในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนที่อยู่ภายใต้กำกับของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำกับดูแลโดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สามารถใช้เป็นทางเลือก (alternative) ให้กับสถานศึกษาของตนเองได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความพร้อมของสถานศึกษา

ด้านการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ ระดับบุคคล ให้ประเมินจาก ๔ วิธี คือ (๑) การประเมินผลความสามารถในการเรียนรู้และวิเคราะห์ตามเนื้อหาที่สอน (๒) นักเรียนทำงานกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกประเด็นหรือปัญหาที่มีความสนใจและสอดคล้องกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในบริบทพื้นที่ โดยให้นักเรียนกำหนดบทบาทหน้าที่ในกลุ่ม มีผู้นำอภิปราย ผู้สรุป ครูทำหน้าที่กระตุ้นและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการค้นหาข้อมูลทั้งในและนอกสถานศึกษา และอาจอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกในกรณีที่จำเป็น (๓) ให้นักเรียนจัดทำรายงานรายบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละ

คนสามารถเลือกประเด็นที่ศึกษาที่สอดคล้องกับรายวิชาและสถานการณ์บนพื้นที่ตามอัธยาศัย และครูผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวก แนะนำ กระตุ้นความคิดด้วยคำถาม และ (๔) การสังเกตบทบาทและพฤติกรรมของนักเรียน ในแง่ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำ การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาาร่วมกันในกลุ่ม ความพยายามเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการอภิปราย และสร้างข้อสรุปที่หนักแน่นและน่าเชื่อถือ เป็นต้น ดังนั้น การประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับบุคคล “ครูผู้สอน” จึงเป็นหัวใจสำคัญในการสอนและการออกแบบการวัดผลสัมฤทธิ์ที่ต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนไปพร้อมกัน สำหรับการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาตินั้น ครูผู้สอนจะต้องสามารถเสริมสร้างทักษะและกระตุ้นเสริมแรงให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นหลัก แต่จะต้องมีการซักซ้อม ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของผู้เรียน และพัฒนาการสอนต่อไป

นอกจากนี้ การศึกษาในครั้งนี้ ได้นำบทเรียนตัวแบบที่ดี (role model) จากประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมเช่นเดียวกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีมาตรฐานการศึกษาจนประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับในระดับสากล คือ ประเทศมาเลเซีย และการศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบ (best practices) ในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จมาพัฒนาข้อเสนอ เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในท้ายที่สุดนำไปสู่การวิเคราะห์และให้ข้อสังเกตจุดแข็งและจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) โดยเหตุผลสำคัญที่จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีอยู่ด้วยกัน ๔ ประการ

ประการแรก ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็น “จุดเชื่อมต่อ” ระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษา กับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษา ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้อง “รู้จักตนเอง” เพื่อกำหนดทางเลือกการศึกษาตามความถนัดและความสนใจอย่างถ่องแท้ และการอาศัยมุมมองของ constructivist paradigm ช่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้และค้นหาสิ่งที่สนใจจากสภาพแวดล้อม และประสบการณ์ที่ครูผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญภายนอกสามารถ “สร้างแรงบันดาลใจ (inspire)” กำหนดเป้าหมายการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางการศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ยึดติดกับกรอบการศึกษาต่อในรูปแบบหรือค่านิยมเดิมที่ไม่เอื้อต่อการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น อาชีวศึกษา สายสามัญ เป็นต้น

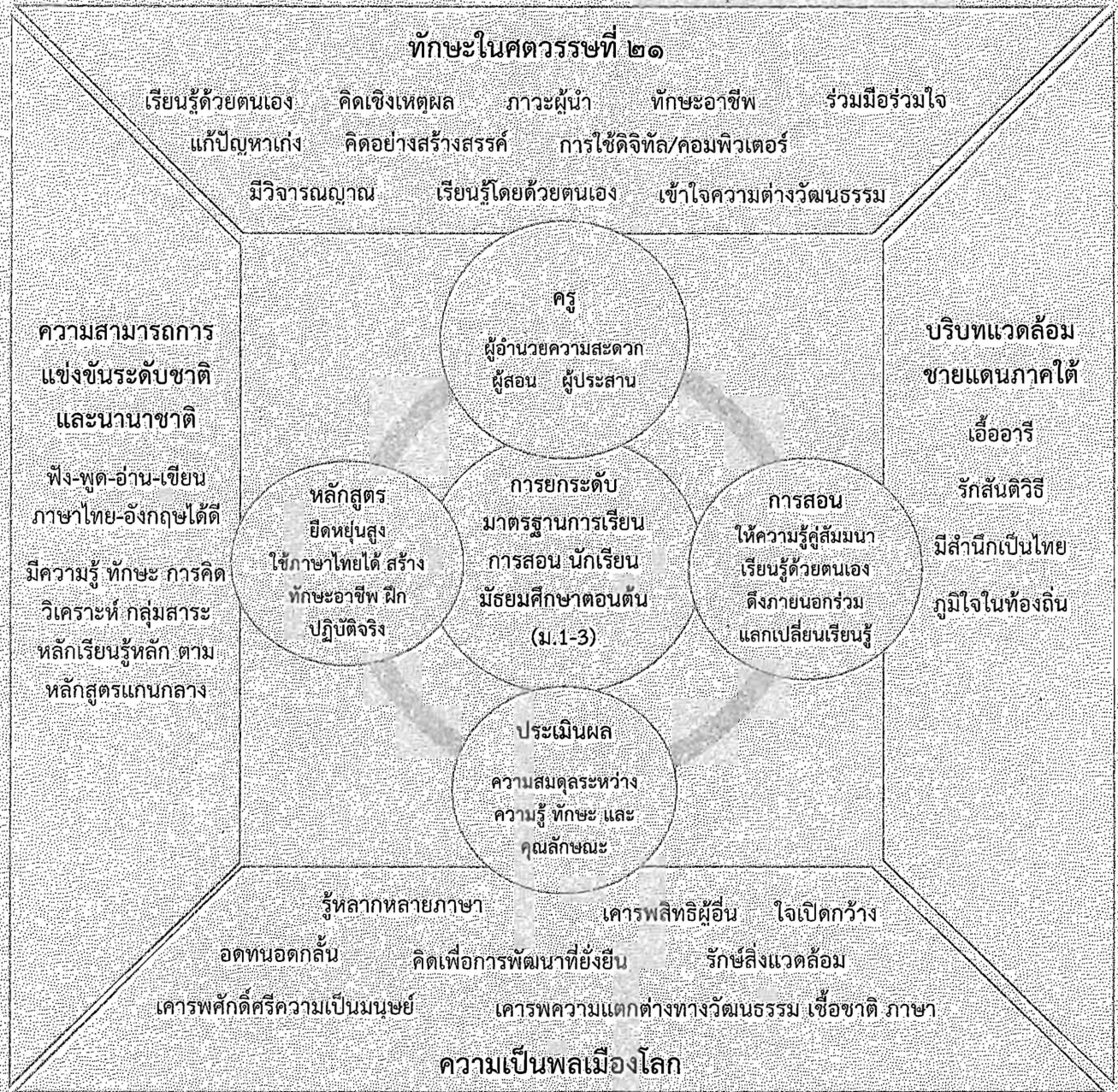
ประการที่สอง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงวัยที่เอื้อต่อการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งจำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะที่อาจมีความยากและซับซ้อนกว่าระดับชั้นประถมศึกษา อาทิ ทักษะการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การตั้งคำถาม คิดวิเคราะห์ในเชิงเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความเป็นผู้นำ ปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้ประกอบการ และการเสริมสร้างคุณลักษณะความเอื้ออารีต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น

ประการที่สาม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นระดับการศึกษาที่ผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องทดสอบผลการศึกษาระดับชาติ หรือ O-NET เช่นเดียวกับผู้เรียนในภูมิภาคอื่น ๆ ขณะเดียวกันช่วงชั้นดังกล่าว สามารถพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจากการเรียนรู้ในระดับสากล นั่นคือ โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ได้แก่ ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (reading literacy) ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ (mathematical literacy) และความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (scientific literacy) เปรียบเทียบได้ระหว่างผู้เรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับผู้เรียนในภาคอื่น ๆ และนักเรียนในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยในการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน เหมาะสมกับการวัดผลสัมฤทธิ์จากการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะได้เป็นอย่างดี

ประการสุดท้าย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงวัยรุ่นตอนต้น คือ อายุระหว่าง ๑๒-๑๕ ปี ถือเป็นช่วง “หัวเลี้ยวหัวต่อ” ที่สำคัญของชีวิต ช่วงวัยดังกล่าวนี้การเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีลักษณะของการตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์ทางสังคมมากขึ้น ต้องการการยอมรับจากสังคม เริ่มมีพฤติกรรมเก็บตัว ซึ่งอาจเป็นจุดอ่อนที่ง่ายต่อการบ่มเพาะจากผู้ก่อความไม่สงบ หรือถูกชักจูงให้ใช้ยาเสพติด เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนที่หลงผิดหรือผู้ไม่หวังดีได้ง่าย

สำหรับการศึกษาในครั้ง นี้ จะทำการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะด้วยกรอบข้อเสนอตัวแบบ (model) เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา ๕ ประเด็นหลัก ประกอบด้วย (๑) ด้านการกำหนดคุณลักษณะและพฤติกรรมที่คาดหวังของตัวผู้เรียน ทั้งองค์ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ (๒) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (๓) การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และการใช้ประโยชน์จากผลสัมฤทธิ์เพื่อศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ (๔) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน และ (๕) แนวทางการนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ในทางปฏิบัติ ดังแผนภาพที่ ๑.๒ กรอบข้อเสนอตัวแบบ (model) การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภาพที่ ๑.๒ กรอบข้อเสนอตัวแบบ (model) การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๕ ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีทบทวนเอกสารสำคัญต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) จากความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในแต่ละวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีการรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปฐมภูมิ (primary qualitative data) ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการจัดประชุมกลุ่มย่อย ขณะเดียวกันได้มีการทบทวนและศึกษาข้อมูลจากข้อมูลเชิงคุณภาพทุติยภูมิ (secondary qualitative data) ซึ่งได้มาจากรวบรวมเอกสารต้นฉบับหรือสำเนาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักสูตร รายงานผลสัมฤทธิ์ การประกันคุณภาพการศึกษา กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ รวมทั้งรายงานการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น

เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้ว จะนำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ (classification) ออกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามโครงสร้างรายงานผลการศึกษาที่ได้จัดเตรียมไว้ จากนั้นจึงนำข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิในแต่ละหมวดหมู่มากำหนดรหัสของข้อมูล (coding) ในลักษณะการจัดทำดัชนีข้อมูลแบบนิรนัย (deductive coding) ตามกรอบโครงสร้างการเขียน และนำข้อมูลในแต่ละหมวดหมู่มาวิเคราะห์เชื่อมโยงเชิงเหตุและผล (casual analysis) เพื่อสร้างคำอธิบายและสังเคราะห์เป็นข้อสรุปเป็นการทั่วไป (generalization) เพื่อนำไปสู่การสร้างบทสรุปภาพรวมผลการศึกษา และนำไปสู่ขั้นตอนสุดท้าย คือ การสร้างตัวแบบ (model) เพื่อพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ นักเรียนแข่งขันได้ และได้รับการยอมรับในระดับมาตรฐานสากล

การตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของข้อมูล

การศึกษานี้ ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการเปรียบเทียบข้อมูลเดียวกันว่า มีความเหมือนและต่างกันจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในหน่วยงาน/ระดับตำแหน่งที่แตกต่างกัน รวมทั้งการวิเคราะห์จากเอกสารที่ถูกนำมาใช้ในการอ้างอิงหรืออธิบายว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นจึงนำมาสู่การสังเคราะห์ข้อมูลแต่ละชุดที่สมบูรณ์ต่อไป

ภาพรวมกลุ่มเป้าหมาย

ภาพรวมกลุ่มเป้าหมายการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูง หรือผู้ปฏิบัติจากหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับประเด็นข้อมูลที่ต้องการศึกษา อาทิ

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
๒. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
๓. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)
๔. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)
๕. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หรือมหาวิทยาลัยทักษิณ
๖. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจากสถานทูตมาเลเซีย
๗. ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามต้นแบบ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่มีคุณภาพสูง ๑ แห่ง
๘. ผู้บริหารและครูโรงเรียนต้นแบบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒ แห่ง

โดยสรุปในบทรนี้ ได้อธิบายเกี่ยวกับ “การศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เพื่อศึกษาทบทวน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาและยกระดับหลักสูตรการเรียนการสอนของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาบทเรียนหรือแบบอย่างที่ดี (best practices) ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการควบคุมกำกับจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพจากประเทศเพื่อนบ้าน การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลใช้การทบทวนเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อเสนอที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และมุ่งพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันและได้รับการยอมรับในระดับมาตรฐานสากลของผู้เรียน

บทที่ ๒

พัฒนาการการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะเฉพาะของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเนื่องมาจากบริบททางด้านประวัติศาสตร์ และความเป็นพหุสังคมและวัฒนธรรม ส่งผลให้การจัดการศึกษาในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งประเภท ของสถาบันการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และหลักสูตรการศึกษาที่แตกต่างออกไปจากภูมิภาคอื่น รัฐบาลในอดีตที่ผ่านมา ให้ความสำคัญและปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ สภาพการณ์ในระดับพื้นที่และบริบทแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในแต่ละยุคสมัย ส่งผล ให้ปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ มีความหลากหลายตามไปด้วย ดังเห็นได้จาก ประเภทของโรงเรียนที่มีทั้งโรงเรียนของรัฐ โรงเรียน เอกชนสอนศาสนา โรงเรียนปอเนาะ และโรงเรียนตาดีกา

อย่างไรก็ตาม สำหรับการทบทวนและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในบทนี้ ได้มุ่งให้ความสำคัญไปที่การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นหลัก ด้วยเหตุผลคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ทั้งในด้านวิวุฒิและ คุณวุฒิ รวมทั้งผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสามารถประเมินความถนัดหรือความชอบของผู้เรียน เพื่อ แนะนำแนวทางศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง

ดังนั้น ในบทนี้จึงได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ การทบทวนพัฒนาการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โรงเรียน ๔ ประเภท ตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน ได้แก่ (๑) โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒) โรงเรียนเอกชนทั่วไป ที่เปิดสอนเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๓) โรงเรียนของรัฐ ที่เปิดสอนทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับหลักสูตรอิสลามศึกษา และ (๔) โรงเรียน เอกชนสอนศาสนา ที่เปิดสอนทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับหลักสูตรอิสลาม ศึกษา ซึ่งแต่ละหลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละประเภทโรงเรียน มีความแตกต่าง กันออกไป

ส่วนที่ ๒ การพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบจากหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระยะ ระยะแรก ช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ระยะที่สอง ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔- ๒๕๕๐ และระยะที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและ ความแตกต่างของโรงเรียนทั้ง ๔ ประเภท ในแต่ละช่วงเวลา ครอบคลุมมิติโครงสร้างหลักสูตร ชั่วโมง เรียน การประเมินผลสัมฤทธิ์ คุณภาพครู ทรัพยากรและงบประมาณที่ภาครัฐให้การอุดหนุน

๒.๑ พัฒนาการหลักสูตรการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

บริบทสภาพแวดล้อมที่แตกต่างและหลากหลายมิติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่งผลให้ภาครัฐมีความพยายามสร้างสมดุลระหว่างมิติความมั่นคงกับการจัดการศึกษาที่ต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น (local identities) เพื่อสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หนึ่งในมาตรการสำคัญ คือ การจัดวางระเบียบแบบแผนทางการศึกษาที่คำนึงถึงความหลากหลายตามความต้องการของผู้คนแต่ละกลุ่มในพื้นที่ ส่งผลให้หลักสูตรและแบบแผนการเรียนการสอนในพื้นที่ที่มีความหลากหลายและแตกต่างออกไปจากภูมิภาคอื่น ๆ อย่างชัดเจน สภาพการจัดการศึกษาด้วยหลักสูตรการเรียนการสอนที่แตกต่างหลากหลายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำไปสู่ “ข้อท้าทาย” สำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับชาติและสากล

หากพิจารณาถึงพัฒนาการของหลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในแต่ละประเภทโรงเรียนสามารถแบ่งพัฒนาออกได้เป็น ๓ ระยะเวลาสำคัญ ซึ่งแต่หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละระยะ เป็นผลมาจากการออกแบบบนพื้นฐานของสภาพแวดล้อมทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทั้งในระดับสากล ระดับประเทศ และระดับพื้นที่ รายละเอียดดังนี้

๒.๑.๑ ระยะเวลาแรก ช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๔

การพัฒนาของประเทศในขณะนั้น มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศและสังคม ท่ามกลางบริบทแวดล้อมการเมืองของภูมิภาคที่มีการแข่งขันกันของอุดมการณ์ประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์ ทิศทางการพัฒนาประเทศมีความชัดเจนจากการเปลี่ยนผ่านจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrial Country: NIC) หลักสูตรการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนทั่วไป ยึดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งมีการประกาศใช้ในสมัย ศาสตราจารย์ นพ.บุญสม มาร์ติน ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาหลักสูตรดังกล่าวนี้ ได้มีการปรับปรุงครั้งสำคัญในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ และกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๔

สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาได้มีการออกแบบหลักสูตรรองรับเป็นการเฉพาะ คือ หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งยังคงสาระการเรียนรู้สำคัญตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่มีการเพิ่มหลักศาสนาอิสลามเข้าไปในหลักสูตรดังกล่าว ทั้งนี้ในระยะแรก ยังไม่ปรากฏโรงเรียนของรัฐ ที่เปิดสอนทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่กับหลักสูตรอิสลามศึกษา

๒.๑.๒ ระยะเวลาที่สอง ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึง การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน ประกอบกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน ๙ ปี (ป.๑- ม. ๓) และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี (ป.๑-ม.๖)

นอกจากนี้ ผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ปรากฏแนวคิดการกระจายอำนาจการปกครอง (decentralization) โครงสร้างการเมืองการปกครองของไทยได้มีการกระจายอำนาจภารกิจของรัฐจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ขณะที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีเหตุการณ์สำคัญ คือ การเกิดความรุนแรงและการก่อความไม่สงบครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗

สำหรับโรงเรียนของรัฐและเอกชนโดยทั่วไป ได้มีการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ในระหว่างที่ นายสุวิทย์ คุณกิตติ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถออกแบบหลักสูตรของสถานศึกษาได้เอง โดยกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เพียงกำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้าง ๆ มาตรฐาน ซึ่งสถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อมเอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

อย่างไรก็ตาม สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในระยะนี้ได้มีโรงเรียนของรัฐบางแห่งเปิดสอนทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรศาสนา ในลักษณะหลักสูตรคู่ขนานอย่างไม่เป็นทางการเป็นครั้งแรก ขณะที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาบางแห่งได้มีการนำหลักสูตรอิสลามศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) มาใช้ ทั้งนี้ หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกาศใช้ในสมัยนายปองพล อดิเรกสาร ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

๒.๑.๓ ระยะที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร ส่วนในด้านการเมืองนั้น ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐ คำนึงถึงความสมดุลระหว่างความมั่นคงของประเทศและสิทธิของประชาชนในท้องถิ่น แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการศึกษาทางเลือก ที่รัฐต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็ม รวมทั้งแนวคิดสากลได้เข้ามามีอิทธิพลในการศึกษาของไทยมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ทิศทางการพัฒนาของประเทศ มุ่งเน้นการเสริมสร้างโอกาสและขีดความสามารถของประเทศในทุกมิติ

ในมิติด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์จุดหมายสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด โครงสร้าง เวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี ตลอดจนเกณฑ์การวัดประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับโดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ จัดทำขึ้น เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาหน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ในระยะดังกล่าวนี้ โรงเรียนของรัฐและเอกชนโดยทั่วไป ได้มีการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ขณะที่โรงเรียนของรัฐบางแห่ง และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ได้มีการนำหลักสูตรอิสลามศึกษา (อิสลามแบบเข้ม) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้ในสมัย นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งหลักสูตรอิสลามศึกษา (อิสลามแบบเข้ม) พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นผลมาจากการผลักดันของภาคประชาสังคมในพื้นที่หลังเหตุการณ์ความไม่สงบในปี พ.ศ. ๒๕๔๗

การใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) เริ่มทดลองนำร่องก่อนในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ในโรงเรียนของรัฐในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จัดเวลาเรียนอิสลามศึกษา ๘-๑๐ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ โดยใช้ชื่อโครงการว่า “โครงการพัฒนาการเรียนการสอนอิสลามศึกษา” ภายใต้หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๙ และหลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรดูอิน พ.ศ. ๒๕๔๘ อิงมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ของกระทรวงศึกษาธิการ การประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น เพื่อให้การพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสนองตอบตามความต้องการของประชาชน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้ผู้เรียนในโรงเรียนของรัฐทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม ได้เรียนรู้วิชาอิสลามศึกษาในหลักสูตรที่มีการพัฒนาให้เนื้อหาสาระเทียบเท่าหลักสูตรที่ใช้สอนในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา

อิสลาม หรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และจะได้รับวุฒิบัตรเช่นเดียวกับ นักเรียนที่จบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม การเปิดโอกาสให้นักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามได้เรียนรู้วิชาสามัญควบคู่กับวิชาศาสนาอิสลามอย่างทั่วถึงทุกคน ให้นักเรียนจบหลักสูตรได้คุณวุฒิทางศาสนา และสามารถศึกษาต่อด้านศาสนาที่สูงขึ้นได้ และเพื่อสร้างทางเลือกให้ผู้ปกครองได้ส่งบุตรหลาน เข้าเรียนศาสนาอิสลามในสถานศึกษาของรัฐที่อยู่ใกล้บ้าน

อย่างไรก็ตาม นโยบายที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งนำหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มไปใช้ ได้กำหนดเงื่อนไขให้สถานศึกษาแต่ละแห่งคำนึงถึงความพร้อมของด้านทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชนและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในแต่ละท้องถิ่นเป็นสำคัญ

โดยภาพรวมพัฒนาการของหลักสูตรการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่นำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้ง ๓ ระยะ ได้รับอิทธิพลจากบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยในระยะแรก ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐให้ความสำคัญด้านความมั่นคงและการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นหลัก มีการใช้ประกาศใช้ ๒ หลักสูตร คือ (๑) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) และ (๒) หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ ระยะที่สอง ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๐ มีมติกระจายอำนาจการศึกษาเข้ามา มีบทบาทสำคัญส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการเปิดโอกาสให้สถานศึกษา มีอิสระและความคล่องตัวในการออกแบบหลักสูตรตามจุดเน้นและสภาพความพร้อมมากขึ้น หลักสูตรที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระยะนี้ มี ๓ ลักษณะ ได้แก่ (๑) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ (๒) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรศาสนา (ไม่เป็นทางการ) และ (๓) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) และในระยะที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้คุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานด้านการศึกษาและรัฐจำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่างมิติความมั่นคงกับมิติการพัฒนาประเทศ รวมทั้งหลังสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๔๗ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรเป็น ๒ หลักสูตร ได้แก่ (๑) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (๒) หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) สรุปได้ดังตารางที่ ๒.๑

ตารางที่ ๒.๑ พัฒนาการหลักสูตรการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓ ระยะ

ช่วงเวลา	โรงเรียนรัฐ “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนเอกชน “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนของรัฐ “หลักสูตรคู่ขนาน”	โรงเรียนเอกชนสอน ศาสนา “หลักสูตรคู่ขนาน”
ระยะแรก ก่อน พ.ศ. ๒๕๔๔	หลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)	หลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)	ไม่มี	หลักสูตรอิสลาม ศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕
ระยะที่สอง พ.ศ. ๒๕๔๔- ๒๕๕๐	หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔	หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔	หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับ หลักสูตรตาดีกา	หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับ หลักสูตรอิสลาม ศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน)
ระยะที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน	หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑	หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑	หลักสูตรอิสลาม ศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม)	หลักสูตรอิสลาม ศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม)

๒.๒ การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ากรณีของโรงเรียนของรัฐและเอกชน
 ทั่วไปในภาพรวมมีสภาพการจัดการศึกษาที่อาศัยหลักสูตรการศึกษาที่เหมือนกันคือ หลักสูตร
 แกนกลางตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทั้ง ๓ ระยะ กล่าวคือ ระยะแรก หลักสูตรมัธยมศึกษา
 ตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ระยะที่สอง หลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ และระยะที่สาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑
 ขณะที่โรงเรียนของรัฐที่ใช้หลักสูตรคู่ขนาน ยังไม่ปรากฏในระยะแรก แต่มาปรากฏในระยะที่สอง
 โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นหลัก และมีการนำหลักสูตร
 ตาดีกามาเป็นหลักสูตรเสริม จนเมื่อเข้าสู่ระยะที่สาม ได้มีการนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ควบคู่หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) มาใช้อย่าง
 เป็นทางการ ส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ใช้หลักสูตรแกนกลางควบคู่หลักสูตร
 อิสลามศึกษา พบว่ามีการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาตั้งแต่ระยะแรกคือ หลักสูตรอิสลามศึกษา
 พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะที่มีเนื้อหาทั้งวิชาพื้นฐาน ๘ กลุ่มสาระ เช่นเดียวกับหลักสูตร
 แกนกลาง พร้อมกับมีเนื้อหาหลักศาสนาอิสลามอยู่ในหลักสูตร ถือเป็นหลักสูตรบูรณาการอย่าง
 แท้จริง ขณะที่ในระยะที่สอง รัฐได้มีการกำหนดให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) จนกระทั่งหลัง
 สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการออกแบบใหม่ใช้โรงเรียนเอกชน
 สอนศาสนาใช้หลักหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ควบคู่หลักสูตรอิสลาม
 ศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม)

การพิจารณาเปรียบเทียบหลักสูตรที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในโรงเรียนทั้ง ๔ ประเภท ทั้ง ๓ ช่วงระยะเวลา ในมิติด้านโครงสร้างรายวิชาและกิจกรรมสำหรับการจัดการเรียนการสอน ชั่วโมงเรียน การประเมินผลสัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ที่ปรากฏ คุณภาพครูผู้สอน และงบประมาณการอุดหนุนจากรัฐ ในแต่ละประเภทโรงเรียน มีความเหมือนและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ โครงสร้างหลักสูตร

การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรที่แตกต่างกัน ซึ่งให้เห็นถึงองค์ประกอบของการจัดหมวดหมู่ ความมุ่งหมาย และน้ำหนักของแต่ละกลุ่มวิชาที่แตกต่างกัน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการคาดหวังจากแต่ละหลักสูตร ในเบื้องต้นจากการศึกษาทบทวนพัฒนาการหลักสูตรในส่วนแรกซึ่งให้เห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะร่วมบางประการที่เหมือนกันคือ ยังคงให้ความสำคัญกับการศึกษาในหลักสูตรวิชาสามัญพื้นฐาน ๘ รายวิชา หากแต่ความแตกต่างกันคือ น้ำหนักแต่ละรายวิชาและการเสริมความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งปรากฏในโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ดังปรากฏในตารางที่ ๒.๒

ตารางที่ ๒.๒ โครงสร้างรายวิชาและกิจกรรมตามหลักสูตรการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

โรงเรียนรัฐ “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนเอกชน “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนของรัฐ “หลักสูตร คู่ขนาน”	โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา “หลักสูตรคู่ขนาน”																																																						
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) โครงสร้างหลักสูตรแบ่งกลุ่มวิชา ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาบังคับ กลุ่มวิชาเลือกเสรี รวมจำนวน ๙๐ หน่วยกิต และกิจกรรม	ไม่มีหลักสูตรคู่ขนาน	ไม่มีหลักสูตรคู่ขนาน	หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ โครงสร้างหลักสูตรแบ่งกลุ่มวิชา ๓ กลุ่ม กลุ่มวิชาบังคับ กลุ่มวิชาเลือกเสรี รวม จำนวน ๑๔๔ หน่วยกิต และกิจกรรม																																																						
<table border="1"> <thead> <tr> <th>หมวด/กลุ่มวิชา</th> <th>หน่วยกิต</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. วิชาบังคับ</td> <td>๕๗</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑ วิชาบังคับแกน</td> <td>๓๙</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๑ ภาษาไทย</td> <td>๑๒</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๒ วิทยาศาสตร์</td> <td>๙</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๓ คณิตศาสตร์</td> <td>๖</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๔ สังคมศึกษา</td> <td>๖</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๕ พละนามัยศึกษา</td> <td>๓</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๖ ศิลปศึกษา</td> <td>๓</td> </tr> <tr> <td> ๑.๒ วิชาบังคับเลือก</td> <td>๑๘</td> </tr> <tr> <td> ๑.๒.๑ สังคมศึกษา</td> <td>๖</td> </tr> <tr> <td> ๑.๒.๒ พละนามัย</td> <td>๖</td> </tr> <tr> <td> ๑.๒.๓ การงาน</td> <td>๖</td> </tr> </tbody> </table>	หมวด/กลุ่มวิชา	หน่วยกิต	๑. วิชาบังคับ	๕๗	๑.๑ วิชาบังคับแกน	๓๙	๑.๑.๑ ภาษาไทย	๑๒	๑.๑.๒ วิทยาศาสตร์	๙	๑.๑.๓ คณิตศาสตร์	๖	๑.๑.๔ สังคมศึกษา	๖	๑.๑.๕ พละนามัยศึกษา	๓	๑.๑.๖ ศิลปศึกษา	๓	๑.๒ วิชาบังคับเลือก	๑๘	๑.๒.๑ สังคมศึกษา	๖	๑.๒.๒ พละนามัย	๖	๑.๒.๓ การงาน	๖			<table border="1"> <thead> <tr> <th>หมวด/กลุ่มวิชา</th> <th>หน่วยกิต</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑ วิชาบังคับ</td> <td>๑๑๑</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑ วิชาบังคับแกน</td> <td>๓๙</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๑ ภาษาไทย</td> <td>๑๒</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๒ วิทยาศาสตร์</td> <td>๙</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๓ คณิตศาสตร์</td> <td>๖</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๔ สังคมศึกษา</td> <td>๖</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๕ พละนามัย</td> <td>๓</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๖ ศิลปศึกษา</td> <td>๓</td> </tr> <tr> <td> ๑.๑.๗ ศาสนา</td> <td>๕๔</td> </tr> <tr> <td> ๑.๒ วิชาบังคับเลือก</td> <td>๑๘</td> </tr> <tr> <td> ๑.๒.๑ สังคมศึกษา</td> <td>๖</td> </tr> <tr> <td> ๑.๒.๒ การงาน</td> <td>๖</td> </tr> <tr> <td>๒. วิชาเลือกเสรี(สถานศึกษากำหนด)๓๓</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	หมวด/กลุ่มวิชา	หน่วยกิต	๑ วิชาบังคับ	๑๑๑	๑.๑ วิชาบังคับแกน	๓๙	๑.๑.๑ ภาษาไทย	๑๒	๑.๑.๒ วิทยาศาสตร์	๙	๑.๑.๓ คณิตศาสตร์	๖	๑.๑.๔ สังคมศึกษา	๖	๑.๑.๕ พละนามัย	๓	๑.๑.๖ ศิลปศึกษา	๓	๑.๑.๗ ศาสนา	๕๔	๑.๒ วิชาบังคับเลือก	๑๘	๑.๒.๑ สังคมศึกษา	๖	๑.๒.๒ การงาน	๖	๒. วิชาเลือกเสรี(สถานศึกษากำหนด)๓๓	
หมวด/กลุ่มวิชา	หน่วยกิต																																																								
๑. วิชาบังคับ	๕๗																																																								
๑.๑ วิชาบังคับแกน	๓๙																																																								
๑.๑.๑ ภาษาไทย	๑๒																																																								
๑.๑.๒ วิทยาศาสตร์	๙																																																								
๑.๑.๓ คณิตศาสตร์	๖																																																								
๑.๑.๔ สังคมศึกษา	๖																																																								
๑.๑.๕ พละนามัยศึกษา	๓																																																								
๑.๑.๖ ศิลปศึกษา	๓																																																								
๑.๒ วิชาบังคับเลือก	๑๘																																																								
๑.๒.๑ สังคมศึกษา	๖																																																								
๑.๒.๒ พละนามัย	๖																																																								
๑.๒.๓ การงาน	๖																																																								
หมวด/กลุ่มวิชา	หน่วยกิต																																																								
๑ วิชาบังคับ	๑๑๑																																																								
๑.๑ วิชาบังคับแกน	๓๙																																																								
๑.๑.๑ ภาษาไทย	๑๒																																																								
๑.๑.๒ วิทยาศาสตร์	๙																																																								
๑.๑.๓ คณิตศาสตร์	๖																																																								
๑.๑.๔ สังคมศึกษา	๖																																																								
๑.๑.๕ พละนามัย	๓																																																								
๑.๑.๖ ศิลปศึกษา	๓																																																								
๑.๑.๗ ศาสนา	๕๔																																																								
๑.๒ วิชาบังคับเลือก	๑๘																																																								
๑.๒.๑ สังคมศึกษา	๖																																																								
๑.๒.๒ การงาน	๖																																																								
๒. วิชาเลือกเสรี(สถานศึกษากำหนด)๓๓																																																									

โรงเรียนรัฐ “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนเอกชน “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนของรัฐ “หลักสูตร คู่ขนาน”	โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา “หลักสูตรคู่ขนาน”								
<p>๒. วิชาเลือกเสรี (สถานศึกษากำหนด)</p> <p>๒.๑ กลุ่มวิชาภาษา</p> <p>๒.๑.๑ ภาษาไทย</p> <p>๒.๑.๒ ภาษาต่างประเทศ</p> <p>๒.๒ กลุ่มวิชาวิทย์-คณิต</p> <p>๒.๒.๑ วิทยาศาสตร์</p> <p>๒.๒.๒ คณิตศาสตร์</p> <p>๒.๓ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา</p> <p>๒.๔ กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ</p> <p>๒.๔.๑ พลานามัย</p> <p>๒.๔.๒ ศิลปศึกษา</p> <p>๒.๕ กลุ่มวิชาการงาน/อาชีพ</p> <p>๒.๕.๑ อาชีพ</p> <p>๓. กิจกรรม</p> <p>๓.๑ กิจกรรมลูกเสือเนตรนารีฯ ๑ คาบ/สัปดาห์</p> <p>๓.๒ กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ๒ คาบ/สัปดาห์</p> <p>๓.๓ กิจกรรมอิสระของผู้เรียน เช่น ชมรม ชุมนุม ๒ คาบ/สัปดาห์</p> <p>หมายเหตุ: สำหรับผู้นับถือศาสนาพุทธให้เลือกเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาในกลุ่มสังคมศึกษา (เลือกเสรี) ภาคเรียนละ ๑ วิชา ตลอดระยะเวลา ๓ ปี</p>	<p>๓๓</p>		<p>๒.๑ กลุ่มวิชาภาษา</p> <p>๒.๑.๑ ภาษาไทย</p> <p>๒.๑.๒ ภาษาต่างประเทศ</p> <p>๒.๒ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์</p> <p>๒.๒.๑ วิทยาศาสตร์</p> <p>๒.๒.๒ คณิตศาสตร์</p> <p>๒.๓ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา</p> <p>๒.๔ กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ</p> <p>๒.๔.๑ พลานามัย</p> <p>๒.๔.๒ ศิลปศึกษา</p> <p>๒.๕ กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ</p> <p>๒.๖ กลุ่มวิชาศาสนา</p> <p>๓. กิจกรรม</p> <p>๓.๑ กิจกรรมลูกเสือเนตรนารีฯ ๑ คาบ/สัปดาห์</p> <p>๓.๒ กิจกรรมอื่น ๆ ๑ คาบ/สัปดาห์</p> <p>๓.๓ กิจกรรมศาสนา ๒ คาบ/สัปดาห์</p> <p>๓.๔ กิจกรรมแนะแนว แก้ปัญหา กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ๑ คาบ/สัปดาห์</p> <p>๓.๕ กิจกรรมอิสระของผู้เรียน ๑ คาบ/สัปดาห์</p>								
<p>หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีการกำหนดโครงสร้างเนื้อหารายวิชาไว้ในลักษณะยึดหยุ่น สำหรับให้สถานศึกษานำไปพิจารณาออกแบบเป็น “หลักสูตรสถานศึกษา” จำแนก ๘ กลุ่มรายวิชา และ ๒ สาระการเรียนรู้ และ ๑ สาระกิจกรรม ดังนี้</p> <table border="1" data-bbox="188 1832 769 2089"> <thead> <tr> <th>กลุ่มวิชา</th> <th>ประเภท</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. ภาษาไทย</td> <td>สาระการเรียนรู้ที่</td> </tr> <tr> <td>๒. คณิตศาสตร์</td> <td>สถานศึกษาต้องใช้เป็น</td> </tr> <tr> <td>๓. วิทยาศาสตร์</td> <td>หลัก เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้และแก้ปัญหา</td> </tr> </tbody> </table>	กลุ่มวิชา	ประเภท	๑. ภาษาไทย	สาระการเรียนรู้ที่	๒. คณิตศาสตร์	สถานศึกษาต้องใช้เป็น	๓. วิทยาศาสตร์	หลัก เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้และแก้ปัญหา	<p>หลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๕๔ ร่วมกับหลักสูตรตาดีกา - ไม่มีข้อมูลชัดเจน</p>		<p>หลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๕๔ ร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖ (อิสลามแบบอ่อน) กรณีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐ สามารถจัดการเรียนการสอนในลักษณะ “หลักสูตรคู่ขนาน” ระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งหลักสูตรอิสลามแบบเข้มได้เพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกอบด้วยโครงสร้าง ๓ กลุ่มวิชา ดังนี้</p> <p>(๑) กลุ่มศาสนาอิสลามมี ๔ สาระวิชา</p>
กลุ่มวิชา	ประเภท										
๑. ภาษาไทย	สาระการเรียนรู้ที่										
๒. คณิตศาสตร์	สถานศึกษาต้องใช้เป็น										
๓. วิทยาศาสตร์	หลัก เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้และแก้ปัญหา										

โรงเรียนรัฐ “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนเอกชน “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนของรัฐ “หลักสูตร คู่ขนาน”	โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา “หลักสูตรคู่ขนาน”																																				
<p>๔. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p> <p>๕. สุขศึกษาและพลศึกษา</p> <p>๖. ศิลปะ</p> <p>๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี</p> <p>๘. ภาษาต่างประเทศ</p>	<p>สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และการทำงาน</p>		<p>(๑.๑) อัลกุรอานและอรรถาธิบาย (อัลกุรอาน และอัลตัฟซีร)</p> <p>(๑.๒) วัจนธรรม (อัลฮะดีษ)</p> <p>(๑.๓) ศาสนบัญญัติ (อัลฟิกฮ)</p> <p>(๑.๔) หลักศรัทธา (อัลอะกีดะฮ)</p> <p>(๒) กลุ่มสังคมศึกษาและจริยธรรมมี ๒ สาระวิชา</p> <p>(๒.๑) ศาสนประวัติ (ฮัตตารีต)</p> <p>(๒.๒) จริยธรรม (อัลอัคลาภ)</p> <p>(๓) กลุ่มภาษามี ๒ สาระวิชา ได้แก่</p> <p>(๓.๑) ภาษาอาหรับ</p> <p>(๓.๒) ภาษามลายู</p> <p>(๔) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาตนเองนอกจาก ๓ กลุ่ม</p> <p>รวมเวลาเรียน ปีละ ๕๐๐-๖๐๐ ชั่วโมง</p> <p>รวมเรียนหลักสูตรแกนกลาง+อิสลามแบบอ่อน ๑,๓๐๐-๑,๘๐๐ ชั่วโมง/ปี</p>																																				
<p>กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p>	<p>กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ นอกจากสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่ม และการพัฒนาตนตามศักยภาพ</p>																																						
<p>รวมเวลาเรียน</p>	<p>ปีละ ๘๐๐-๑,๒๐๐ ชั่วโมง</p>																																						
<p>หมายเหตุ: กำหนดเวลาเรียน ๘ กลุ่มสาระวิชา รวมวันละ ๕-๖ ชั่วโมง แต่ละกลุ่มจัดสัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ</p>																																							
<p>หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดโครงสร้างการเรียนการสอนในลักษณะกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ วิชา ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๗๗ หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน ๖๖ หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามทำถานศึกษากำหนด ไม่น้อยกว่า ๑๑ หน่วยกิต รวมไม่น้อยกว่า ๗๗ หน่วยกิต และทำกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยหลักสูตรดังกล่าวได้มีการออกแบบ “หน่วยกิต” ควบคู่กับ “ชั่วโมงเรียน” (๔๐ ชม. = ๑ หน่วยกิต) ไว้ อย่างชัดเจน ดังนี้</p>		<p>หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) ได้มีการนำกลุ่มสาระเรียนรู้ ๘ วิชา มาพัฒนาร่วมกับหลักศาสนาอิสลาม ทำให้โรงเรียนที่นำหลักสูตรอิสลามแบบเข้มไปใช้ ผู้เรียนจะได้รับการศึกษาวิชาพื้นฐานเช่นเดียวกับกรณีของโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนทั่วไป จำนวนรวม ๖๖ หน่วยกิต แต่เพิ่มเติมเนื้อหาวิชาทางศาสนาให้นับเป็น “ชั่วโมงเรียน” (ไม่มีการนับหน่วยกิตในวิชาศาสนา)</p>																																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th>กลุ่มสาระ</th> <th>ม.๑</th> <th>ม.๒</th> <th>ม.๓</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. ภาษาไทย</td> <td>๑๒๐ ชม. ๓ นก.</td> <td>๑๒๐ ชม. ๓ นก.</td> <td>๑๒๐ ชม. ๓ นก.</td> </tr> <tr> <td>๒. คณิตศาสตร์</td> <td>๑๒๐ ชม. ๓ นก.</td> <td>๑๒๐ ชม. ๓ นก.</td> <td>๑๒๐ ชม. ๓ นก.</td> </tr> <tr> <td>๓. วิทยาศาสตร์</td> <td>๑๒๐ ชม. ๓ นก.</td> <td>๑๒๐ ชม. ๓ นก.</td> <td>๑๒๐ ชม. ๓ นก.</td> </tr> </tbody> </table>	กลุ่มสาระ	ม.๑	ม.๒	ม.๓	๑. ภาษาไทย	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๒. คณิตศาสตร์	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๓. วิทยาศาสตร์	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.		<table border="1"> <thead> <tr> <th>หลักสูตรอิสลามศึกษา ตอนกลาง</th> <th>ปีที่ ๑</th> <th>ปีที่ ๒</th> <th>ปีที่ ๓</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. อัล - กุรอาน</td> <td>๘๐ ชม.</td> <td>๘๐ ชม.</td> <td>๘๐ ชม.</td> </tr> <tr> <td>๒. อัล - หะดีษ</td> <td>๔๐ ชม.</td> <td>๔๐ ชม.</td> <td>๔๐ ชม.</td> </tr> <tr> <td>๓. อัล - อะกีดะฮ (หลักศรัทธา)</td> <td>๔๐ ชม.</td> <td>๔๐ ชม.</td> <td>๔๐ ชม.</td> </tr> <tr> <td>๔. อัล - ฟิกฮ (ศาสนบัญญัติ)</td> <td>๔๐ ชม.</td> <td>๔๐ ชม.</td> <td>๔๐ ชม.</td> </tr> </tbody> </table>	หลักสูตรอิสลามศึกษา ตอนกลาง	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓	๑. อัล - กุรอาน	๘๐ ชม.	๘๐ ชม.	๘๐ ชม.	๒. อัล - หะดีษ	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.	๓. อัล - อะกีดะฮ (หลักศรัทธา)	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.	๔. อัล - ฟิกฮ (ศาสนบัญญัติ)	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.	
กลุ่มสาระ	ม.๑	ม.๒	ม.๓																																				
๑. ภาษาไทย	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.																																				
๒. คณิตศาสตร์	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.																																				
๓. วิทยาศาสตร์	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.																																				
หลักสูตรอิสลามศึกษา ตอนกลาง	ปีที่ ๑	ปีที่ ๒	ปีที่ ๓																																				
๑. อัล - กุรอาน	๘๐ ชม.	๘๐ ชม.	๘๐ ชม.																																				
๒. อัล - หะดีษ	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.																																				
๓. อัล - อะกีดะฮ (หลักศรัทธา)	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.																																				
๔. อัล - ฟิกฮ (ศาสนบัญญัติ)	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.	๔๐ ชม.																																				

โรงเรียนรัฐ “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนเอกชน “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนของรัฐ “หลักสูตร คู่ขนาน”	โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา “หลักสูตรคู่ขนาน”
๔. สังคม ศึกษา และ วัฒนธรรม ๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	ชม. ชม. ชม.
๕. สุขศึกษา และพลศึกษา ๘๐ ชม. ๒ นก.	๘๐ ชม. ๒ นก.	๘๐ ชม. ๒ นก.	๕. อັดตารีค (ศาสนประวัติ) ๔๐ ๔๐ ๔๐
๖. ศิลปะ ๘๐ ชม. ๒ นก.	๘๐ ชม. ๒ นก.	๘๐ ชม. ๒ นก.	๖. อัล - อัคลาก (จริยธรรม) ๔๐ ๔๐ ๔๐
๗. การงาน อาชีพและ เทคโนโลยี ๘๐ ชม. ๒ นก.	๘๐ ชม. ๒ นก.	๘๐ ชม. ๒ นก.	๗. ภาษาอาหรับ ๘๐ ๘๐ ๘๐
๘. ภาษา ตปท. ๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๑๒๐ ชม. ๓ นก.	๘. ภาษามลายู/ภาษาอาหรับ ๔๐ ๔๐ ๔๐
รวมเวลา เรียน (พื้นฐาน)	๘๔๐ ชม. ๒๑ นก.	๘๔๐ ชม. ๒๑ นก.	๘๐ ๘๐ ๘๐
กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน	๑๒๐ ชม.	๑๒๐ ชม.	๘๐ ๘๐ ๘๐
รายวิชา/ กิจกรรมที่ โรงเรียนจัด เพิ่มเติม	ปีละไม่ เกิน ๒๔๐ ชม.	ปีละไม่เกิน ๒๔๐ ชม.	๘๐ ๘๐ ๘๐
รวมเวลา เรียนทั้งหมด	ปีละไม่ เกิน ๑,๒๐๐ ชม.	ปีละไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชม.	๘๐ ๘๐ ๘๐
			กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๘๐ ๘๐ ๘๐
			รวมชั่วโมงเรียนไม่เกิน ๔๘๐ ชม./ ปี
			รวมชั่วโมงเรียนทั้งหมดหลักสูตรแกนกลางฯ + อิสลามศึกษา ปีละไม่เกิน ๑,๖๘๐ ชั่วโมง/ปี

จากข้อมูลตารางที่ ๒.๒ โครงสร้างรายวิชาและกิจกรรมตามหลักสูตรการเรียนการสอน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้ง ๓ ระยะเวลา แสดงให้เห็นว่า

ระยะแรก โรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป ได้นำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.
๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓ มาปรับใช้กับสถานศึกษา แบ่งออกเป็น (๑) หมวดวิชาบังคับ และ
(๒) หมวดวิชาเลือกเสรี รวม ๙๐ หน่วยกิต ใน ๘ กลุ่มวิชา หมวดวิชาบังคับแกน พบว่า กลุ่มวิชา
ภาษาไทย มีจำนวนหน่วยกิตมากที่สุด ๑๒ หน่วยกิต รองลงมา คือ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ ๙ หน่วยกิต
และกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และสังคมศึกษาเท่ากันที่ ๖ หน่วยกิต หมวดวิชาบังคับเลือก ส่วนหมวดวิชา
บังคับเลือกมีจำนวนหน่วยกิตเท่ากัน ๖ หน่วยกิต ทั้งสามกลุ่มวิชา คือ สังคมศึกษา พลานามัย และ

การงาน ขณะที่เหมาะสมเลือกเสรีกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ สถานศึกษาเป็นผู้ออกแบบโครงสร้างรายวิชาตามความเหมาะสมและความพร้อมในลักษณะวิชาเสริมจาก ๘ กลุ่มสาระวิชา จำนวน ๓๓ หน่วยกิต โดยกำหนดเงื่อนไขบังคับให้สถานศึกษา ต้องจัดการเรียนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนาวิชาเลือกเสรีในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาสำหรับผู้นับถือศาสนาพุทธ เป็นส่วนหนึ่งในหมวดวิชาเลือกเสรีภาคเรียนละ ๑ วิชา ตลอดระยะเวลา ๓ ปี และยังกำหนดให้มีกิจกรรมสำหรับพัฒนาผู้เรียน ๓ ลักษณะรวม ๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ได้แก่ (๑) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และบำเพ็ญประโยชน์ ๑ คาบ/สัปดาห์ (๒) กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ๒ คาบ/สัปดาห์ และ (๓) กิจกรรมอิสระของผู้เรียน เช่น ชมรม ชุมนุม ๒ คาบ/สัปดาห์

ขณะที่กรณีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยนำโครงสร้างตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) มาพัฒนาและต่อยอด เพิ่มเติมกลุ่มวิชาศาสนา (อิสลาม) ทำให้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต้องเรียนมากถึง ๑๔๔ หน่วยกิต (มากกว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ๕๕ หน่วยกิต) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบรรจุกลุ่มวิชาศาสนาไว้เป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาบังคับแกนจำนวนหน่วยกิตมากถึง ๕๔ หน่วยกิต ซึ่งมากกว่าวิชาภาษาไทยที่มีจำนวนเพียง ๑๒ หน่วยกิตเท่านั้น นอกจากนี้ ในหมวดวิชาบังคับเลือกยังได้ตัด "กลุ่มวิชาพละนันทนันท" ออกไป ส่วนหมวดวิชาเลือกเสรี ยังคงมีโครงสร้างกลุ่มวิชาและจำนวนหน่วยกิตเหมือนกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) คือ ๓๓ หน่วยกิต และให้สถานศึกษาเป็นผู้ออกแบบในทางปฏิบัติ โดยมีการเพิ่มเติมให้สามารถเลือกรายวิชาศาสนา (อิสลาม) มาเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มวิชาเลือกเสรีได้อีกด้วย สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ ยังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) แต่มีความแตกต่าง คือ เพิ่มกิจกรรมทางศาสนา ๒ คาบ/สัปดาห์ เพิ่มกิจกรรมอื่น ๆ ๑ คาบ/สัปดาห์ พร้อมทั้งลดชั่วโมงของกิจกรรมแนะแนวแก้ปัญหากิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ เหลือ ๑ คาบ /สัปดาห์ ทั้งนี้ ในระยะแรกไม่พบข้อมูลที่ปรากฏว่ามีโรงเรียนของรัฐมีการสอนหลักสูตรคู่ขนานแต่อย่างใด

ระยะที่สอง กรณีโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป ได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ มาปรับใช้ โดยหลักสูตรดังกล่าว ไม่มีการกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้สถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถออกแบบเป็น "หลักสูตรสถานศึกษา" จำแนก ๘ กลุ่มรายวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยพิจารณาสัดส่วนได้ตามความเหมาะสม ตามจุดเน้นและความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจการศึกษาลงสู่พื้นที่ มีเพียงการกำหนดชั่วโมงเรียนรวมตลอดปีการศึกษาไว้ที่ ๘๐๐-๑,๒๐๐ ชั่วโมง/ปี หรือเรียนวันละ ๕-๖ ชั่วโมง อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับการเรียนในกลุ่มวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เป็นพิเศษ เนื่องจากมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในอนาคต

ในระยะที่สองนี้ ได้เริ่มปรากฏโรงเรียนของรัฐมีการสอนศาสนาอิสลามร่วมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ที่จากเดิม ชาวบ้านในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นับถือศาสนาอิสลาม จะนิยมส่งบุตรหลานไปเรียนเฉพาะโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเท่านั้น อย่างไรก็ตามพัฒนาการช่วงดังกล่าว เป็นจุดเริ่มต้นจึงมีเพียงการจัดการเรียนการสอนอิสลาม ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์เท่านั้น การจัดการเรียนการสอนจึงมีรูปแบบของหลักสูตรคู่ขนานอย่างไม่เป็นทางการ โดยนำเนื้อหาและตำราสำหรับการสอนมาจากหลักสูตรตาดิกามาปรับใช้ตามความเหมาะสมและสภาพความพร้อมของสถานศึกษา โครงสร้างหลักสูตรซึ่งไม่ปรากฏชัดเจน

สำหรับกรณีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกแบบ "หลักสูตรคู่ขนาน" ให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ เช่นเดียวกับสองกรณีแรก แต่ให้เพิ่มเติมการนำหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ออกแบบไว้นำมาใช้จัดการเรียนการสอนเพิ่มเติม ๓ กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มศาสนาอิสลามมี ๔ สาระวิชา กลุ่มสังคมศึกษาและจริยธรรมมี ๖ สาระวิชา และกลุ่มภาษามี ๖ สาระวิชา รวมทั้งให้สถานศึกษาเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้เอง โดยไม่ได้มีการกำหนดหน่วยกิตของแต่ละหมวดหรือกลุ่มวิชาแต่อย่างใด มีเพียงการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละปี ๕๐๐-๖๐๐ ชั่วโมงเท่านั้น ส่งผลให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สถานศึกษาได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) ได้เรียนกลุ่มวิชาสามัญ ๘ วิชา และกลุ่มวิชาศาสนาอิสลามอีก ๘ วิชา รวมทั้งกิจกรรมของหลักสูตรทั้งสองมากถึง ๑,๓๐๐-๑,๘๐๐ ชั่วโมง/ปี

ระยะที่สาม กรณีโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป ได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้ ซึ่งกำหนดโครงสร้างการเรียนการสอนในลักษณะกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ วิชา ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๗๗ หน่วยกิต แบ่งเป็นรายวิชาพื้นฐาน ๖๖ หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนดไม่น้อยกว่า ๑๑ หน่วยกิต ที่สำคัญคือหลักสูตรดังกล่าวมีการกำหนดหน่วยกิตและชั่วโมงเรียนในแต่ละรายวิชาอย่างชัดเจน โดยพบว่ากระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และภาษาต่างประเทศมากที่สุด และถือเป็น "หมวดรายวิชาพื้นฐาน" โดยแต่ละวิชาผู้เรียนต้องเรียนใน ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ๑๒๐ ชั่วโมง/ปี (๓ หน่วยกิต) แตกต่างจากกลุ่มสาระสำคัญวิชาอื่นๆ ที่กำหนดไว้เพียง ๘๐๒ ชั่วโมง/ปี (๒ หน่วยกิต) เท่านั้น ส่งผลให้ในแต่ละปีผู้เรียนจะได้เรียน ๘๔๐ ชั่วโมง/ปี ขณะเดียวกัน ได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมใน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ดังกล่าวความพร้อมและจุดเน้นได้อีกปีละไม่เกิน ๒๕๐ ชั่วโมง และสามารถออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ปีละ ๑๒๐ ชั่วโมง รวมเวลาเรียนในหลักสูตรไม่เกินปีละ ๑,๒๐๐ ชั่วโมง/ปี ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า หมวดวิชาพื้นฐาน ๕ กลุ่มสาระสำคัญหลัก คือ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เป็นกลุ่มวิชาหลักที่นำมาใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในระดับชาติ

กรณีโรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่มีการใช้หลักสูตรคู่ขนาน พบว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) ได้มีการนำกลุ่มสาระเรียนรู้ ๘ วิชา มาพัฒนาร่วมกับหลักศาสนาอิสลาม ส่งผลให้ผู้เรียนยังคงได้รับการเรียนการสอนใน ๘ กลุ่มวิชาสามัญเช่นเดิม คือปีละไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมง แต่จะได้รับการสอนในเนื้อหาอิสลามศึกษาเพิ่มเติมอีกปีละไม่เกิน ๔๘๐ ชั่วโมง (หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ได้กำหนดโครงสร้างเป็นหน่วยกิต ดังเช่นกรณีของวิชาพื้นฐานในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑) โดยหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มให้ความสำคัญกับกลุ่มวิชาอัล-กุรอาน และกลุ่มวิชาภาษาอาหรับมากที่สุด ๘๐ ชั่วโมง/ปี ส่วนกลุ่มวิชาที่เหลือกำหนดให้อยู่ที่ ๔๐ ชั่วโมง/ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนชั่วโมงเรียนกลุ่มวิชาภาษาไทยและกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ) ๑๒๐ ชั่วโมง/ปี ซึ่งเท่ากับกลุ่มวิชาภาษาอาหรับและกลุ่มวิชาภาษามลายู/อาหรับเสริม ที่รวมกันได้ ๑๒๐ ชั่วโมง/ปี

๒.๒.๒ จำนวนชั่วโมงเรียน

การศึกษาเปรียบสัดส่วนจำนวนชั่วโมงเรียนตามหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถชี้ให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและน้ำหนักที่แตกต่างกันระหว่างภาพรวมของจำนวนชั่วโมงเรียนที่ใช้ในการสอนในแต่ละสัปดาห์ หรือปีการศึกษา รวมทั้งแต่ละหมวดวิชาการ กลุ่มวิชา และรายวิชาได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน การเปรียบเทียบนำหลักสูตรอิสลามศึกษามีรายวิชาเพิ่มเติมจากการศึกษาในกลุ่มวิชาสามัญ ๘ รายวิชา จะชี้ให้เห็นน้ำหนักการสอนและการรับรู้ในชั้นเรียนของผู้เรียนที่แตกต่างกันได้เป็นอย่างดี ดังตารางที่ ๒.๓

ตารางที่ ๒.๓ เปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนชั่วโมงเรียนตามหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนใน
 จังหวัดชายแดนภาคใต้

โรงเรียนรัฐ “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนเอกชน “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนของรัฐ “หลักสูตรคู่ขนาน”	โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา “หลักสูตรคู่ขนาน”																																																																		
<p>หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) มีการกำหนดชั่วโมงเรียนโดยมีมาตรฐาน “คาบ/สัปดาห์” สำหรับกลุ่มสาขาวิชาต่างๆ ดังนี้</p> <p>จำนวนชั่วโมงเรียน (คาบ/สัปดาห์)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>กลุ่มวิชา</th> <th>บังคับแกน</th> <th>บังคับเลือก</th> <th>เลือกเสรี</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. ภาษาไทย</td> <td>๔</td> <td>-</td> <td rowspan="9" style="text-align: center;">↑ เลือก ๑๐ คาบ ↓</td> </tr> <tr> <td>๒. ภาษาต่างประเทศ</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>๓. วิทยาศาสตร์</td> <td>๓</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>๔. คณิตศาสตร์</td> <td>๓</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>๕. สังคมศึกษา</td> <td>๒</td> <td>๒</td> </tr> <tr> <td>๖. พละนามัย</td> <td>๑</td> <td>๒</td> </tr> <tr> <td>๗. ศิลปศึกษา</td> <td>๑</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>๘. การงาน</td> <td>๒</td> <td>๒</td> </tr> <tr> <td>๙. อาชีพ</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table> <p>รวมเนื้อหาวิชาการ ๓๐ ชั่วโมง/สัปดาห์</p> <p>กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ ๕ ชั่วโมง/สัปดาห์ (ลูกเสือฯ ๑, อื่นๆ ๑, แนะแนว ๑, อีสระ ๒)</p> <p>รวมเวลาเรียนทั้งหมด ๓๕ ชั่วโมง/สัปดาห์ ปีละไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมง/ปี</p>	กลุ่มวิชา	บังคับแกน	บังคับเลือก	เลือกเสรี	๑. ภาษาไทย	๔	-	↑ เลือก ๑๐ คาบ ↓	๒. ภาษาต่างประเทศ	-	-	๓. วิทยาศาสตร์	๓	-	๔. คณิตศาสตร์	๓	-	๕. สังคมศึกษา	๒	๒	๖. พละนามัย	๑	๒	๗. ศิลปศึกษา	๑	-	๘. การงาน	๒	๒	๙. อาชีพ	-	-	ไม่มี	<p>มีการกำหนดชั่วโมงเรียนโดยมีมาตรฐาน “คาบ/สัปดาห์”</p> <p>จำนวนชั่วโมงเรียน (คาบ/สัปดาห์)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>กลุ่มวิชา</th> <th>บังคับแกน</th> <th>บังคับเลือก</th> <th>เลือกเสรี</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. ภาษาไทย</td> <td>๔</td> <td>-</td> <td rowspan="10" style="text-align: center;">↑ เลือก ๑๐ คาบ ↓</td> </tr> <tr> <td>๒. ภาษา ดบพ.</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>๓. วิทยาศาสตร์</td> <td>๓</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>๔. คณิตศาสตร์</td> <td>๓</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>๕. สังคมศึกษา</td> <td>๒</td> <td>๒</td> </tr> <tr> <td>๖. พละนามัย</td> <td>๑</td> <td>๒</td> </tr> <tr> <td>๗. ศิลปศึกษา</td> <td>๑</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>๘. การงาน</td> <td>-</td> <td>๒</td> </tr> <tr> <td>๙. อาชีพ</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>๑๐. ศาสนา</td> <td>๑๒</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table> <p>๑๑. ภาษาอาหรับ ๔ -</p> <p>๑๒. หลักภาษาอาหรับ ๔ (เฉพาะ ม. ๓)</p> <p>-</p> <p>๑๓. ภาษาถิ่น ๒ -</p> <p>รวมเนื้อหาวิชาการ ๔๘ ชั่วโมง/สัปดาห์</p> <p>กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ ๖ ชั่วโมง/สัปดาห์ (ลูกเสือฯ ๑, อื่นๆ ๑, ศาสนา ๒, แนะแนว ๑, อีสระ ๒)</p> <p>รวมเวลาเรียนทั้งหมด ๕๔ ชั่วโมง/สัปดาห์ ปีละไม่เกิน ๑,๖๘๐ ชั่วโมง/ปี</p>	กลุ่มวิชา	บังคับแกน	บังคับเลือก	เลือกเสรี	๑. ภาษาไทย	๔	-	↑ เลือก ๑๐ คาบ ↓	๒. ภาษา ดบพ.	-	-	๓. วิทยาศาสตร์	๓	-	๔. คณิตศาสตร์	๓	-	๕. สังคมศึกษา	๒	๒	๖. พละนามัย	๑	๒	๗. ศิลปศึกษา	๑	-	๘. การงาน	-	๒	๙. อาชีพ	-	-	๑๐. ศาสนา	๑๒	-
กลุ่มวิชา	บังคับแกน	บังคับเลือก	เลือกเสรี																																																																		
๑. ภาษาไทย	๔	-	↑ เลือก ๑๐ คาบ ↓																																																																		
๒. ภาษาต่างประเทศ	-	-																																																																			
๓. วิทยาศาสตร์	๓	-																																																																			
๔. คณิตศาสตร์	๓	-																																																																			
๕. สังคมศึกษา	๒	๒																																																																			
๖. พละนามัย	๑	๒																																																																			
๗. ศิลปศึกษา	๑	-																																																																			
๘. การงาน	๒	๒																																																																			
๙. อาชีพ	-	-																																																																			
กลุ่มวิชา	บังคับแกน	บังคับเลือก	เลือกเสรี																																																																		
๑. ภาษาไทย	๔	-	↑ เลือก ๑๐ คาบ ↓																																																																		
๒. ภาษา ดบพ.	-	-																																																																			
๓. วิทยาศาสตร์	๓	-																																																																			
๔. คณิตศาสตร์	๓	-																																																																			
๕. สังคมศึกษา	๒	๒																																																																			
๖. พละนามัย	๑	๒																																																																			
๗. ศิลปศึกษา	๑	-																																																																			
๘. การงาน	-	๒																																																																			
๙. อาชีพ	-	-																																																																			
๑๐. ศาสนา	๑๒	-																																																																			
<p>หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ วางหลักเกณฑ์ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางฯ ไปจัดทำเป็น “หลักสูตรสถานศึกษา” โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ - ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก ๘ กลุ่ม 	<p>หลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตร</p> <p>ตาติกา</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรแกนกลางฯ คงไว้ ๘๐๐-๑,๒๐๐ ชั่วโมง หรือ ๕-๖ ชั่วโมง/สัปดาห์ 	<p>กรณีโรงเรียนที่นำหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาใช้ควบคู่หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) มีการวางหลักเกณฑ์โดยกว้างเกี่ยวกับสัดส่วนชั่วโมงเรียน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรสถานศึกษา ออกแบบให้การเรียนการสอน ๘ กลุ่มวิชายังคงเดิม คือ ๘๐๐-๑,๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี หรือ ๕-๖ ชั่วโมง/สัปดาห์ และต้องจัดการเรียนการสอนวิชาในหลักสูตรอิสลามศึกษา 																																																																			

โรงเรียนรัฐ “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนเอกชน “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนของรัฐ “หลักสูตรคู่ขนาน”	โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา “หลักสูตรคู่ขนาน”
<ul style="list-style-type: none"> - สถานศึกษาจัดทำจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชานั้น ๆ - ระยะเวลารวมแต่ละชั้นปี กำหนดกว้างๆ ปีละ ๘๐๐-๑,๒๐๐ ชั่วโมง - กำหนดเวลาเรียน ๘ กลุ่มสาระวิชา รวมวันละ ๕-๖ ชั่วโมง แต่ละกลุ่มจัดสัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มเติมการเรียนอิสลามศึกษาหลักสูตรศาสนา สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง 	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มเติมการเรียนอิสลามศึกษาหลักสูตรศาสนา สัปดาห์ละ ๒ ชั่วโมง 	<ul style="list-style-type: none"> - ๘ กลุ่มวิชา จำนวน ๕๐๐-๖๕๐ ชั่วโมง/ปี หรือ ๒.๕-๓ ชั่วโมง/สัปดาห์
<p>หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้วางหลักเกณฑ์การจัดเวลาเรียน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. ๑ - ๓) มีเวลาเรียน วันละไม่เกิน ๖ ชั่วโมง รวมปีละไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมง - สถานศึกษาสามารถดำเนินการสำหรับระดับมัธยมศึกษา ต้องจัดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานให้ เป็นไปตามที่กำหนดและสอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตร - สำหรับเวลาเรียนเพิ่มเติมนั้น ให้จัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยพิจารณาให้ สอดคล้องกับความพร้อมจุดเน้นของสถานศึกษา และเกณฑ์การจบหลักสูตร 	<p>หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) วางหลักเกณฑ์การจัดเวลาเรียน ดังนี้</p> <p>หลักสูตรสถานจัดการสอน ๘ กลุ่มวิชายังคงเดิม คือ ไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี หรือไม่เกิน ๖ ชั่วโมง/สัปดาห์ และต้องจัดการเรียนการสอนวิชาในหลักสูตรอิสลามศึกษา ๘ กลุ่มวิชา จำนวนไม่น้อยกว่า ๔๘๐ ชั่วโมง/ปี หรือ ๑๐-๑๒ ชั่วโมง/สัปดาห์</p> <p>กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน ๔๐ ชั่วโมง/ปี</p> <p>รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น ๑๖๐ ชั่วโมง/ปี</p> <p>รายวิชาอื่นๆ ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเพิ่มเติมจากโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่เกิน ๒๐๐ ชั่วโมง/ปี</p> <p>กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีกจำนวน ๘๐ ชั่วโมง/ปี จัดกิจกรรมบูรณาการทั้งสองหลักสูตร</p>		

จากตารางที่ ๒.๓ เปรียบสัดส่วนจำนวนชั่วโมงเรียนตามหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเห็นได้ว่า การกำหนดชั่วโมงเรียนในแต่ละระยะและหลักสูตร มีความแตกต่างกันทั้งในมิติ "ความยืดหยุ่น" และ "สัดส่วน" ในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนทั้งในภาพรวมและแต่ละกลุ่มวิชา

ระยะแรก การกำหนดชั่วโมงเรียนจะมีการกำกับควบคุมไปกับกลุ่มวิชาอย่างชัดเจน โดยกรณีหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๓๓) ซึ่งนำมาใช้กับโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป กำหนดชั่วโมงเรียนด้านวิชาการ ๓๐ ชั่วโมง/สัปดาห์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๕ ชั่วโมง/สัปดาห์ รวมคิดเป็น ๓๕ ชั่วโมง/สัปดาห์ ขณะที่หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้มีชั่วโมงเรียนในส่วนวิชาการ ๔๘ ชั่วโมง/สัปดาห์ โดยเพิ่มเติมกลุ่มวิชาศาสนามากที่สุดถึง ๑๒ ชั่วโมง/

สัปดาห์ ภาษาอาหรับ ๔ ชั่วโมง/สัปดาห์ ภาษาถิ่น ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์รวมจำนวน ๑๘ ชั่วโมง/สัปดาห์ คิดเป็นสัดส่วน ๓๗.๕ และหากพิจารณาภาพรวมจำนวนชั่วโมงเรียนตลอดทั้งปี พบว่า หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้เรียนต้องใช้เวลาเรียนมากถึง ๕๔ ชั่วโมง/สัปดาห์ มากกว่ากรณีโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) จำนวน ๙ ชั่วโมง/สัปดาห์ (เฉลี่ยเพิ่มขึ้นวันละประมาณ ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์) ซึ่งหากคิดเป็นสัดส่วน พบว่า รายวิชาอิสลามคิดเป็น สัดส่วนร้อยละ ๓๗.๕ ของชั่วโมงเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์

ระยะที่สอง เป็นระยะที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่ยืดหยุ่นในการให้สถานศึกษา ออกแบบหลักสูตร และกำหนดหลักเกณฑ์อย่างกว้าง โดยกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ สำหรับนำไปใช้ในโรงเรียนของรัฐมีระยะชั่วโมงเรียนรวมแต่ละชั้นปี ๘๐๐-๑,๒๐๐ ชั่วโมง และกำหนดเวลาเรียน ๘ กลุ่มสาระวิชา รวมวันละ ๕-๖ ชั่วโมง (๒๕-๓๐ ชั่วโมง/สัปดาห์) แต่ละกลุ่มสาระวิชาจัดสัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่กำหนดให้กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ จัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนกรณีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรตาดีกา พบว่ามีการจัดการเรียนการสอนหลักศาสนาอิสลามเพียง ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕.๔๑ ของชั่วโมงเรียนในแต่ละสัปดาห์และกรณี โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ซึ่งใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) พบว่า มีการกำหนดให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอน ทั้งปี ๕๐๐-๖๕๐ ชั่วโมง/ปี และกำหนดเวลาเรียนในแต่ละ สัปดาห์ ๒.๕-๓ ชั่วโมง หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๙.๑ ของชั่วโมงเรียนในแต่ละสัปดาห์

ส่วนกรณีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรตาดีกา ซึ่งถือเป็นหลักสูตรรวมอย่างไม่เป็นทางการนั้น พบว่ามีการจัดการเรียนการสอนหลักศาสนาอิสลามเพียง ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๕.๔๑ ของชั่วโมงเรียนในแต่ละสัปดาห์

ระยะที่สาม โรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป ได้นำหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ไปปรับใช้ โดยกำหนดชั่วโมงเรียนตลอดทั้งปีไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมง และวันละ ไม่เกิน ๖ ชั่วโมง (ไม่เกิน ๓๐ ชั่วโมง/สัปดาห์) ขณะที่หลักสูตรหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) ซึ่งมีการนำไปใช้ทั้งในกรณีโรงเรียนของรัฐบางแห่งและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา กำหนดชั่วโมงเรียน วิชาศาสนาอิสลามทั้ง ๘ รายวิชาปีละไม่น้อยกว่า ๔๘๐ ชั่วโมง หรือสัปดาห์ไม่น้อย กว่า ๑๐-๑๒ ชั่วโมง คิดเป็นสัดส่วนส่วนร้อยละ ๒๕-๒๘.๕๗ ของชั่วโมงเรียนในแต่ละสัปดาห์

๒.๒.๓ การประเมินผลสัมฤทธิ์

นอกเหนือไปจากโครงสร้างและชั่วโมงการเรียนการสอนในแต่ละหลักสูตรที่นำมาปรับใช้ กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การประเมินผลสัมฤทธิ์ถือเป็นข้อสังเกตที่สำคัญ เนื่องจากพัฒนาการ ของหลักสูตรอิสลามศึกษามีลักษณะที่ผันแปรไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่าง ชัดเจน เพียงแต่จะมีการเทียบชั้นเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑-๓ กับอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตตะวัชชีฎาฮะฮ) อย่างเป็นแบบแผนมากขึ้นตามลำดับ ดังตารางที่ ๒.๔

ตารางที่ ๒.๔ ระดับการประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

โรงเรียนรัฐ “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนเอกชน “หลักสูตรแกนกลาง”	โรงเรียนของรัฐ “หลักสูตรคู่ขนาน”	โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา “หลักสูตรคู่ขนาน”
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) - การประเมินระดับรายบุคคล		ไม่มี	หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ - การประเมินระดับรายบุคคล
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ - การประเมินระดับรายบุคคล - การประเมินระดับสถานศึกษา - การประเมินระดับชาติ	หลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรตาติกา - ไม่มีข้อมูล		กรณีโรงเรียนที่นำหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาใช้ควบคู่หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) - การประเมินระดับรายบุคคล* - การประเมินระดับสถานศึกษา - การประเมินระดับชาติ *หมายเหตุ: การศึกษาอิสลามระดับกลางเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ - การประเมินระดับรายบุคคล - การประเมินระดับชั้นเรียน - การประเมินระดับสถานศึกษา - การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา - การประเมินระดับชาติ	หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) - การประเมินระดับรายบุคคล - การประเมินระดับชั้นเรียน - การประเมินระดับสถานศึกษา - การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา - การประเมินระดับชาติ** **หมายเหตุ: สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่สำเร็จการศึกษาอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตตะวัชชีญะฮฺ) เข้ารับการประเมิน ซึ่งผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ		

จากตารางที่ ๒.๔ ระดับการประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเห็นได้ว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีพัฒนาการที่เพิ่มระดับการประเมินอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ

ระยะแรก เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์เฉพาะ “ระดับรายบุคคล” ของผู้เรียนทั้งกรณีของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) และหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผลและอนุมัติการเลื่อนชั้นเรียน นำผลสัมฤทธิ์ไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนและตัดสินผลการเรียน ครูจะต้อง

แจ้งให้นักเรียนทราบถึงวิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมิน การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และเกณฑ์การผ่านกลุ่มประสบการณ์ก่อนทำการสอน มีการแบ่งการประเมินผลการเรียนเป็นระหว่างภาคเรียน และปีการศึกษา ให้ครูผู้สอนมีหน้าที่วินิจฉัยข้อบกพร่องของนักเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ และสอนซ่อมเสริม แจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเป็นระยะ ๆ

ระยะที่สอง ทั้งกรณีโรงเรียนของรัฐและเอกชนที่ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ และกรณีโรงเรียนที่นำหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาใช้ควบคู่หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) เริ่มมีการประเมินผลสัมฤทธิ์หลากหลายระดับมากขึ้น โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระดับประกอบด้วย

(๑) ระดับรายบุคคล เช่นเดียวกับระยะแรก

(๒) ระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี และช่วงชั้นสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย และ

(๓) ระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ข้อมูลที่ได้จากการประเมิน จะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

นอกจากนี้ สำหรับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) การประเมินผลสัมฤทธิ์รายบุคคล ต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ ๓ อิสลามศึกษาตอนกลางปีที่ ๑-๓ (มุตะวัชชีฎาฮฺ)

ระยะที่สาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีการขยายระดับการประเมินออกเป็น ๕ ระดับ

(๑) ระดับรายบุคคล เช่นเดียวกับระยะแรก และระยะที่สอง

(๒) ระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอนใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงการ การประเมินชิ้นงาน ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็น ผู้ประเมินเองหรือเปิด

โอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

(๓) ระดับสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี รายภาค ผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเป็นการประเมินเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่า ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีสิ่งที่จะต้องการพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษาผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการปรับปรุงนโยบายหลักสูตรโครงการหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

(๔) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบสามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผู้เรียน ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดและหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(๕) ระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เข้ารับการประเมินผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ ข้อมูลการประเมินในระดับต่างๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไปกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูล

จากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันท่วงที เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

นอกจากนี้ สำหรับนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (แบบเข้ม) จะต้องเข้ารับการประเมินเกณฑ์อิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตะวัชชีฎาอะฮฺ) ซึ่งผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศต่อไป

๒.๒.๔ ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

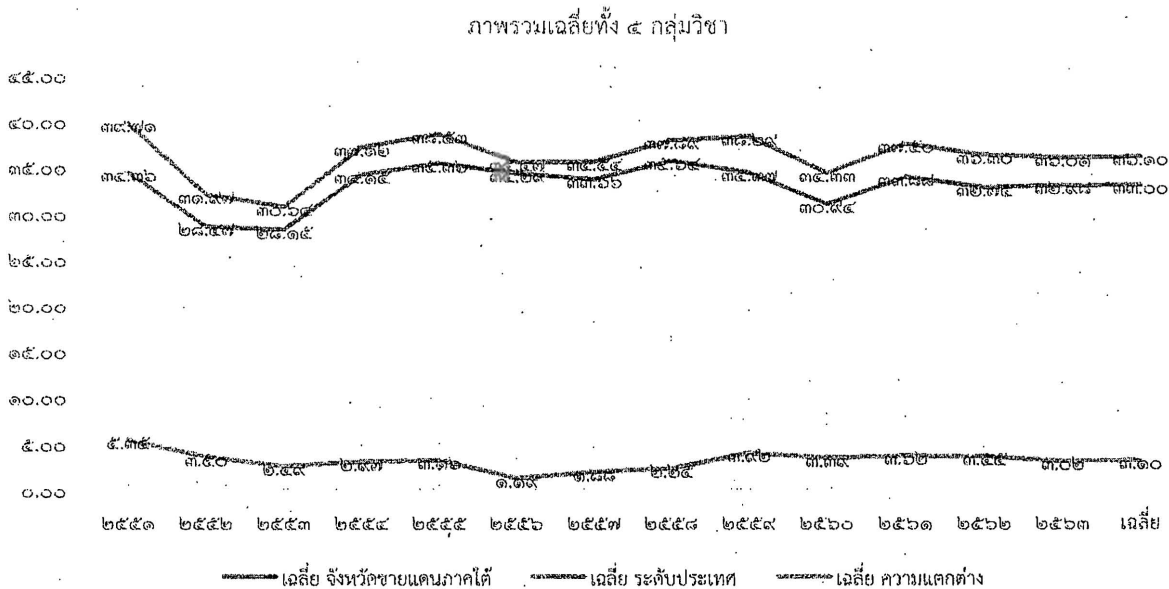
จากการศึกษาทบทวนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยอ้างอิงผลการทดสอบการศึกษา ระดับชาติ (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๕ กลุ่มวิชา ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในภาพรวมประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ พบว่า นักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนทุกกลุ่มวิชาและภาพรวมทั้ง ๕ กลุ่มวิชา ดังตารางและแผนภาพต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๕ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
 กับนักเรียนทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓

กลุ่มวิชา	ปี	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	เฉลี่ย
ภาษาไทย	จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๙.๙๙	๓๕.๘๗	๓๘.๖๖	๔๓.๐๘	๔๘.๖๕	๔๒.๒๘	๓๒.๐๐	๓๙.๒๗	๔๑.๓๘	๔๒.๘๙	๔๘.๐๕	๔๘.๖๘	๔๘.๓๓	๔๒.๒๕
	ระดับประเทศ	๔๕.๑๐	๔๐.๒๔	๔๒.๘๐	๔๘.๑๑	๕๕.๔๘	๔๔.๒๕	๓๕.๒๐	๔๒.๖๕	๔๖.๓๖	๔๘.๒๙	๕๕.๔๒	๕๕.๑๔	๕๕.๒๙	๔๖.๙๕
	ความแตกต่าง	๕.๑๑	๔.๓๗	๔.๑๔	๕.๐๓	๕.๘๔	๑.๙๗	๓.๒๐	๓.๓๗	๕.๙๘	๕.๙๐	๖.๕๓	๖.๗๖	๕.๙๖	๕.๗๑
สังคมศึกษา	จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๓.๖๙	๓๗.๐๔	๓๓.๙๘	๓๘.๔๗	๔๒.๘๖	๓๖.๖๕	๔๔.๑๙	๔๒.๙๙	๔๓.๑๐	N/a	N/a	N/a	N/a	๓๙.๒๒
	ระดับประเทศ	๔๓.๔๘	๔๐.๐๑	๔๐.๘๕	๔๒.๗๓	๔๗.๑๒	๓๙.๓๗	๔๖.๗๙	๔๖.๒๕	๔๙.๐๐	N/a	N/a	N/a	N/a	๔๓.๙๕
	ความแตกต่าง	๙.๗๙	๒.๙๗	๖.๘๗	๔.๒๖	๔.๒๖	๒.๗๒	๒.๖๐	๓.๒๕	๕.๙๐	N/a	N/a	N/a	N/a	๔.๗๓
ภาษาอังกฤษ	จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๑.๒๑	๒๑.๒๐	๑๕.๓๑	๒๘.๙๖	๒๖.๕๒	๒๙.๒๕	๒๗.๐๕	๓๐.๐๘	๒๙.๕๒	๒๘.๖๖	๒๗.๖๗	๓๐.๕๘	๓๒.๒๕	๒๗.๕๓
	ระดับประเทศ	๓๓.๓๐	๒๓.๔๗	๑๖.๑๙	๓๐.๔๙	๒๘.๗๑	๓๐.๓๕	๒๗.๔๖	๓๐.๕๔	๓๑.๘๐	๓๐.๕๕	๒๙.๕๕	๓๓.๒๕	๓๔.๓๘	๒๙.๒๒
	ความแตกต่าง	๒.๐๙	๒.๒๗	๐.๘๘	๑.๕๓	๒.๑๙	๑.๓๑	๐.๔๑	๐.๔๖	๒.๒๘	๒.๐๙	๑.๙๙	๒.๖๗	๒.๑๓	๑.๖๙
คณิตศาสตร์	จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๑.๕๖	๒๘.๗๐	๒๖.๐๕	๒๙.๓๙	๒๖.๕๓	๒๕.๐๘	๒๙.๐๓	๓๐.๘๕	๒๕.๙๙	๒๒.๓๖	๒๖.๓๓	๒๓.๑๒	๒๓.๑๐	๒๖.๔๒
	ระดับประเทศ	๓๓.๘๙	๒๖.๕๘	๒๕.๑๙	๓๒.๐๘	๒๖.๙๕	๒๕.๕๙	๒๙.๖๕	๓๒.๒๐	๒๙.๓๑	๒๖.๓๐	๓๐.๐๕	๒๖.๗๓	๒๕.๔๖	๒๘.๓๙
	ความแตกต่าง	๒.๓๓	๑.๘๘	-๑.๑๔	๒.๖๙	๐.๕๒	๐.๕๑	๐.๖๒	๑.๕๕	๓.๒๑	๓.๙๔	๓.๗๑	๓.๖๑	๒.๓๖	๑.๙๖
วิทยาศาสตร์	จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๕.๓๓	๒๓.๕๒	๒๖.๗๖	๓๐.๘๘	๓๒.๓๗	๓๘.๑๘	๓๖.๐๕	๓๕.๐๐	๓๒.๕๘	๓๐.๑๕	๓๓.๔๘	๒๘.๖๑	๒๘.๒๕	๓๑.๖๒
	ระดับประเทศ	๔๓.๗๘	๒๙.๕๓	๒๙.๑๗	๓๒.๑๙	๓๕.๓๗	๓๗.๙๕	๓๘.๖๒	๓๗.๖๓	๓๘.๙๙	๓๒.๒๘	๓๖.๑๐	๓๐.๐๗	๒๙.๘๙	๓๔.๕๓
	ความแตกต่าง	๘.๔๕	๖.๐๑	๒.๔๑	๑.๓๑	๓.๐๐	-๐.๒๓	๒.๕๗	๒.๖๓	๒.๕๑	๒.๑๔	๒.๖๒	๑.๖๖	๑.๖๔	๒.๙๑
เฉลี่ย	จังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๔.๓๖	๒๘.๘๗	๒๘.๑๕	๓๔.๑๕	๓๕.๓๖	๓๔.๒๙	๓๓.๖๖	๓๕.๖๕	๓๔.๓๗	๓๐.๙๕	๓๓.๘๘	๓๒.๗๕	๓๒.๙๘	๓๓.๐๐
	ระดับประเทศ	๓๙.๗๑	๓๓.๘๗	๓๐.๖๕	๓๗.๑๒	๓๘.๕๓	๓๕.๕๗	๓๕.๕๕	๓๗.๙๙	๓๘.๒๙	๓๕.๓๓	๓๗.๕๐	๓๖.๓๐	๓๖.๐๑	๓๖.๑๐
	ความแตกต่าง	๕.๓๕	๓.๕๐	๒.๕๐	๒.๙๗	๓.๑๖	๑.๒๘	๑.๘๙	๑.๘๘	๒.๖๔	๓.๓๘	๓.๖๒	๓.๕๕	๓.๐๒	๓.๑๐

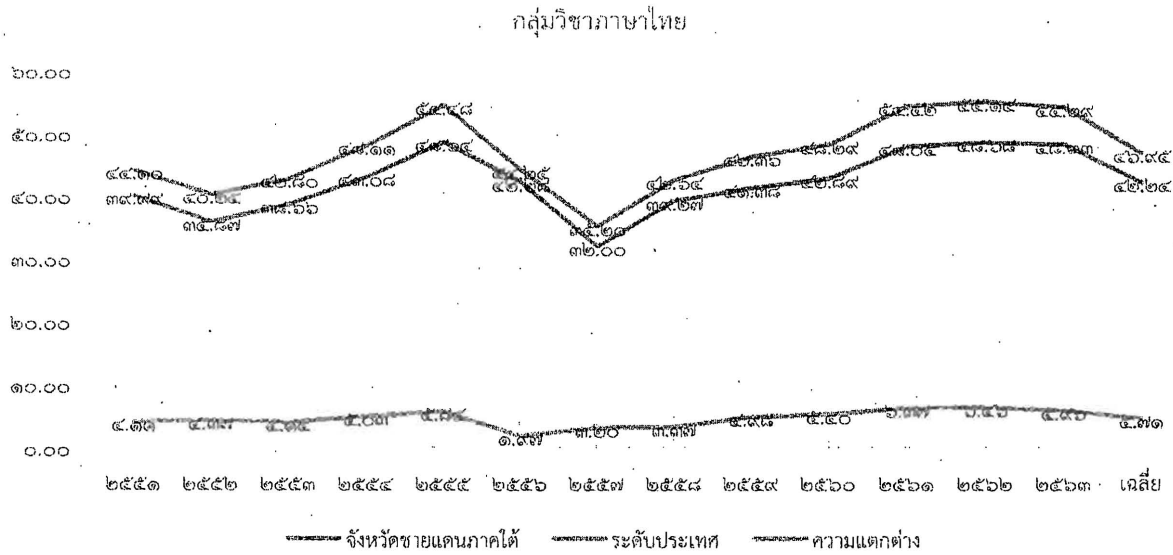
จากตารางที่ ๒.๕ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ ในข้างต้น จะเห็นได้ว่าในภาพรวมทุกกลุ่มวิชา พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ที่ ๓๓.๑๐ ส่วนคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศอยู่ที่ ๓๖.๑๐ แตกต่างกัน ๓.๐๐ คะแนน โดยปีที่มีความแตกต่างกันของคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ที่ ๓๔.๓๖ คะแนน ขณะที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ๓๔.๓๖ คะแนน หรือกลุ่มแรกได้คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมน้อยกว่ากลุ่มที่สองอยู่ที่ ๕.๓๕ คะแนน

แผนภาพที่ ๒.๑ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : ภาพรวมเฉลี่ยทั้ง ๕ กลุ่มวิชา

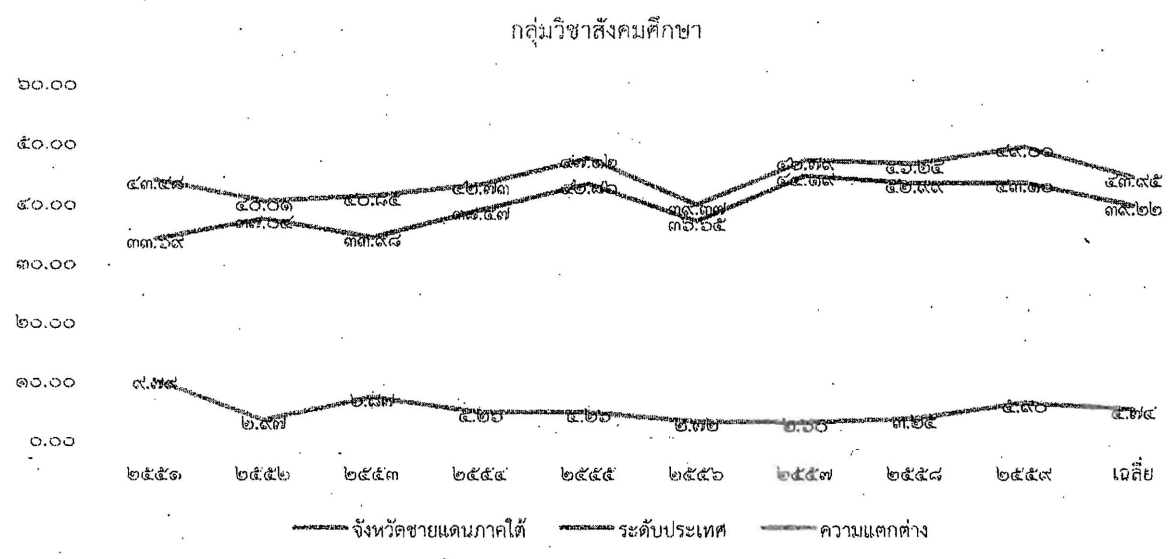
เมื่อพิจารณารายกลุ่มวิชาเรียงลำดับ *หนึ่ง* กลุ่มวิชาภาษาไทย พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ ทุกปี โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๔๒.๒๔ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๔๖.๙๕ คะแนน แตกต่างกัน ๔.๗๑ คะแนน โดยพบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมกลุ่มวิชาภาษาไทยปีที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๔๘.๖๘ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๕๕.๑๔ คะแนน แตกต่างกันมากถึง ๖.๔๖ คะแนน ทั้งที่กลุ่มวิชาภาษาไทยถือเป็นองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อพัฒนาและต่อยอดการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาอื่น ๆ

แผนภาพที่ ๒.๒ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาภาษาไทย

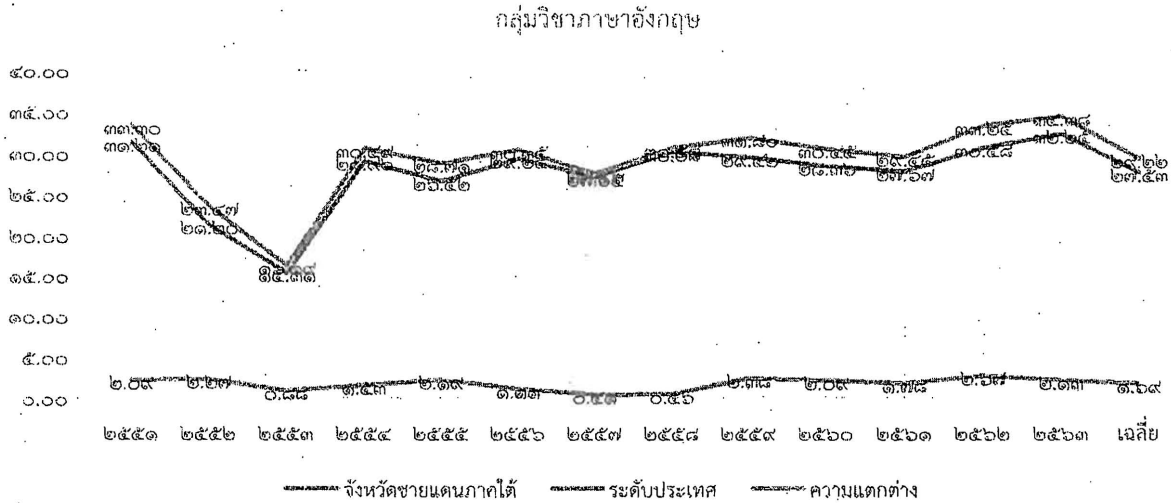
สอง กลุ่มวิชาสังคมศึกษา คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ ทุกปี โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๓๙.๒๒ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๔๓.๙๕ คะแนน แตกต่างกัน ๔.๗๔ คะแนน ปีที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๓๓.๖๙ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๔๓.๔๘ คะแนน แตกต่างกันสูงถึง ๙.๗๙ คะแนน และยังเป็นค่าความแตกต่างที่สูงกว่าอีก ๔ กลุ่มวิชาที่เหลืออีกด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นปีที่มีการประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นปีแรก และกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องกับมิติการรู้จักตนเอง การเสริมสร้างคุณลักษณะ มติคุณธรรม จริยธรรมและศาสนา และมิติความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และสังคม ซึ่งควรมีการทบทวนทั้งเป้าหมายการศึกษา เนื้อหาสาระ และแนวทางจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนภาพที่ ๒.๓ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

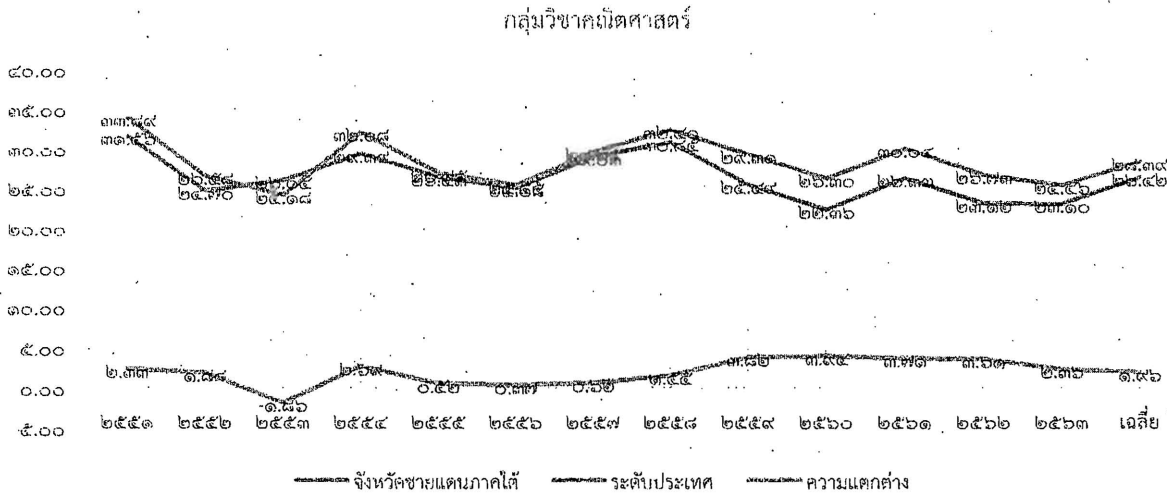
สาม กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ค่ะ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ ทุกปี โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๒๗.๕๓ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๒๙.๒๒ คะแนน แตกต่างกัน ๑.๖๙ คะแนน ปีที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันมากที่สุด คือ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๓๐.๕๘ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๒๙.๒๒ คะแนน แตกต่างกัน ๑.๓๖ คะแนน ทั้งนี้ การที่คะแนนเฉลี่ยโดยรวมของกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใกล้เคียงกับคะแนนเฉลี่ยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ แสดงให้เห็นถึงจุดแข็งและโอกาสที่แฝงอยู่ในตัวนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ควรหาแนวทางพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและต่อยอดให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อหรือแนวทางการจัดการอาชีพที่เหมาะสมต่อไป

แผนภาพที่ ๒.๔ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ

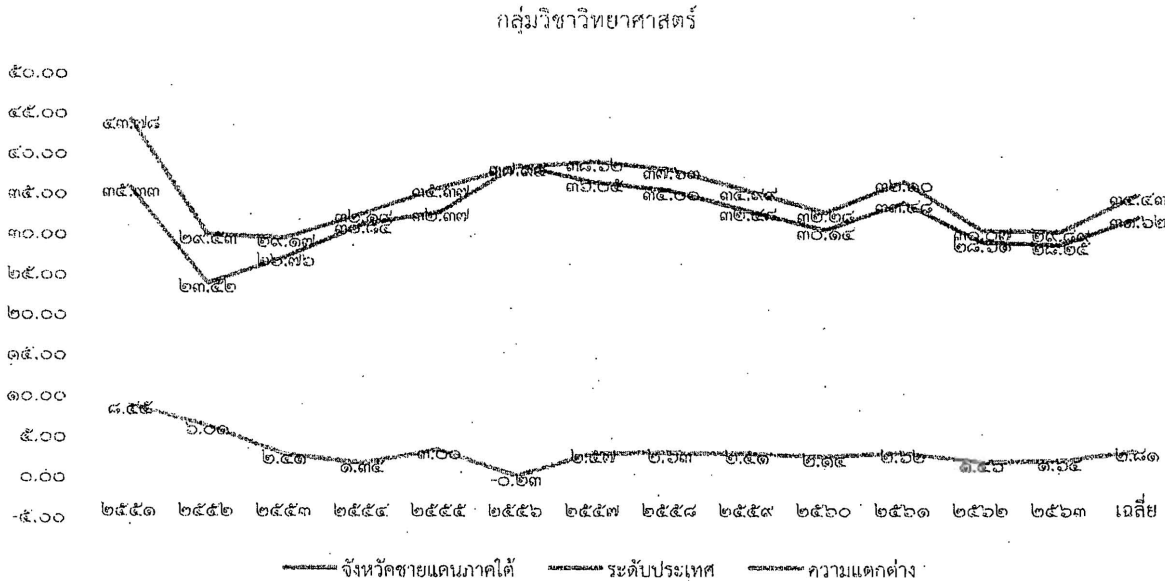
สี่ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ โดยส่วนใหญ่พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศเกือบทุกปี โดยคะแนนเฉลี่ยรวมในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๒๖.๔๒ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๒๘.๓๙ คะแนน แตกต่างกันเล็กน้อยที่ ๑.๙๖ คะแนน ปีที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันมากที่สุด คือ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๒๒.๓๖คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๒๖.๓๐ คะแนน แตกต่างกัน ๓.๙๔ คะแนน นอกจากนี้แม้แนวโน้มคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะค่อนข้างแปรปรวน (swing) แต่มีความแตกต่างจากค่าเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศไม่มากนัก ซึ่งแสดงให้เห็นความสามารถในการคิดคำนวณไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

แผนภาพที่ ๒.๕ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์

หัวข้อ **กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์** คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ ทุกปี โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๓๑.๖๒ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๓๔.๔๓ คะแนน แตกต่างกันมากถึง ๒.๘๑ คะแนน ปีที่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๓๕.๓๓ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๔๓.๗๕ คะแนน แตกต่างกันมากถึง ๘.๔๕ คะแนน ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนเฉลี่ย ๓๘.๑๘ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ย ๓๗.๙๕ คะแนน หรือมากกว่า ๐.๒๓ คะแนน และเมื่อพิจารณาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ ความแตกต่างกันมีทิศทางที่ลดลงตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการศักยภาพของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีแนวโน้มเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ดีขึ้น และมีได้แตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ มากนัก

แผนภาพที่ ๒.๖ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๓ : กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลุ่มสาระวิชาที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีคะแนนเฉลี่ยร่วมแตกต่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศมากที่สุด ๒ ลำดับแรก คือ กลุ่มวิชาสังคมศึกษาพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๘ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ ๓๙.๒๒ ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้ค่าเฉลี่ยรวมในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาอยู่ที่ ๔๓.๙๕ คะแนน หรือน้อยกว่าเฉลี่ย ๔.๗๔ คะแนน ลำดับที่สองคือกลุ่มวิชาภาษาไทย พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๘ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ ๔๒.๒๔ คะแนน ขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้ค่าเฉลี่ยรวมในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาอยู่ที่ ๔๖.๙๕ คะแนน หรือน้อยกว่าเฉลี่ย ๔.๗๑ คะแนน ส่วนวิชาที่ทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ได้คะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันมากที่สุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ ได้คะแนนเฉลี่ย ๒๗.๕๓ และ ๒๙.๒๒ คะแนน ตามลำดับ

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มวิชาที่มีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ๒ อันดับแรก คือ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา และภาษาไทย และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๓ เป็นต้นมา ไม่มีปีใดที่คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ นอกจากนี้ ทั้งกลุ่มวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ รวมทั้งค่าเฉลี่ยภาพรวมใน ๕ กลุ่มสาระวิชา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ทุกกลุ่มวิชา

๒.๒.๕ คุณภาพครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การพิจารณาถึงคุณภาพของครูผู้สอนของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการศึกษา
นี้ เป็นการพิจารณาถึงภาพรวมครูผู้สอนทุกระดับชั้นที่สังกัดอยู่ในสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา
เอกชน (สช.)^๑ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ที่กำลังเผชิญอยู่กับ
สถานการณ์ด้านการจัดการศึกษาในเชิงปฏิบัติการได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ที่ผ่านมาแม้จะมีงานศึกษาวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับครูจำนวนมากปรากฏในแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แต่ยังคงขาดการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ที่
ครอบคลุมด้วยข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ ดังนั้น ในส่วนนี้จึงพิจารณาข้อมูลสำคัญทั้งในเชิงคุณภาพและ
ปริมาณที่สามารถสะท้อนสถานการณ์ด้านครูผู้สอนของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ใน
๓ ประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย (๑) สัดส่วนนักเรียนต่อครู และ (๒) เงินเดือนครู สวัสดิการ และ
ค่าตอบแทนอื่น ๆ

(๑) สัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอน

หลังสถานการณ์ก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗
เป็นต้นมา จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่าสัดส่วนนักเรียนต่อครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มี
ลักษณะที่ไม่เสถียร (unstable) ซึ่งสามารถพิจารณารายละเอียดความแตกต่างระหว่างโรงเรียน
ของรัฐภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กับสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ได้จากตารางที่ ๒.๖

^๑ มิได้พิจารณาเฉพาะครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล

ตารางที่ ๒.๖ แสดงสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓

ปี	สถานศึกษาในกำกับ สฐฐ.				สถานศึกษาในกำกับ สช.				รวมทั้งหมด			
	โรงเรียน	นักเรียน	ครู	สัดส่วนนักเรียนต่อครู	โรงเรียน	นักเรียน	ครู	สัดส่วนนักเรียนต่อครู	โรงเรียน	นักเรียน	ครู	สัดส่วนนักเรียนต่อครู
๒๕๕๙	๑,๕๙๒	๔๗๐,๙๘๖	๒๓,๕๒๒	๒๐:๑	n/a	n/a	n/a	n/a	๑,๕๙๒	๔๗๐,๙๘๖	๒๓,๕๒๒	๒๐:๑
๒๕๕๐	๑,๖๒๔	๔๖๘,๐๐๙	๒๔,๒๙๗	๑๙:๑	๓๖๘	๒๔๙,๔๘๑	๑๒,๕๑๐	๒๐:๑	๑,๙๙๒	๗๑๗,๔๘๐	๓๖,๘๐๗	๑๙:๑
๒๕๕๑	๑,๖๒๒	๔๕๙,๓๑๕	๒๔,๖๓๕	๑๙:๑	๓๗๔	๒๕๖๖๘	๑๓๒๑๖	๑๙:๑	๑,๙๙๕	๗๑๕,๙๓๓	๓๗,๘๕๑	๑๙:๑
๒๕๕๒	๑,๖๑๙	๔๕๖,๑๘๘	๒๔,๐๖๑	๑๙:๑	๓๘๒	๒๓๘,๒๑๓	๑๑,๔๘๗	๒๑:๑	๒,๐๐๑	๖๙๔,๔๐๑	๓๕,๕๔๘	๒๐:๑
๒๕๕๓	๑,๖๑๘	๔๕๐,๖๑๙	๒๓,๑๐๘	๒๐:๑	๔๐๔	๒๗๓๓๘๐	๑๓๘๓๘	๒๐:๑	๒,๐๒๒	๗๒๓,๙๕๙	๓๖,๙๔๖	๒๐:๑
๒๕๕๔	๑,๖๑๘	๔๔๒,๖๙๒	๒๓,๐๒๖	๑๙:๑	๔๑๖	๒๙๐,๓๕๐	๑๕,๖๗๑	๑๙:๑	๒,๐๓๔	๗๓๓,๐๔๒	๓๘,๖๙๗	๑๙:๑
๒๕๕๕	๑,๖๑๘	๔๒๙,๘๘๖	๒๓,๒๕๒	๑๘:๑	๔๕๓	๓๐๓๓๓๐	๑๖๗๒๕	๑๘:๑	๒,๐๗๑	๗๓๓,๒๑๖	๔๐,๐๑๗	๑๘:๑
๒๕๕๖	๑,๖๑๗	๔๑๗,๒๗๙	๒๒,๔๗๔	๑๙:๑	n/a	n/a	n/a	n/a	๑,๖๑๗	๔๑๗,๒๗๙	๒๒,๔๗๔	๑๙:๑
๒๕๕๗	๑,๖๑๖	๔๐๘,๒๖๗	๒๒,๒๔๔	๑๘:๑	n/a	n/a	n/a	n/a	๑,๖๑๖	๔๐๘,๒๖๗	๒๒,๒๔๔	๑๘:๑
๒๕๕๘	๑,๖๑๖	๓๙๘,๘๗๙	๒๒,๗๕๒	๑๘:๑	๓๖๒	๒๓๑,๕๕๐	๑๖,๔๙๒	๑๘:๑	๑,๙๗๘	๖๓๐,๓๒๗	๔๕,๒๓๔	๑๘:๑
๒๕๕๙	๑,๖๑๖	๓๘๙,๘๙๒	๒๑,๙๓๙	๑๘:๑	๓๘๔	๒๔๗๘๑๙	๑๘๗๗๑	๑๓:๑	๒,๐๐๐	๖๓๗,๗๑๑	๔๐,๗๑๐	๑๖:๑
๒๕๖๐	๑,๖๐๕	๓๙๐,๔๘๓	๒๑,๖๑๖	๑๘:๑	๓๙๔	๒๔๗,๒๙๖	๑๘,๐๒๑	๑๔:๑	๑,๙๙๙	๖๓๗,๗๗๙	๓๙,๖๓๗	๑๖:๑
๒๕๖๑	๑,๖๐๓	๓๘๕,๘๕๗	๒๐,๓๔๙	๑๙:๑	๔๘๑	๒๘๔๓๙๕	๑๔๗๒๐	๑๙:๑	๒,๐๘๔	๖๗๐,๒๕๕	๓๕,๐๖๙	๑๙:๑
๒๕๖๒	๑,๕๙๗	๓๘๔,๕๓๒	๒๐,๐๔๒	๑๙:๑	๕๑๑	๓๑๕,๑๖๖	๑๔,๕๕๐	๒๒:๑	๒,๑๐๘	๖๙๙,๖๙๙	๓๔,๕๘๒	๒๐:๑
๒๕๖๓	๑,๕๙๔	๓๘๒,๖๗๒	๒๐,๘๕๖	๑๘:๑	๕๑๒	๒๙๔๑๑๐	๑๔,๔๗๘	๒๐:๑	๒,๑๐๖	๖๗๖,๗๕๒	๓๕,๓๓๔	๑๙:๑
เฉลี่ย	๑,๖๐๗	๓๙๑,๕๑๒	๒๒,๒๕๕	๑๘:๑	๔๔๑	๒๗๐,๐๓๙	๑๖,๑๗๐	๑๘:๑	๑,๙๘๘	๖๒๒,๗๗๗	๓๖,๑๑๖	๑๘:๑

(ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๔). สัดส่วนครูต่อนักเรียน จชต. ตั้งแต่ปี ๕๗-๖๓ ภาพรวม และจำแนกตามประเภทโรงเรียนรัฐและเอกชน. (เอกสารอัติสำเนา).

จากข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ ๒.๖ แสดงสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๖๓ ระยะเวลารวม ๑๕ ปี พบว่าสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนของรัฐ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อยู่ที่ ๑๘ : ๑ ขณะเดียวกันจะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยรวมของทั้งกรณีโรงเรียนของรัฐภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรณีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๖๓ มีสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอน อยู่ที่ ๑๘ : ๑ เท่ากันทั้งสองกรณี

เมื่อพิจารณาภาพรวมเฉลี่ยของทั้งโรงเรียนของรัฐภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนร่วมกัน พบว่าโดยส่วนใหญ่แต่ละปีมีสัดส่วนนักเรียนต่อครูอยู่ที่ ๑๘ : ๑ จำนวน ๖ ปีการศึกษา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๐, ๒๕๕๑, ๒๕๕๔, ๒๕๕๖, ๒๕๖๑ และ ๒๕๖๓) ขณะที่กรณีโรงเรียนของรัฐที่อยู่ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโดยส่วนใหญ่สัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนอยู่ที่ ๑๘ : ๑ จำนวน ๗ ปีการศึกษา (พ.ศ. ๒๕๕๐, ๒๕๕๑, ๒๕๕๔, ๒๕๕๖, ๒๕๖๑, ๒๕๕๒ และ ๒๕๖๒) ส่วนกรณีโรงเรียนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน การศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดในการได้มาซึ่งข้อมูลในบางปี อย่างไรก็ตามสังเกตได้ว่า ข้อมูลที่ระบุถึงสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนระดับ ๑๘ : ๑ และ ๒๐ : ๑ มีค่าใกล้เคียงกัน คือ จำนวน ๓ ปีการศึกษา (กรณี ๑๘ : ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑, ๒๕๕๔ และ ๒๕๖๑ กรณี ๒๐ : ๑ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐, ๒๕๕๓ และ ๒๕๖๓) จึงเป็นข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า กรณีโรงเรียนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนั้น มีแนวโน้มทิศทาง สัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอน ที่กระจายตัวมากกว่ากรณีโรงเรียนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ระบบการบริหารการศึกษาของรัฐในพื้นที่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพครูในกรณีของดัชนีชี้สัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนให้มีเสถียรภาพได้ดีกว่าโรงเรียนของเอกชน

ดังนั้น แนวทางหนึ่งที่สามารถทำให้คุณภาพครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยรวมคือ การพัฒนาระบบติดตามและประเมินสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนทั้งโรงเรียนของรัฐในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนให้เข้มข้นมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเอกชนที่มีประเด็นปัญหาสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนในลักษณะของการแกว่ง (swing) ค่อนข้างมาก ภาครัฐต้องมีส่วนเข้าไปช่วยชี้แนะและแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน ขณะเดียวกันในทางปฏิบัติยังจำเป็นต้องจำแนกสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้กำหนด

(๒) อัตราเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการของครู

จากการทบทวนเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ พบว่าอัตราเงินเดือน สวัสดิการ และค่าตอบแทนของครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความแตกต่างออกไปจากภูมิภาคอื่น ๆ ในด้านอัตราเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ แยกพิจารณาได้ดังนี้

(๒.๑) อัตราเงินเดือนครู

ตามพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เงินเดือนในลักษณะที่เรียกว่า “บัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ” ดังตารางที่ ๒.๗

ตารางที่ ๒.๗ บัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

อัตราเงินเดือน (บาท)						
ขั้นสูง	๒๕,๗๕๐	๓๔,๓๑๐	๔๑,๖๒๐	๕๘,๓๙๐	๖๙,๐๔๐	๗๖,๘๐๐
ขั้นต่ำ	๑๕,๐๕๐	๑๕,๔๕๐	๑๖,๑๙๐	๑๙,๘๖๐	๒๔,๔๐๐	๒๙,๙๘๐
อันดับ	ครูผู้ช่วย	คศ.๑	คศ.๒	คศ.๓	คศ.๔	คศ.๕

ตารางบัญชีเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในข้างต้น เป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ทุกภูมิภาครวมทั้งกรณีของครูที่มีใบประกอบวิชาชีพในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการเพื่อประเมินการเพิ่มขึ้นเงินเดือนในแต่ละรอบครึ่งปีและรอบปีงบประมาณ ซึ่งมีขั้นเงินเดือนจำนวน ๕๓ ขั้น

(๒.๒) ค่าตอบแทน

ครูผู้สอนซึ่งเป็นข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้ที่มีสิทธิได้ค่าตอบแทนอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากอัตราเงินเดือนตามหลักเกณฑ์ที่รัฐจัดสรรให้ ดังนี้

- (๒.๒.๑) เงินวิทยฐานะ
- (๒.๒.๒) เงินค่าตอบแทนพิเศษรายเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้
- (๒.๒.๓) เงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบ (พสร.)
- (๒.๒.๔) ชั้นพิเศษ ศอ.บต.
- (๒.๒.๕) ชั้นพิเศษ กอ.รมน

(๒.๓) สวัสดิการ ประกอบด้วย

- (๒.๓.๑) ค่ารักษาพยาบาล
- (๒.๓.๒) เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร
- (๒.๓.๓) เงินสวัสดิการสำหรับการปฏิบัติงานประจำสำนักงานในพื้นที่พิเศษ
- (๒.๓.๔) บำเหน็จความชอบ
- (๒.๓.๕) บำเหน็จ บำนาญ
- (๒.๓.๖) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ
- (๒.๓.๗) ค่าเช่าบ้าน
- (๒.๓.๘) เงินตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ
- (๒.๓.๙) การนับราชการเป็นทวีคูณ
- (๒.๓.๑๐) วันราชการหยุดเพิ่มขึ้น (สังคมพหุวัฒนธรรม วันสำคัญของ ๓ ศาสนา)
- (๒.๓.๑๑) เหยี่ยุทธาชากรชายแดน

๒.๒.๖ งบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน เพื่ออุดหนุนการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมมีลักษณะเหมือนกับภูมิภาคอื่น ๆ ในกรณีสถานศึกษาของรัฐที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยมีรายการที่อุดหนุน และแนวทางการบริหารและกำกับติดตามงบประมาณ ดังนี้

(๑) รายการที่อุดหนุน

กระทรวงศึกษาธิการได้แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกอบด้วย ๕ หมวด ได้แก่ (๑) ค่าจัดการเรียนการสอน (๒) ค่าหนังสือเรียน (๓) ค่าอุปกรณ์การเรียน (๔) ค่าเครื่องแบบนักเรียน และ (๕) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาทั้งในกรณีของสถานศึกษาในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปรากฏดังตารางที่ ๒.๘

ตารางที่ ๒.๘ เปรียบเทียบรายการเงินอุดหนุนที่รัฐจัดสรรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๔

รายการอุดหนุน	สถานศึกษา สพฐ.กำกับ		สถานศึกษา สช. กำกับ	
	รายภาค	รายปี	รายภาค	รายปี
๑. ค่าจัดการเรียนการสอน				
๑.๑ เงินอุดหนุนรายหัว สำหรับนักเรียนทั่วไป				
๑.๑.๑ เงินอุดหนุนรายหัว ปกติ	๑,๗๕๐	๓,๕๐๐	-	-
๑.๑.๒ เงินอุดหนุนรายหัว เพิ่มเติม				
๑.๑.๒.๑ สถานศึกษามัธยมศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียน ๓๐๐ < คน)	๕๐๐	๑,๐๐๐	-	-
๑.๑.๒.๒ ค่าปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน	๑,๕๐๐	๓,๐๐๐	-	-
๑.๑.๒.๓ ค่าอาหารนักเรียนประจำพักนอน	๔,๐๐๐	๘,๐๐๐	-	-
๑.๑.๓ เงินอุดหนุนรายหัว สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว และสถานประกอบการ	๕,๑๓๘	๑๐,๒๗๖	-	-
๑.๑.๔ เงินอุดหนุนรายหัว สำหรับนักเรียนสถานศึกษาศึกษาสงเคราะห์				
๑.๑.๔.๑ นักเรียนประจำ	๑๖,๑๐๐	๓๒,๒๐๐	-	-
๑.๑.๔.๒ นักเรียนไป - กลับ	๕,๐๕๐	๑๐,๑๐๐	-	-
๑.๑.๕ เงินอุดหนุนรายหัว สำหรับนักเรียนสถานศึกษาการศึกษาพิเศษ				
๑.๑.๕.๑ นักเรียนประจำ	๑๖,๓๐๐	๓๒,๖๐๐	-	-
๑.๑.๕.๒ นักเรียน ไป-กลับ	๕,๒๕๐	๑๐,๕๐๐	-	-
๑.๑.๖ เงินอุดหนุนรายหัว สำหรับนักเรียนในศูนย์การศึกษาพิเศษ				
๑.๑.๖.๑ ค่าอาหารนักเรียนประจำ	๑๓,๕๐๐	๒๗,๐๐๐	-	-
๑.๑.๖.๒ ปัจจัยพื้นฐานนักเรียนประจำ	๕๐๐	๑,๐๐๐	-	-
๑.๑.๖.๓ ค่าอาหารนักเรียน ไป - กลับ	๓,๓๐๐	๖,๖๐๐	-	-
๒. ค่าหนังสือเรียน				
๒.๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑	๔๐๔	๘๐๘	๔๐๔	๘๐๘
๒.๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒	๔๖๑	๙๒๑	๔๖๑	๙๒๑
๒.๓ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	๔๙๘	๙๙๖	๔๙๘	๙๙๖

รายการอุดหนุน	สถานศึกษา สพฐ.กำกับ		สถานศึกษา สช. กำกับ	
	รายภาค	รายปี	รายภาค	รายปี
๓. ค่าอุปกรณ์การเรียน				
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓)	๒๑๐	๔๒๐	๒๑๐	๔๒๐
๔. ค่าเครื่องแบบนักเรียน (เสื้อ กางเกง กระโปรง)				
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓)	๒๒๕	๔๕๐	๒๒๕	๔๕๐
๕. ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน				
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓)	๔๔๐	๘๘๐	๔๔๐	๘๘๐

(ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๔). แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.; สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หนังสือด่วนมาก ที่ ศธ ๐๒๑๑.๒/๑๙๖๒ เรื่อง แจ้งอัตราเงินอุดหนุนค่าหนังสือ อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔)

จากตารางเปรียบเทียบรายการเงินอุดหนุนที่รัฐจัดสรรให้สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. ๑-๓) ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๔ ในข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ในภาพรวมเงินอุดหนุนการศึกษาที่รัฐจัดสรรให้ระหว่างสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีสิทธิได้รับการอุดหนุนในหมวด ๑ ค่าจัดการเรียนการสอน แบ่งได้เป็น ๖ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ สถานศึกษาของรัฐ มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนรายหัวปกติ ๓,๕๐๐ บาท/คน/ปี เงินอุดหนุนเพิ่มเติมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ๑,๐๐๐ บาท/คน/ปี เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน ๓,๐๐๐ บาท/คน/ปี ค่าอาหารสำหรับสถานศึกษาพักนอน ๘,๐๐๐ บาท/คน/ปี

กรณีที่ ๒ การจัดการเรียนการสอนโดยครอบครัวและสถานประกอบการ มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนรายหัว ๑๐,๒๗๖ บาท/คน/ปี

กรณีที่ ๓ สถานศึกษาศึกษาสงเคราะห์ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ประเภทที่ ๑ สถานศึกษาศึกษาสงเคราะห์แบบประจำมีสิทธิได้รับเงินอุดหนุน ๓๒,๒๐๐ บาท/คน/ปี ประเภทที่สอง สถานศึกษาศึกษาสงเคราะห์แบบ ไป-กลับ มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุน ๑๐,๑๐๐ บาท/คน/ปี

กรณีที่ ๔ ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีสิทธิได้รับการอุดหนุนเป็นค่าอาหาร แตกต่างกันสองประเภท ประเภทที่ ๑ นักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษแบบประจำ ๒๗,๐๐๐ บาท/คน/ปี และประเภทที่ ๒ นักเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษแบบไปกลับได้รับ ๖,๖๐๐ บาท/คน/ปี และทั้งสองประเภทยังได้ปัจจัยพื้นฐานเพิ่มเติม ๑,๐๐๐ บาท/คน/ปี

ในกรณีของเงินอุดหนุนในหมวดที่ ๑ ค่าจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐ แต่สถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเหมือนกับสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกรายการเงินอุดหนุน ๔ ประเภท ในหมวดที่ ๒-๔ ได้แก่ หมวด ๒ ค่าหนังสือเรียน หมวด ๓ ค่าอุปกรณ์การเรียน หมวด ๔ ค่าเครื่องแบบนักเรียน และหมวด ๕ ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนี้

หมวด ๒ ค่าหนังสือเรียน ทั้งสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเหมือนกับสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันในแต่ละระดับชั้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าหนังสือ ๘๐๘ บาท/คน/ปี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าหนังสือ ๗๒๑ บาท/คน/ปี และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าหนังสือ ๘๙๒ บาท/คน/ปี โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเงื่อนไขไว้ว่า เงินอุดหนุนค่าหนังสือต้องมีลักษณะของหนังสือที่ใช้ระดับมัธยมศึกษา (ม.๑-๖) เป็นหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน รายวิชาพื้นฐาน ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๒ โดยให้ให้ครูผู้สอนเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกหนังสือตามเหตุผลเชิงคุณค่าทางวิชาการ เสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการภาคี ๔ ฝ่าย (ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนนักเรียน) และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาเห็นชอบ

หมวด ๓ ค่าอุปกรณ์การเรียน ทั้งสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเหมือนกับสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับเงินค่าอุดหนุนค่าอุปกรณ์การเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ เท่ากันทุกชั้นปี โดยได้รับเป็นจำนวน ๔๒๐ บาท/คน/ปี

หมวด ๔ ค่าเครื่องแบบนักเรียน ทั้งสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเหมือนกับสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับเงินค่าอุดหนุนค่าเครื่องแบบนักเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑-๓ เท่ากัน ประกอบด้วย เสื้อ กางเกง และกระโปรง เป็นจำนวน ๔๕๐ บาท/คน/ปี โดย แนวทางการจัดซื้อจัดหาเครื่องแบบนักเรียน สามารถดำเนินการได้ ๒ ลักษณะ ๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โอนงบประมาณค่าเครื่องแบบนักเรียน ให้แก่หน่วยเบิกจ่าย (สพป. สพม. โรงเรียนที่เป็นหน่วยเบิกจ่าย) เพื่อให้ดำเนินการโอนเงินงบประมาณ ค่าเครื่องแบบนักเรียน ซึ่งเป็นเงินอุดหนุนทั่วไปเข้าบัญชีเงินอุดหนุนของสถานศึกษาในสังกัด ๒) สถานศึกษาจ่ายเงินสดให้กับนักเรียน และ/หรือผู้ปกครอง

หมวด ๕ ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนเหมือนกับสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับเงินค่าอุดหนุนค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ม.๑-๓ เท่ากันทุกชั้นปี

จำนวน ๘๘๐ บาท/คน/ปี โดยกำหนดเงื่อนไขการอุดหนุนลักษณะกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๔ ลักษณะเท่านั้น ได้แก่ (๑) กิจกรรมวิชาการ ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมนอกจากการเรียนปกติในชั้นเรียน (๒) กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม/ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ผู้บำเพ็ญประโยชน์ (๓) กิจกรรมทัศนศึกษา โดยเน้นภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของชาติและท้องถิ่น และ/หรือทัศนศึกษา ตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียนที่เพิ่มเติมจากการเรียนในห้องเรียน และ (๔) กิจกรรมการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพิ่มเติมจากการเรียนคอมพิวเตอร์พื้นฐานตามหลักสูตรปกติ

หากวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการอุดหนุนการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเห็นได้ว่า กรณีโรงเรียนของรัฐทั่วไปที่อยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษามากกว่าโรงเรียนเอกชนทั่วไป และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในส่วนเงินอุดหนุนปกติ ๓,๕๐๐ บาท/คน/ปี และการที่รัฐให้การอุดหนุนโรงเรียนของรัฐเท่ากับโรงเรียนเอกชนทั่วไป และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในส่วนของค่าหนังสือ ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในจำนวนที่เท่ากันนั้น ส่งผลต่อให้โรงเรียนรัฐสามารถดึงดูดนักเรียนและผู้ปกครองตัดสินใจมาเรียนในโรงเรียนของรัฐได้มากขึ้นอย่างแน่นอนอย่างมีนัยสำคัญทั้งนี้

จากข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับจำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๖๓ จำนวนโรงเรียนของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวนเฉลี่ยอยู่ที่ ๑,๖๐๙ แห่ง/ปี ขณะที่จำนวนนักเรียน ๓๙๘,๖๓๙ คน/ปี หรือคิดเฉลี่ยสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อโรงเรียนของรัฐอยู่ที่ ๒๔๗.๗๔ คน/แห่ง/ปี ส่วนโรงเรียนเอกชนทั่วไปและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ามีจำนวนโรงเรียนเฉลี่ยอยู่ที่ ๔๔๒ แห่ง/ปี ขณะที่จำนวนนักเรียนอยู่ที่ ๒๗๔,๗๕๕ คน/ปี หรือคิดเฉลี่ยสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อโรงเรียนของรัฐอยู่ที่ ๖๒๑.๑๑ คน/แห่ง/ปี ตัวเลขสัดส่วนนักเรียนต่อโรงเรียนของเอกชนที่มากกว่าโรงเรียนของรัฐมากถึง ๓๗๓.๓๗ คน/แห่ง/ปี

ข้อมูลดังกล่าวเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่า ที่ผ่านมาผู้ปกครองของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนของรัฐเป็นอย่างมาก และการอุดหนุนงบประมาณโรงเรียนของรัฐมากกว่าโรงเรียนเอกชนในส่วนของเงินอุดหนุนยังไม่เพียงพอที่จะโน้มน้าวให้ผู้ปกครองได้ ขณะเดียวกันค่านิยมของผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกส่งบุตรหลานเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนของรัฐ ซึ่งแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ นอกจากนี้ ข้อพึงพิจารณาอีกประการหนึ่งคือ จำนวนการกระจายตัว ชีตความสามารถของโรงเรียนรัฐในการรองรับการเข้าศึกษาของนักเรียน ชื่อเสียงของโรงเรียน หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มาตรการสนับสนุนอื่น ๆ เช่น ทุนและโควตาการศึกษาต่อ ทุนช่วยเหลือเด็กยากจนเฉพาะกรณีโรงเรียนของรัฐเพิ่มเติมจากปัจจุบัน อาจเป็นเงื่อนไขที่ต้องนำมาพิจารณาเพิ่มเติม เพื่อวางยุทธศาสตร์ในการดึงดูดให้ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานในโรงเรียนของรัฐให้มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นได้

(๒) แนวทางการบริหารและกำกับติดตามการงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สำหรับใช้ทั้งกรณีสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย (๑) ลักษณะการจัดสรรงบประมาณ (๒) การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล และ (๓) แนวทางการดำเนินการมีส่วนร่วม ดังนี้

(๒.๑) ลักษณะการจัดสรรงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดแนวทางการจัดสรรงบประมาณแต่ละภาค การศึกษาจัดสรรงบประมาณ ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ จัดสรรร้อยละ ๗๐ ของจำนวนนักเรียนในสังกัดทุกคนโดยใช้ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของภาคเรียน และครั้งที่ ๒ จัดสรรเพิ่มเติมให้ครบ ร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนนักเรียนที่มีตัวตนในสถานศึกษา หลังจากสถานศึกษารายงานและยืนยันข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของภาคเรียน

(๒.๒) การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดแนวทาง การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ

(๒.๒.๑) ระดับสถานศึกษา

กำหนดให้ให้สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี / แผนการใช้จ่ายงบประมาณ ให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการประจำปีต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำกับติดตาม ตรวจสอบการใช้งบประมาณ ให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานตามโครงการฯ และนโยบาย

สถานศึกษาต้องใช้จ่ายเงินภายในปีงบประมาณ กรณีมีเงินเหลืออยู่ให้รีบดำเนินการให้เสร็จสิ้นอย่างช้าภายในปีงบประมาณถัดไป ทั้งนี้ หากสถานศึกษาใช้จ่ายเงินไม่หมดตามระยะเวลาเงินที่เหลือต้องส่งคืนคลังเป็นรายได้แผ่นดิน (ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๙.๖/ว๑๒๖ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๔๘ เรื่อง การเบิกจ่ายเงินงบประมาณงบเงินอุดหนุน)

สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม และ ประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน เป็นกรรมการกำกับ ติดตามและประเมินผลค่าใช้จ่ายงบประมาณค่าจัดการเรียนการสอน หนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และรายงานผ่านระบบบัญชีการศึกษาขั้นพื้นฐาน (National Education Account: NEA)

(๒.๒.๒) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานภายในเขตพื้นที่การศึกษา และกำกับ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

(๒.๒.๓) ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่งตั้ง คณะกรรมการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และรายงานผลการดำเนินงาน

(๒.๓) แนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมายในการมีส่วนร่วมประกอบด้วย นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการภาคี ๔ ฝ่าย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีบทบาทของแต่ละภาคส่วน ดังนี้

(๒.๓.๑) นักเรียน ทุกคนมีบทบาทในการร่วมพิจารณาจัดซื้อจัดหา เครื่องแบบนักเรียน และอุปกรณ์การเรียนของตนตามความเหมาะสม โดยเงินที่ได้รับสามารถถว้จ่ายได้ ระหว่าง ๒ รายการ ซึ่งรับผิดชอบการใช้ การรักษาหนังสือเรียน และอุปกรณ์การเรียนให้คุ้มค่าเกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการเรียน และรับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(๒.๓.๒) ผู้ปกครอง ทุกคนรับผิดชอบจัดหาเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์ การเรียนให้กับนักเรียนในปกครองของตนให้เพียงพอ โดยเงินที่ได้รับสามารถถว้จ่ายได้ระหว่าง ๒ รายการ สร้างความตระหนัก และปลูกฝังนิสัยให้นักเรียนใช้หนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนให้คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(๒.๓.๓) คณะกรรมการภาคี ๔ ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย (๑) ผู้แทนครู (๒) ผู้แทนผู้ปกครอง (๓) ผู้แทนชุมชน และ (๔) ผู้แทนนักเรียน กรณีสถานศึกษาขนาดต่ำกว่า ๓๐๐ คน แต่ละฝ่ายไม่น้อยกว่า ๑ คน กรณีสถานศึกษาขนาดไม่น้อยกว่า ๓๐๑ แต่ละฝ่ายไม่น้อยกว่า ๒ คน มีบทบาทหน้าที่ (๑) ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบในการคัดเลือกหนังสือเรียน (๒) ร่วมกำหนดกิจกรรม พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการนักเรียนและสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบในการใช้ เงินที่เหลือจากการดำเนินการจัดซื้อหนังสือเรียน และเงินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา

(๓) ร่วมให้ความคิดเห็นในการประเมินผล เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน ในเรื่องจัดซื้อหนังสือเรียน และเงินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(๒.๓.๔) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

(๑) ให้ความเห็นชอบในการคัดเลือกหนังสือเรียน (๒) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้อง กับความต้องการของนักเรียนและสถานศึกษา (๓) ให้ความเห็นชอบในการใช้เงินที่เหลือจากการดำเนินการจัดซื้อหนังสือเรียน ของสถานศึกษา (๔) สังเกตการณ์ในการจัดซื้อ และตรวจรับหนังสือเรียนให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน และ (๕) ร่วมให้ความคิดเห็นในการประเมินผลการดำเนินงานการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และนำไปใช้ เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานต่อไป

โดยสรุปในบทนี้ เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนและแตกต่างกันใน ๔ ประเภทโรงเรียน และแต่ละช่วงระยะเวลาทั้ง ๓ ระยะ ครอบคลุมมิติโครงสร้างหลักสูตร ชั่วโมงเรียน การประเมินผลสัมฤทธิ์ คุณภาพครู และทรัพยากร/งบประมาณ ที่ภาครัฐให้การอุดหนุน

ส่วนที่ ๑ การทบทวนพัฒนาการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โรงเรียน ๔ ประเภท ตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน ได้แก่ (๑) โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒) โรงเรียนเอกชนทั่วไป ที่เปิดสอนเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๓) โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับหลักสูตรอิสลามศึกษา และ (๔) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ที่เปิดสอนทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควบคู่กับหลักสูตรอิสลามศึกษา

ส่วนที่ ๒ การพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบจากหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ระยะ

ระยะแรก ช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งมีหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.๒๕๓๕ สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่มีการเพิ่มหลักสูตรอิสลามเข้าไปในหลักสูตรดังกล่าว

ระยะที่สอง ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๐ โรงเรียนของรัฐบางแห่งเปิดสอนทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรสามัญ ในลักษณะหลักสูตรคู่ขนานอย่างไม่เป็นทางการเป็นครั้งแรก ขณะที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาบางแห่ง ได้มีการนำหลักสูตรอิสลามศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ ในที่นี้จะเรียกว่า อิสลามแบบอ่อน มาใช้ ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอิสลามเพียง ๒ ชั่วโมง/สัปดาห์

และระยะที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน ในระยะดังกล่าวนี้ โรงเรียนของรัฐบางแห่ง และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ได้มีการนำหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือหลักสูตรอิสลามแบบเข้ม (อันเป็นผลมาจากการผลักดันของภาคประชาสังคมในพื้นที่หลังเหตุการณ์ความไม่สงบในปี พ.ศ. ๒๕๔๗) ที่มีการจัดเวลาเรียนอิสลามศึกษา ๑๐-๑๒ ชั่วโมงต่อสัปดาห์มาใช้

สำหรับ การประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ทุกกลุ่มวิชา ทั้งภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอน พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับเสถียรภาพของครูในส่วนของโรงเรียนเอกชนที่มีประเด็นปัญหาสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนในลักษณะไม่คงที่ค่อนข้างมาก ในส่วนงบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐพบว่า การอุดหนุนงบประมาณโรงเรียนของรัฐมากกว่าโรงเรียนเอกชน แต่ผู้ปกครองของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนของรัฐ ซึ่งในประเด็นนี้เกี่ยวเนื่องกับค่านิยมของผู้ปกครองเป็นสำคัญ

บทที่ ๓

การจัดการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

มาเลเซียเป็นประเทศหนึ่งที่น่าสนใจในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยมีการวางแผนและนโยบายด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เริ่มต้นศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีการกำหนดให้ “การศึกษา” เป็นพันธกิจสำคัญของรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อรองรับและปรับเปลี่ยนให้เท่าทันต่อกระแสสังคมโลก โดยนโยบายหลักคือ การเปิดกว้างให้ประชาชนทุกระดับเข้าถึงระบบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาภาคบังคับของประเทศมาเลเซีย ได้แก่ การศึกษาในระดับประถมศึกษา (primary education) และระดับมัธยมศึกษา (secondary education) เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปิดเสรีภาคบริการด้านการศึกษา ภายใต้ AFAS (ASEAN Framework Agreement on Services) ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ และการนำประเทศไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปรับสถานะของประเทศสู่กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ มาเลเซียมีการพัฒนาประเทศที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง และมีอันดับของดัชนีชี้วัดการพัฒนาในระดับนานาชาติเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) อยู่ที่ ๐.๘๑๐ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ เป็นอันดับ ๖๒ จาก ๑๘๙ ประเทศ ในขณะที่ประเทศไทยเป็นอันดับที่ ๗๗ สิ่งบ่งชี้ได้ว่า มาเลเซียมีระดับการพัฒนามนุษย์ในระดับสูงมากคือ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๙๐-๒๐๑๙ ดัชนีการพัฒนามนุษย์เพิ่มขึ้นจาก ๐.๖๔๓-๐.๘๑๐ เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๒๖ นอกจากนี้ ในส่วนของอันดับความสามารถทางการแข่งขันระดับนานาชาติ (Global Competitiveness Index) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ โดยภาพรวมพบว่า มาเลเซียอยู่อันดับที่ ๒๗ ในขณะที่ไทยอยู่ในอันดับที่ ๔๐ จาก ๑๔๑ ประเทศ เมื่อจัดอันดับในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาเลเซียเป็นอันดับ ๒ รองจากสิงคโปร์ แสดงให้เห็นว่า มาเลเซียเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติด้านการพัฒนามนุษย์ ในส่วนการจัดอันดับทางการศึกษาพบว่า ผลการสอบวัดความรู้มาตรฐานสากลด้านการอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของ PISA เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๘ ผลการจัดอันดับในภาพรวมของมาเลเซียพบว่า อยู่ในอันดับ ๔๘ ในขณะที่ไทยอยู่ในอันดับที่ ๖๐ โดยมาเลเซียเป็นอันดับ ๒ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งผลการประเมินตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๙, ๒๐๑๒ จนถึง ๒๐๑๘ พบว่า มีค่าคะแนนเพิ่มสูงกว่าเดิมทั้งสามด้าน แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางด้านการศึกษาของประเทศ อันเกิดจากความพยายามในการพัฒนาการศึกษาชาติทั้งระบบให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศนอกจากนั้นมาเลเซียเน้นการสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันของชาวมลายู เพื่อขจัดปัญหาความหลากหลายในเรื่องของเชื้อชาติและศาสนา การเรียนรู้ผ่านระบบการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์เพื่อนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

การนำเสนอในบทนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินแนวทางเพื่อพัฒนาการศึกษาของ ประเทศมาเลเซีย โดยนำเสนอในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้แก่ พัฒนาการของการจัดการ การศึกษาของประเทศมาเลเซียจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เห็นภาพรวม ประเด็นสำคัญของ แผนพัฒนาการศึกษามัธยมศึกษา การบริหารการศึกษา การพัฒนาครู และนวัตกรรมทางการศึกษา Vision School

๓.๑ พัฒนาการของการจัดการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

มาเลเซียเป็นประเทศที่ประชากรมีความแตกต่างกันทางด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจและ สังคมที่แบ่งแยกกันอย่างชัดเจนประกอบด้วยชาวมลายู ชาวจีนและชาวอินเดียและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ขณะเดียวกันสภาพภูมิศาสตร์ได้แบ่งดินแดนมาเลเซียออกเป็น ๒ ส่วน คือมาเลเซียตะวันออก ที่อยู่ทาง ตอนเหนือของเกาะบอร์เนียว และมาเลเซียตะวันตก ตั้งอยู่ปลายแหลมคาบสมุทรมลายู มาเลเซียจึงมี พื้นฐานการแบ่งแยกทางสภาพสังคมและภูมิศาสตร์ อันส่งผลต่อพัฒนาการและนโยบายในการพัฒนา ประเทศ เมื่อพิจารณานโยบายการศึกษาของมาเลเซีย ตั้งแต่ยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษจนถึงปัจจุบัน จะพบว่า รัฐบาลในแต่ละยุคสมัยต่างใช้นโยบายการศึกษาเป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางในการพัฒนา ประเทศ แม้ว่าจะมีจุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไป

การศึกษาพัฒนาการของนโยบายการศึกษา จะแบ่งช่วงเวลาเป็น ๕ ช่วง โดยช่วงแรกคือ ช่วงก่อนได้รับเอกราช ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๐๙-๑๙๕๖ และช่วงที่สอง หลังได้รับเอกราชจากอังกฤษ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๗-๑๙๗๐ ช่วงที่สาม เป็นช่วงของการพัฒนาการศึกษาตามแนวเศรษฐกิจใหม่ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๗๑-๑๙๙๐ ช่วงที่สี่ เป็นจุดเปลี่ยนของนโยบายการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาประเทศใน การเปลี่ยนเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์และก้าวสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ระหว่าง ปี ค.ศ. ๑๙๙๑-๒๐๐๐ และช่วงที่ ๕ ระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๑-ปัจจุบัน เป็นช่วงการพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศให้สอดคล้องกับ Vision ๒๐๐๐ ที่มุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และเข้าสู่การแข่งขันในเวทีโลกในศตวรรษที่ ๒๑

ช่วงแรก (ค.ศ. ๑๙๐๙-๑๙๕๖) ช่วงก่อนที่มาเลเซียจะได้รับเอกราช และยังอยู่ภายใต้อาณานิคม ของอังกฤษ การใช้นโยบายแบ่งแยกการปกครองของประเทศอังกฤษต่อมาเลเซีย ส่งผลให้นโยบาย ทางการศึกษามีลักษณะแบ่งแยกเช่นเดียวกัน กล่าวคือในการจัดการศึกษาทางรัฐบาลอนุญาตให้แต่ละ กลุ่มเชื้อชาติสามารถจัดการศึกษาตามรูปแบบที่ตนเองเห็นว่า มีความเหมาะสม ทำให้เกิดโรงเรียน ๔ แบบที่ใช้สอนได้แก่ โรงเรียนอังกฤษ โรงเรียนมลายู โรงเรียนจีนและโรงเรียนทมิฬ การจัดการศึกษา ที่มีลักษณะเฉพาะเชื้อชาติดังกล่าว ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ การแบ่งฝ่ายแยกกลุ่มเพราะ ระบบการศึกษาดังกล่าว ไม่ได้สร้างสำนึกร่วมกันของการเป็นคนร่วมชาติ

ช่วงที่สอง (ค.ศ. ๑๙๕๗-๑๙๗๐) เป็นระยะเวลาของการสร้างชาติเมื่อได้รับอิสรภาพทาง การปกครองและก่อตั้งประเทศมาเลเซียในเวลาต่อมา เป็นระยะเวลาที่เป็นพื้นฐานหลักของการสร้าง ชาติยุคใหม่ให้แก่มาเลเซียที่มุ่งเน้นสร้างเอกภาพของคนในชาติภายใต้ ความเป็นมลายู โดยมีแนวโน้ม

สนับสนุนนโยบายการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนชาวมลายูให้มีการศึกษาสูงขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ กำหนดให้ใช้ภาษาบาฮาซา มาเลเซียเป็นภาษาประจำชาติ การจัดการศึกษาใช้ภาษาบาฮาซา มาเลเซียเป็นหลัก โดยภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ไม่มีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาจีนและทมิฬ มุ่งสร้างอัตลักษณ์ความเป็นมาเลเซียผ่านการใช้ภาษาประจำชาติ โดยในช่วงนี้การจัดระบบการศึกษาของประเทศได้มีการจัดตามแนวทางของ รายงานราชัค (Razak Report) ซึ่งได้รับมติประกาศให้เป็น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ที่เน้นไปที่การกำหนดการศึกษาขั้นบังคับระดับประถมศึกษาแก่เด็กทุกคนในสหพันธรัฐมลายา ให้วิชาภาษามลายูและภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับที่เปิดสอนในทุกโรงเรียน แต่ผลที่สืบเนื่องมาจากนโยบายดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาความไม่ลงตัวในการจัดการศึกษา ในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ จึงได้เกิดรายงานราห์มาน ตาหลิบ (Rahman Talib Report) ที่เสนอให้ยกเลิกการสอนภาษาจีนและภาษาทมิฬในโรงเรียนระดับมัธยม เน้นความสำคัญของการปรับเปลี่ยนการใช้ภาษาในการสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจากภาษาอังกฤษ ภาษาเคา-ยูหรือ ภาษาทมิฬ ไปเป็นภาษาบาฮาซา มาเลเซีย รายงานทั้งสองฉบับได้กลายเป็นองค์ประกอบหลักของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่เน้นการให้ความสำคัญแก่ภาษามลายูมากกว่าภาษาอื่น โดยโรงเรียนที่สอนภาษาจีน ภาษาทมิฬและภาษาอังกฤษต้องสอนวิชาบังคับคือ วิชาภาษามลายู ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ โดยในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ มีการยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษา โดยการเรียนในระดับประถมศึกษาในโรงเรียนรัฐ จะเป็นการเรียนฟรีที่จัดให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใด มีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก ๖ ปี เป็น ๙ ปี

ต่อมาได้มีวาระแห่งชาติที่มุ่งให้เกิดการสร้างความเป็นเอกภาพระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เริ่มในปี ค.ศ. ๑๙๖๔ จากการปฏิรูปหลักสูตรที่เน้นไปที่การทบทวนเนื้อหาในรายวิชา และทำการออกแบบหลักสูตรในลักษณะที่มีสาระหลักสูตรร่วมกันเกี่ยวกับความเป็นมาเลเซีย โดยมีทั้งการปรับเนื้อหาและเพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการสอนในโรงเรียน

ช่วงที่สาม (ค.ศ. ๑๙๗๑-๑๙๙๐) ทางรัฐบาลมีนโยบายเน้นการสร้าง ความสมดุลทางเศรษฐกิจระหว่างเชื้อชาติ คือ นโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ที่เน้นการลดความยากจน ยกระดับรายได้และแก้ไขความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ โดยการมองภาพรวมของประชากรในประเทศ แต่ในช่วงนี้อยู่ในการดำเนินการของแผนการพัฒนามาเลเซียฉบับที่สอง (ค.ศ. ๑๙๗๑-๑๙๗๕) ซึ่งในส่วนก่อนนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อชาวมลายูและมุ่งเน้นความสำคัญไปที่ภาษามลายูเป็นส่วนใหญ่ในการจัดการศึกษาในช่วงต้นของช่วงที่สามนี้ โดยรวมยังคงยึดแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ที่เน้นการให้ความสำคัญแก่ภาษามลายูมากกว่าภาษาอื่น เป็นลักษณะการเตรียมความพร้อมในการปรับโครงสร้างเพื่อพัฒนาศักยภาพของชาวมลายูมากกว่า โดยการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ชาวมลายูเป็นหลัก ซึ่งการศึกษาในยุคนี้ มุ่งสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของมลายู ไม่ได้เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการจัดการศึกษาของคนในชาติ โดยได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อระบบการศึกษาชาติในช่วงนี้ โดยผู้เรียนทุกคนต้องใช้หลักสูตร

และการสอบเหมือนกัน โดยมีการนำวิชาหน้าที่พลเมืองไปสอน เพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ผู้เรียน โดยวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาเชิงช่างเทคนิคจะถูกกำหนดให้เรียนในระดับมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ทางคณะรัฐมนตรี ได้วางแนวทางในการศึกษาการนำระบบการศึกษาชาติไปใช้เพื่อสร้างคนในชาติให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ โดยส่งผลให้เกิดการวางแนวทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าว ทำให้เกิดหลักสูตร KBSR (The integrated Primary School Curriculum) สำหรับชั้นประถมศึกษาในปี ค.ศ. ๑๙๘๓ และ KBSM (The integrated Secondary School Curriculum) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาในปี ค.ศ. ๑๙๘๙ และในปี ค.ศ. ๑๙๘๘ มาเลเซียได้นำเสนอปรัชญาการศึกษาชาติอย่างเป็นทางการ มีใจความสำคัญคือ “การศึกษาในมาเลเซียเป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล ในรูปแบบการพัฒนาแบบองค์รวมและบูรณาการได้อย่างสอดคล้องสมดุลกัน ทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และร่างกาย บนฐานความเชื่อและศรัทธาในพระเจ้า ความพยายามในการนี้ ได้ถูกรังสรรค์ขึ้น เพื่อผลิตพลเมืองมาเลเซียที่มีความรู้และมีความสามารถในการแข่งขัน มีมาตรฐานด้านคุณธรรมสูง รับผิดชอบและสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ตลอดจนสามารถสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีปรองดองและการพัฒนาครอบครัว สังคม และประเทศชาติในภาพรวมให้ดียิ่งๆขึ้นไป” (กระทรวงศึกษาธิการมาเลเซีย, ๒๐๐๘, หน้า ๙) โดยปรัชญานี้อิงบริบททางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชาติมาเลเซีย เพื่อมุ่งสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน เพื่อความเป็นชาติมาเลเซีย โดยแนวคิดดังกล่าว มาสู่การประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาทุกระดับของมาเลเซีย เห็นได้ว่า การศึกษาในช่วงนี้เน้นการพัฒนาอย่างทั่วถึงทั้งในเมืองและชนบท เน้นการยกระดับการศึกษา มีการปฏิรูปหลักสูตรที่เน้นความเป็นมาเลเซีย มีการใช้ภาษามลายูในฐานะประจำชาติในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนทุกประเภท รวมถึงเป็นภาษาที่ใช้ในข้อสอบระดับชาติด้วย ทั้งนี้เพื่อมุ่งสร้างอัตลักษณ์ความเป็นชาติผ่านระบบการศึกษา แนวคิดนี้จัดเป็นเอกลักษณ์ของนโยบายการจัดการศึกษาของมาเลเซีย

ช่วงที่สี่ (ค.ศ. ๑๙๙๑-๒๐๐๐) พบว่าในช่วงนี้เป็นระยะการพัฒนาประเทศภายใต้รัฐบาลนายกรัฐมนตรีมหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด ซึ่งเป็นช่วงปลายศตวรรษที่ ๒๐ ที่มีการพัฒนาเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำให้กระแสโลกาภิวัตน์ รวมถึงช่วงเวลาดังกล่าวได้เกิดแรงผลักดันในการพัฒนาเศรษฐกิจเพราะมีการเติบโตและการขยายตัวของเศรษฐกิจค่อนข้างมาก ทำให้รัฐบาลเล็งเห็นหนทางในการเพิ่มมูลค่าการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ และได้ดำเนินนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจที่ต่อเนื่องจากนโยบายเศรษฐกิจใหม่ ตามแนวคิด Vision ๒๐๐๐ ที่นายกรัฐมนตรีมหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด นำเสนอคือ มาเลเซียจะเป็นประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมที่พึ่งพาตนเองได้ ภายในปี ค.ศ.๒๐๒๐ มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ที่ดี มีการศึกษาระดับมาตรฐานสากล มีความมั่นคงทางการเมือง และประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดี เพื่อที่จะบรรลุวิสัยทัศน์ ๒๐๒๐ รัฐบาลมาเลเซียทุกรัฐบาลจะต้องทำงาน

ต่อเนื่องให้ได้ตามเป้าหมาย คือ เศรษฐกิจเติบโตร้อยละ ๗ ต่อปี (ตามค่าจริง) ทุกปีตลอด ๓๐ ปีจากปี ค.ศ. ๑๙๙๐ ถึงปี ค.ศ. ๒๐๒๐ และเศรษฐกิจที่เข้มแข็งเป็น ๘ เท่า จากปี ค.ศ. ๑๙๙๐ โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ จีดีพี จะเพิ่มจาก ๑๑๕,๐๐๐ ล้านริงกิต เป็น ๙๒๐,๐๐๐ ล้านริงกิต (คิดตามค่าเงินจริงในปี ค.ศ. ๑๙๙๐) ภายในปี ค.ศ. ๒๐๒๐

นโยบายวิสัยทัศน์ ๒๐๒๐ ทำให้มาเลเซียจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาแก่ชาวมาเลเซียทุกระดับ โดยมีการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยยกระดับการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ส่วนระดับอุดมศึกษามีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology: S&T) และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ ในปี ค.ศ. ๑๙๙๖ ส่งผลให้มาเลเซียต้องการก้าวสู่โลกอนาคต มีการเตรียมประเทศโดยเน้นการพัฒนาเทคโนโลยี จัดโครงการมัลติมีเดียซูเปอร์โคริดอร์ (Multimedia Super Corridor) เพื่อให้ประเทศกลายเป็นศูนย์กลางไอทีฮับ (IT Hub) ประจำภูมิภาค ส่งผลให้เกิดการผลักดัน “โครงการโรงเรียนอัจฉริยะ” (smart school) โดยนำเทคโนโลยีเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในยุคข้อมูลสารสนเทศ

ในช่วงของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี ค.ศ. ๑๙๙๖ เป็นการก้าวอย่างเข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งทำให้มาเลเซียตระหนักถึง การแข่งขันทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความเข้มข้นมากขึ้น ดังนั้นเพื่อตอบโจทย์ดังกล่าว นโยบายการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับศักยภาพของชาวมาเลเซีย โดยภาพรวมเพื่อนำประเทศมาเลเซียไปสู่ ความเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติในอนาคต

หนึ่งในความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของการศึกษาคือ การเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาให้มากขึ้น โดยมีการก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น และมีการพัฒนาระบบการศึกษาของครู โดยเปลี่ยนแปลงมาใช้หลักสูตร The Malaysian Teaching Diploma Programme ในวิทยาลัยครู และมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำและศักยภาพในการบริหารจัดการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนโดยการตั้งสถาบันพัฒนาผู้บริหาร (Institut Aminuddin Baki : IAB) นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ในปี ค.ศ. ๒๐๐๐ มีแนวคิดการประเมินระดับชาติสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (STM) และ (STPM)

ช่วงที่ห้า (ค.ศ. ๒๐๐๑-ปัจจุบัน) ในศตวรรษที่ ๒๑ กระแสโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีและการพัฒนาแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังคงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการศึกษาชาติ เพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพที่สามารถแข่งขันในกระแสโลกได้

เมื่อกระแสโลกาภิวัตน์กลายเป็นกระแสหลักของโลก และการเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ทำให้รัฐบาลมาเลเซียได้ตระหนักถึง การแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมโลกยุคใหม่ เป็นผลให้ในปี ค.ศ. ๒๐๐๑ กระทรวงศึกษาธิการของมาเลเซียได้เสนอ แผนพัฒนาการศึกษาสำหรับประเทศมาเลเซีย ๒๐๐๑-๒๐๑๐ (Education Development Plan for Malaysia ๒๐๐๑-๒๐๑๐) ที่มีความสอดคล้องกับ Vision ๒๐๐๐ ที่กำหนดการเพิ่มความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจทุกภาคส่วน ที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับคนในชาติ ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนามาเลเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการเข้าถึงการพัฒนาโอกาสทางการศึกษา ๑๒ ปี เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา เน้นการศึกษาในทุกระดับผ่านการบูรณาการกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาพรวมการจัดการศึกษาในช่วงนี้ เป็นการยกระดับในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ใช้การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของมาเลเซีย ควบคู่ไปกับมิติทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ภายหลังจากการประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาสำหรับประเทศมาเลเซีย ๒๐๐๑-๒๐๑๐ ได้มีการประกาศใช้ National Brain Trust Report ๒๐๐๒ (มิ่งค์ อังควานิช, ๒๕๕๓) ที่นำเสนอแผนการหลักสำหรับการเข้าถึงองค์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และมีหนึ่งในสี่ของข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการศึกษา โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

ประเด็นแรก เพิ่มสวัสดิการเงินเดือนให้แก่บุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูที่สอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ประเด็นที่สอง การส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเชื่อมโยงกับระบบดิจิทัล และประเด็นที่สาม การบริหารโรงเรียนควรอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของผู้จัดการ (manager) เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการผลต่อเนื่องมาจากแผนพัฒนาการศึกษา มาเลเซีย ๒๐๐๑-๒๐๑๐ มาเลเซียต้องการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้ว เน้นการแข่งขันในสังคมโลก และลดความเหลื่อมล้ำในประเทศ จึงต้องมีการกำหนดแผนพัฒนาประเทศระยะยาวเพื่อเป็นหลักในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นแผนงาน นโยบาย กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องถูกพัฒนาขึ้น เพื่อนำสู่แนวทางปฏิบัติให้บรรลุผลของนโยบายระยะยาว โดยรัฐบาลร่วมกับทางภาครัฐและเอกชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในระยะเวลา ๑๒ ปี โดยครอบคลุมการปฏิรูปการศึกษาทั้งในการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอุดมศึกษา และมีเป้าหมายคือ การพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานระดับสากล ซึ่งเป็นที่มาของแผนการศึกษาชาติ ปี ค.ศ. ๒๐๑๓-๒๐๒๕ ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศมาเลเซีย รัฐบาลร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ได้ร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษา โดยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา หรือ Malaysia Education Blueprint ๒๐๑๓-๒๐๒๕ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศที่ชัดเจน โดยเป็นนโยบายปฏิรูปการศึกษาของประเทศในระยะเวลา ๑๒ ปีของนายกรัฐมนตรีนาจิบ ราซัค ผู้นำของประเทศมาเลเซีย เนื้อหาการปฏิรูปครอบคลุม ประกอบด้วย การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเน้นระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความเป็นธรรมเท่าเทียมกัน

มีประสิทธิภาพ และสร้างความสามัคคีให้กับคนในประเทศ เป้าหมายสุดท้ายคือ การพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานระดับสากล ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพสามารถรองรับความต้องการของตลาดโลกได้

พัฒนาการการกำหนดนโยบายทางการศึกษาของมาเลเซีย เริ่มจากการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของคนในชาติ จนพัฒนามาสู่การจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้ว่า ในภาพรวมความเป็นมาในการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาของประเทศมาเลเซีย มีปัจจัยและเงื่อนไขหลักที่สำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ (๑) ปัจจัยและเงื่อนไขภายนอก ได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง การแข่งขันที่สูงขึ้น การขยายตัวในการพัฒนาของสังคมโลก เป็นต้น (๒) ปัจจัยและเงื่อนไขภายในประเทศ ได้แก่ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ความหลากหลายของชาติพันธุ์ การขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันการศึกษา ความต้องการของภาคการผลิตและการบริการ และการดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของมาเลเซียเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก

สาระสำคัญของแผนการศึกษาชาติ ปี ค.ศ. ๒๐๑๓ - ๒๐๒๕ (Malaysia Education Blueprint ๒๐๑๓-๒๐๒๕)

การดำเนินการในการพัฒนาการจัดการศึกษาของมาเลเซียในปัจจุบัน ได้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดในแผนการศึกษาชาติปี ค.ศ. ๒๐๑๓-๒๐๒๕ (Malaysia Education Blueprint ๒๐๑๓-๒๐๒๕) ซึ่งมีรายงานจุดเน้นที่ควรพัฒนาเกี่ยวกับ ผลการสอบวัดความรู้มาตรฐานสากลด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ของ PISA เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๙ ของประเทศมาเลเซียพบว่า จากผลการจัดอันดับคะแนนด้านการอ่าน อยู่ในอันดับที่ ๕๔ ด้านคณิตศาสตร์ อันดับที่ ๕๗ และด้านวิทยาศาสตร์ อันดับที่ ๕๒ ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ ในขณะที่ผลการทดสอบของโครงการศึกษาแนวโน้มการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ (TIMSS) พบว่า ผลการประเมินของมาเลเซียลดลงอย่างต่อเนื่องระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๐๓-๒๐๑๑ (Chang, Morshidi, and Dzulkifli ๒๐๑๘, p.๓)

จากผลการประเมินระดับนานาชาติของมาเลเซีย ซึ่งมีค่าต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยนานาชาติ กระทรวงศึกษาธิการมาเลเซีย ได้ทำการทบทวนระบบการศึกษาของประเทศเพื่อปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยการศึกษา วิจัยและรับฟังความคิดเห็นและทำการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจากยูเนสโก ธนาคารโลก องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) และอาจารย์มหาวิทยาลัย ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในทุกมิติ โดยเนื้อหาการปฏิรูปครอบคลุม การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา โดยนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นธรรมเท่าเทียมกัน มีประสิทธิภาพ และสร้างความปรองดองให้แก่คนในชาติ เป้าหมายสุดท้ายคือการพัฒนาการศึกษามุ่งสู่มาตรฐานสากล พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อสามารถแข่งขันได้ในกระแสโลก (www.moe.gov.my)

ประเทศมาเลเซียได้ประกาศใช้แผนพัฒนาการศึกษาชาติ ค.ศ. ๒๐๑๓-๒๐๑๕ หรือ Malaysia Education Blueprint ๒๐๑๓-๒๐๒๕ เพื่อปฏิรูปการศึกษาของมาเลเซียใน ๑๒ ปีข้างหน้า เพื่อมุ่งสู่การเป็น "ประเทศที่พัฒนาแล้ว" ภายในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ โดยรัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ในการพัฒนาระบบการศึกษา เนื่องจากเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้แก่กระทรวงศึกษาธิการมากกว่า ร้อยละ ๒๐ ของงบประมาณทั้งหมด เพื่อให้การดำเนินนโยบายและประสานราชการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนาและคณะ, ๒๕๕๗, น.๒๑๕) โดยเป้าหมายหลัก (aspiration) ของระบบการศึกษามาเลเซีย ตามแนวคิดของแผนการศึกษาชาติ ๕ ประการ คือ

Access (การเข้าถึงระบบการศึกษา) นักเรียนทุกคนได้เข้าเรียนในตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

Quality (คุณภาพการศึกษา) ในระยะเวลา ๑๕ ปีสามารถอยู่ใน ๓ อันดับแรกของผลการจัดอันดับในการประเมินของ PISA และ TIMSS

Equity (ความเสมอภาค) ลดช่องว่างความแตกต่างกันของผลสัมฤทธิ์ลงร้อยละ ๕๐ ในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ (ในมิติความแตกต่างของ ในเมืองกับชนบท สถานภาพทางสังคมและเพศ)

Unity (ความเป็นเอกภาพ) ระบบการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้คนในสังคมที่มีความหลากหลายและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

Efficiency (ประสิทธิภาพ) ระบบที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียนได้อย่างคุ้มค่าสูงสุด

โดยแผนการศึกษาชาติฉบับนี้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ (attribute) สำคัญ ๖ ประการ ได้แก่ มีความรู้ มีทักษะการคิด มีทักษะความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการสื่อสารสองภาษา มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตสำนึกความเป็นชาติ โดยพิมพ์เขียวนี้ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๑๑ ประการ เพื่อปฏิรูปการศึกษาภายในระยะเวลา ๑๓ ปี แบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่

ระยะที่ ๑ ปี ค.ศ. ๒๐๑๓-๒๐๑๕ เป็นขั้นของการเตรียมความพร้อม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ด้วยการยกระดับทักษะและขีดความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษาในทุกกระดับ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ได้

ระยะที่ ๒ ปี ค.ศ. ๒๐๑๖-๒๐๒๐ เป็นการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารและโครงสร้างแรงจูงใจของบุคลากรด้านการศึกษา โดยพัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาในระดับประเทศ ระดับรัฐ และระดับพื้นที่ให้เหมาะสม มีการปรับโครงสร้างค่าตอบแทนแก่บุคลากร ควบคู่ไปกับการนำหลักสูตรใหม่ที่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของโลกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นไปที่องค์ความรู้ด้านวิชาการ ทักษะ และคุณค่าจำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในเศรษฐกิจโลก มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้วยเครื่องมือระดับสากล เพื่อให้สามารถประเมินคุณภาพของผู้เรียนเทียบกับประเทศอื่นได้

ระยะที่ ๓ ปี ค.ศ. ๒๐๒๑-๒๐๒๕ การยกระดับคุณภาพการศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ เมื่อบุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมและมีขีดความสามารถสูงข้อกำหนดขั้นต่ำแล้ว จะเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการตนเอง มีการสร้างคุณค่าที่เหมาะสมกับสถานศึกษา และส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงกลายเป็นวัฒนธรรมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนากำลังคนที่ยั่งยืน

โดยกลยุทธ์ในการปฏิรูประบบเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดของแผนการศึกษาชาติปี ๑๑ ประการ ได้แก่

- (๑) การสร้างความเท่าเทียมกันทางการศึกษาตามมาตรฐานสากล
- (๒) การพัฒนาศักยภาพในการใช้ภาษามลายูและภาษาอังกฤษ และสนับสนุนให้ศึกษาภาษาอื่นเพิ่มเติม
- (๓) การพัฒนาคุณภาพของพลเมืองให้มีค่านิยมที่ดีมีคุณค่า
- (๔) การปฏิรูปและยกระดับวิชาชีพครู
- (๕) การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนที่มีสมรรถนะ และมีผลการปฏิบัติงานในระดับสูง
- (๖) การกระจายอำนาจให้หน่วยงานทางการศึกษาในระดับต่าง ๆ และโรงเรียนได้จัดสรรและแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของตนเอง ทั้งในส่วนของสำนักงานการศึกษาประจำรัฐ (JPNs) สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น (PPDs) และสถานศึกษา เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ตามความต้องการของตนเอง
- (๗) การกระตุ้นการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั่วประเทศ
- (๘) การปฏิรูปโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับกระทรวงและหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่ให้ มีใหม่อำนาจหน้าที่และมีบทบาทในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น
- (๙) การพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และองค์กร ภาครัฐ และเอกชน
- (๑๐) การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณควบคู่ไปกับการพัฒนาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- (๑๑) การเพิ่มระดับความโปร่งใสในการทำงานตามหน้าที่ เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสาธารณชน

นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ ๑๑ ที่กำหนดให้การศึกษาระดับอาชีวศึกษา เป็นวาระสำคัญของการพัฒนากำลังคน เพราะเป็นแรงงานกลุ่มสำคัญที่จะช่วยยกระดับผลผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้เพิ่มขึ้นได้เร็วที่สุด โดยนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าวมีดังนี้

- (๑) ยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ดีขึ้น เพื่อให้การใช้บุคลากรและทรัพยากรทางการศึกษามีเหมาะสม มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน

(๒) ปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้ใกล้เคียง หรือล้ำหน้ากว่าโลกของงานในสาขานั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนจบสามารถทำงานได้ทันที

(๓) พัฒนาภาพลักษณ์ของการศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้มีความทันสมัยน่าดึงดูดใจ รวมถึงส่งเสริมให้สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาของเอกชนมีบทบาทในการพัฒนากำลังคนของประเทศมากขึ้น

สำหรับผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงาน มีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากช่องทางต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับแรงงานแต่ละคน เช่น การเรียนหลักสูตรออนไลน์ การเรียนหลักสูตรระยะสั้นจากศูนย์การเรียนรู้ต่อเนื่อง (Center for Continuing Education) จากสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัยมาเลเซียต้องการสร้างระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของปรัชญาการศึกษาแห่งชาติที่ตั้งไว้ เป็นการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมที่ส่งผ่านอัตลักษณ์ของความเป็นชาติ และเป็นการจัดการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาประเทศตามวาระแห่งชาติ ตามแนวคิดของวิสัยทัศน์ ๒๐๒๐ (Vision ๒๐๒๐) โดยคาดหวังว่า จะได้ทรัพยากรมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาองค์รวม ทั้งด้านสติปัญญา จิตวิญญาณ อารมณ์ และทางกาย สามารถก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันของโลกในปัจจุบันได้อย่างทัน่วงที

การจัดการศึกษาหลักสูตรการศึกษาและมาตรฐานตามหลักสูตรใหม่

กระทรวงศึกษาธิการของมาเลเซียได้ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษา โดยได้พัฒนาหลักสูตรตามแนวทางของระบบการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในด้านที่เกี่ยวกับความรู้และทักษะของนักเรียนในแต่ละช่วงวัย โดยสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาชาติและเหมาะสมกับบริบทของประเทศ โดยในส่วนระดับประถมศึกษาได้ใช้หลักสูตรใหม่คือ KKSR (Kurikulum Standard Sekolah Randah) แทน KBSR (Kurikulum Bersepadu Sekolah Randah) ซึ่งเริ่มใช้ในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ เป็นต้นมา ส่วนของระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้หลักสูตรใหม่ในระดับมัธยมศึกษา (KBSM/SSIC) (Kurikulum Standard Sekolah Menengah) ซึ่งเริ่มใช้ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ โดยกระทรวงศึกษาธิการมาเลเซียได้ปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา โดยใช้แนวคิดหลักสูตรแบบมุ่งมาตรฐานมาใช้ โดยเป้าหมายของหลักสูตรฉบับนี้ ได้มีแนวทางการปฏิรูปหลักสูตรทั้งระดับมัธยมและระดับประถม ที่เน้นไปที่

- (๑) ทักษะการคิดระดับสูง (higher order thinking skills)
- (๒) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (project-based)
- (๓) การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (ICT games-based)
- (๔) การลดเนื้อหาที่มีความทับซ้อนกัน (content overlap) ระหว่างวิชาต่าง ๆ

เนื้อหาสาระที่จะเปลี่ยนไปจากเดิมมาก ในหลักสูตรใหม่ คือ สะเต็มศึกษา (STEM Science, Technology, Engineering and Mathematics) ซึ่งจะมีการปรับปรุงหลักสูตร (มีการทดสอบและฝึกรอบมครูและการใช้แนวการสอนแบบเดิมผสมกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) หรือเรียกว่า โมเดลการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning Models)

โดยจุดเน้น มุ่งไปที่พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะการคิดในระดับสูง การสร้างเป้าหมายภาวะผู้นำในอนาคตและความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารสองภาษาได้ในชีวิตประจำวัน โดยเป้าหมายทั้งหมดนี้ เพื่อจะเป็นฐานให้กับการเตรียมความพร้อมในการนำประเทศชาติเข้าสู่ความสำเร็จในการแข่งขันระดับโลก โดยในปีสุดท้ายของระดับประถมศึกษา นักเรียนจะต้องได้รับการประเมินระดับชาติ (The Primary School Assessment Test/ UPSR หรือ PSAT) ที่สอดคล้องกับหลักสูตรนี้ โดยเนื้อหาที่ใช้ในการประเมินระดับชาติ ได้แก่ การอ่านเขียนภาษามลายู ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เช่นเดียวกันในส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จะต้องได้รับการประเมินระดับชาติ (PT๓/SSIC) ซึ่งมีการปรับใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๔ โดยผลการประเมินในระดับนี้ มีผลต่อการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการประเมินประกอบด้วย ๗ เนื้อหาวิชา ได้แก่ ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ อิสลามศึกษา ทักษะชีวิตและภาษาจีน ในส่วนของวิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ จะมีการประเมินผ่าน การประเมินภาคปฏิบัติ โครงการ รายงานหรือกระบวนการ ในส่วนจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่แข็งแกร่งในด้านภาษา วิทยาศาสตร์ ทักษะด้านคณิตศาสตร์และวิชาต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของปรัชญาการศึกษาชาติ ด้านการศึกษาที่มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างศักยภาพด้านปัญญา อารมณ์และคุณธรรม

ตารางที่ ๓.๑ รายวิชาที่ใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ

วิชาบังคับ	ระดับประถมศึกษา KSSR	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น KSSM (เริ่มใช้ ปี๒๐๑๗)	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย KBSM
	ภาษามลายูเซีย*	ภาษามลายูเซีย*	ภาษามลายูเซีย*
	ภาษาอังกฤษ*	ภาษาอังกฤษ*	ภาษาอังกฤษ*
	ภาษาจีน (SJK)*	คณิตศาสตร์*	คณิตศาสตร์*
	ภาษาทมิฬ(SJK)*	วิทยาศาสตร์*	อิสลามศึกษา*
	คณิตศาสตร์*	อิสลามศึกษา*	จริยศึกษา*
	วิทยาศาสตร์*	จริยศึกษา*	ประวัติศาสตร์*
	อิสลามศึกษา*	ประวัติศาสตร์*	วิทยาศาสตร์*
	จริยศึกษา	ภูมิศาสตร์*	พลศึกษา
	พลศึกษา	ทักษะการใช้ชีวิต*	สุขศึกษา
	สุขศึกษา	หน้าที่พลเมือง	ดนตรี
	ดนตรี	พลศึกษา	
	ศิลปศึกษา	สุขศึกษา	
		ดนตรี	

วิชาเลือก	ภาษาอาราบิก	ภาษาอาราบิก	๙๒ วิชาในสายวิชาการ สายอาชีพและสายช่างเทคนิค
	ภาษาจีน (SK)	ภาษาจีน	ศิลปะ
	ภาษาทมิฬ (SK)	ภาษาทมิฬ	เทคโนโลยีสารสนเทศ
	ภาษาBan (ภาษาถิ่น)	ภาษาBan (ภาษาถิ่น)	ภาษาและวรรณคดี
	ภาษาKadasandusun (ภาษาถิ่น)	ภาษาKadasandusun (ภาษาถิ่น)	วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
	ภาษาSemai (ภาษาถิ่น)		สังคมศึกษา
			งานอาชีพและช่างเทคนิค

* เป็นวิชาที่ใช้ในการประเมินระดับชาติของการประเมิน USPR, TP๓ (การประเมินจากส่วนกลางที่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน PBS) และ SPM

ที่มา Malaysia Educational Blueprint ๒๐๑๓-๒๐๒๕

หมายเหตุ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรแกนกลางกำหนด ๑๑ รายวิชา ๖๒ คาบ/สัปดาห์

จากโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาของระดับมัธยมศึกษา ที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทางด้าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โดยการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้ากับทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการสื่อสารสองภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ ภาษามลายูและภาษาอังกฤษ รวมถึงการเสริมสร้างทักษะการคิดผ่านรายวิชาทักษะชีวิต จริยศึกษา และหน้าที่พลเมือง โดยเน้นให้ผู้เรียนที่เป็นมุสลิมได้เรียนอิสลามศึกษาในโรงเรียน ๑๖๐ นาทีต่ออาทิตย์ ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้เป็นมุสลิมต้องเรียนวิชาจริยศึกษา ๑๒๐ นาทีต่อสัปดาห์ เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในการเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายภายใต้ความเป็นชาติเดียวกัน

ในการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายดังกล่าว จะเน้นไปที่กิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อมุ่งเน้นการสร้างจิตวิญญาณผ่านความสามารถทางศิลปะและกีฬา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ชมรม สโมสร และกลุ่มภาษาต่าง ๆ นอกจากนั้นทุกโรงเรียนยังต้องจัดการเรียนการสอน ศิลปะ ดนตรี สุขศึกษา พลศึกษาตามหลักสูตร และได้ดำเนินนโยบาย ๑ ผู้เรียน ๑ กีฬา (๑ Murid ๑ Sukan) เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เล่นกีฬาอย่างน้อยคนละหนึ่งประเภท โดยเกณฑ์ตามหลักสูตร ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย ๒ กิจกรรมขึ้นไป เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนในองค์รวม ให้ได้ปฏิบัติทั้งในเวลาเรียนและกิจกรรมกีฬาหลังเลิกเรียน รวมไปถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้วย นอกจากนี้การปลูกฝังคุณลักษณะจิตสาธารณะ และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันยังได้สะท้อนผ่านการให้ทำกิจกรรมร่วมกันทุกกลุ่มเชื้อชาติ ศาสนา ปีละ ๔ เดือน สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง โดยให้ทำงานเป็นทีมเพื่อให้บริการแก่ชุมชน ในอนาคตจะกระตุ้นให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมบริการชุมชนของนักเรียนมากขึ้น มีความพยายามในการจัดกิจกรรมบริการชุมชนเข้าไปในหลักสูตรที่ให้เรียนในชั้นเรียนด้วยการบูรณาการการเรียนรู้แบบข้ามโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเรียกย่อว่า RIMUP Programme โดยได้รับการสนับสนุนให้กิจกรรมมีความเข้มข้นและพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยจะให้จับคู่กันระหว่างโรงเรียนที่มีนักเรียนต่างกลุ่มเชื้อชาติ ศาสนา หรือระหว่างโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน และจะให้น้ำหนักกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคี

เช่น กีฬา ศิลปะ การบริการชุมชน โดยมีแผนจะให้ขยายไปทุกโรงเรียน และให้ร่วมกันทำกิจกรรมข้ามโรงเรียน อย่างน้อยปีละ ๒ กิจกรรม

หลักสูตรอิงมาตรฐาน KSSR และ KSSM จะยึดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและเป็นกรอบทิศทางในการกำหนดโครงสร้าง เนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยหลักสูตรดังกล่าวมี ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ มาตรฐานด้านเนื้อหา (content standards) ที่ระบุเนื้อหาหรือรายการที่ต้องเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ (learning standards) ได้แก่ วัตถุประสงค์ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้น สามารถปฏิบัติได้และมาตรฐานที่เพิ่มตามมาได้แก่ มาตรฐานการปฏิบัติ (performance standards) ซึ่งจะระบุถึงระดับของความสำเร็จ เกณฑ์การประเมินคุณภาพของมาตรฐานด้านเนื้อหาและการเรียนรู้ โดยมาตรฐานด้านเนื้อหาได้มุ่งเน้นไปที่ความรู้ที่มีความเฉพาะเจาะจง ทักษะและค่านิยมที่ผู้เรียนควรต้องได้รับ โดยทักษะที่เป็นจุดเน้น เช่น การใช้เหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น ในขณะที่มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นการอธิบายถึงระดับของความสามารถของผู้เรียนที่แสดงออกที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานด้านเนื้อหาที่ระบุไว้ในแต่ละด้านในแต่ละระดับชั้นปี

ตารางที่ ๓.๒ ความแตกต่างของแนวคิด KBSR/KBSM และหลักสูตรใหม่ KSSR/KSSM

KBSR/KBSM	KSSR/KSSM
<ul style="list-style-type: none"> ● การบูรณาการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะ ๓R ได้แก่ reading การอ่าน writing การเขียนและ arithmetic คณิตศาสตร์ ซึ่งมีจุดเน้นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ค่านิยม การคิดแบบมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การบูรณาการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะ ๔R ได้แก่ reading การอ่าน writing การเขียน และ arithmetic คณิตศาสตร์และ reasoning การให้เหตุผล โดยมีองค์ประกอบเพิ่มเติม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมและการเป็นผู้ประกอบการ
<ul style="list-style-type: none"> ● มี ๓ สาขาหลัก(องค์ความรู้) คือ การสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการพัฒนาตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> ● มี ๖ สาขาหลัก(องค์ความรู้) คือ การสื่อสาร จิตวิญญาณ เจตคติและค่านิยม มานุษยวิทยา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพัฒนาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว และประสิทธิภาพแห่งตน (self-efficiency)
<ul style="list-style-type: none"> ● เป็นหลักสูตรอิงผลลัพธ์การเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานด้านเนื้อหาและการเรียนรู้
<ul style="list-style-type: none"> ● ใช้การประเมินระดับชาติ UPSR ในการประเมินหลังจบระดับชั้นประถมศึกษาเพียงอย่างเดียว ● ใช้ใช้การประเมินระดับชาติ PMR ในการประเมินหลังจบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพียงอย่างเดียว 	<ul style="list-style-type: none"> ● ใช้การประเมินระดับชาติ UPSR รวมกับการประเมินโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการประเมินหลังจบระดับชั้น ● ใช้การประเมิน PT๓ ร่วมกับการประเมินโดยโรงเรียนเป็นฐาน

แนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักสูตรอิงมาตรฐาน ยังได้ส่งผลต่อแนวทางการวัดและประเมินผล ที่ต้องใช้การวัดและประเมินผลการศึกษาแบบอิงมาตรฐาน ที่จะไม่ได้นับไปที่การทดสอบระดับชาติเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมไปถึงการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งในภาพรวมของชั้นเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร พลศึกษา กีฬาและความสามารถพิเศษ รวมถึงการปลูกฝังคุณลักษณะและค่านิยมสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันด้วย

การประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ ตามแนวทางของหลักสูตรอิงมาตรฐานจะต้องเชื่อมโยงและสะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้อย่างชัดเจน และความชัดเจนในการที่จะบ่งชี้ได้ว่า ผู้เรียนบรรลุถึงมาตรฐานหรือไม่เพียงใด หากยังไม่บรรลุมีจุดใดบ้างที่จะต้องพัฒนาข้อมูลจากการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งนับว่าเป็นข้อมูลสำคัญมาก การให้ความสำคัญแก่การประเมินในองค์รวมโดยเทียบเคียงกับมาตรฐานเป็นสำคัญ สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมาย ในการจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างประสบความสำเร็จนั้น มาตรฐานต้องเป็นตัวเทียบเคียง

ดังนั้นรูปแบบของระบบการประเมินผลการเรียนรู้ของมาเลเซีย จึงได้มีการปฏิรูประบบการประเมินการเรียนรู้เพื่อให้เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตร โดยเน้นการประเมินไปพร้อมกับการเรียนรู้ตามมาตรฐาน เป็นการประเมินในภาพรวมและการใช้สารสนเทศจากการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้นทางกระทรวงศึกษาธิการมาเลเซีย จึงได้เน้นไปที่ รูปแบบการประเมินโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญได้แก่ การประเมินผลระดับโรงเรียนนำสู่การประเมินผลระดับชาติ โดยในการประเมินผลการศึกษา จะมีการประเมินผลทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินผลจากกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเน้นการวัดทักษะการคิดระดับสูง

ระบบการประเมินผลที่มาพร้อมกับหลักสูตรใหม่ KSSR และ KSSM ได้แก่ การประเมินแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (PBS) ซึ่งมี ๔ องค์ประกอบ ได้แก่

(๑) การประเมินของโรงเรียน ซึ่งใช้การประเมินที่หลากหลาย เช่น การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การประเมินภาคปฏิบัติ

(๒) การประเมินจากจากส่วนกลาง หมายถึง การสอบวัดความรู้โดยใช้ข้อสอบ การวัดภาคปฏิบัติ การทำโครงการหรือชิ้นงาน รายงาน รวมถึงการสอบปากเปล่า (วิชาด้านภาษา) และการศึกษารายกรณี ซึ่งทางโรงเรียนดำเนินการประเมิน โดยใช้แนวทาง เครื่องมือและเกณฑ์การให้คะแนน การตัดสินระดับคะแนนและผลการรายงาน ภายใต้การนำจากส่วนกลางทั้งหมด

(๓) การประเมินทางจิตวิทยา ได้แก่ การประเมินทักษะที่หลากหลาย ความสนใจ ความถนัด เจตคติและบุคลิกภาพ

(๔) การประเมินผลจากกิจกรรมทางกาย กีฬาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการประเมินผลจากสมรรถภาพร่างกาย การเข้าร่วมและการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยโรงเรียนเป็นผู้ประเมินภายใต้การชี้แนะและกำกับติดตามจากหน่วยงานส่วนกลาง

การประเมินผลการเรียนรู้ นอกเหนือจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางโรงเรียน การประเมินใน ส่วนของข้อ ๒-๕ จะมีหน่วยงานกลางของกระทรวงศึกษาธิการจัดทำแบบประเมิน คู่มือและเกณฑ์การ ประเมินรวมทั้งการตัดสินระดับคะแนนและผลการรายงาน เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการประเมินระดับ โรงเรียน ในส่วนของการประเมินการใช้ภาษาอังกฤษนั้น ใช้การเทียบเกณฑ์ระดับนานาชาติที่มีความเป็น สากล โดยอิงกรอบมาตรฐานกลางของยุโรป (The Common European Framework of Reference – CEFR)

ในส่วนของการประเมินผลระดับชาติ เป็นการประเมินผลที่มีผลต่อผู้เรียนในการผ่านเข้าสู่ การเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นของแต่ละระดับการศึกษา โดยระบบการประเมินผลระดับชาติกำหนดให้ นักเรียนทุกคนต้องเข้าสอบในปีสุดท้ายของระดับการศึกษา โดยการประเมินผลระดับชาติมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๓ การประเมินผลการศึกษาระดับชาติของประเทศไทย

ระดับการศึกษา	อายุ (ปี)	ระยะเวลา (ปี)	ภาษาหลักที่ใช้ในการสอน	การประเมินผล/การทดสอบระดับชาติ	หมายเหตุ
ระดับก่อนประถมศึกษา	๔-๖				
ระดับประถมศึกษา (การศึกษาภาคบังคับ)	๖-๑๑	๖	ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ(ภาษาที่สอง) -ภาษาจีนกลาง SJK (C) -ภาษาทมิฬ SJK (T) (ภาษามลายูและภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ)	ในระดับ year ๖ สอบ UPSR ได้แก่ - ภาษาอังกฤษ - วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ - ความเข้าใจภาษามลายู - การเขียนภาษามลายู - การวัดความถนัดในการเรียน ใน(SJK) ต้องสอบเพิ่มวิชา - ความเข้าใจและการเขียนภาษาทมิฬ/จีน	- โรงเรียน SK จะต้องเปิดสอนวิชาภาษาจีนหรือทมิฬถ้าได้รับการร้องขอจากนักเรียน ๑๕ คนขึ้นไป - นักเรียนที่สอบภาษามลายูไม่ผ่าน ต้องเข้าเรียนชั้นเรียนพิเศษ (remove class) ๑ ปี - UPSR และ ผลการประเมินของทางโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อมัธยมศึกษา

ระดับการศึกษา	อายุ (ปี)	ระยะเวลา (ปี)	ภาษาหลักที่ใช้ใน การสอน	การประเมินผล/การทดสอบ ระดับชาติ	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> ● มัธยมศึกษาตอนปลาย (Form ๔ to ๕) <ul style="list-style-type: none"> - มัธยมศึกษาสายวิชาการ - มัธยมศึกษาสายช่างฝีมือ/ช่างเทคนิค - อาชีวศึกษา - มัธยมศึกษาด้านศาสนา 			ภาษามาลาเเซีย		พิจารณาคุณสมบัติด้วยกว่า เมื่อใช้สมัครงาน/ศึกษาต่อ) - วิชาภาษาอังกฤษ จะได้รับ เกรด ๒ ประเภท คือ เกรด ปกติ สี่ห้ารูปใช้ในมาเลเซีย และเกรดที่ใช้เทียบคะแนน สอบ IELTS ได้
<ul style="list-style-type: none"> ● โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสอนภาษาจีน 		๖	จีนกลาง	- ข้อสอบกลางของโรงเรียนเอกชน สอนภาษาจีน ("UEC-SML")	- ข้อสอบไม่เป็นที่ยอมรับ ของกระทรวงศึกษาธิการ มาเลเซีย แต่ใช้สมัครเข้า ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เอกชนหรือมหาวิทยาลัยใน ประเทศที่ใช้ภาษาจีนกลาง
ระดับเตรียมอุดมศึกษา (ผู้ที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ สามารถเลือกศึกษาในระดับเตรียม อุดมศึกษาในรูปแบบ)	๒๗ ปี ขึ้นไป	๑-๒	ภาษามาลาเเซีย/ ภาษาอังกฤษ		

ระดับการศึกษา	อายุ (ปี)	ระยะเวลา (ปี)	ภาษาหลักที่ใช้ในการสอน	การประเมินผล/การทดสอบระดับชาติ	หมายเหตุ
<ul style="list-style-type: none"> ศึกษาต่อในระดับ Form VI ศึกษาในหลักสูตร Matriculation Program ของสถาบันซึ่งจัดตั้งขึ้นมาเป็นที่เคยโดยมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในลักษณะคล้าย Foundation Program 		๑-๕		<ul style="list-style-type: none"> สอบประกาศนียบัตร "STPM" ในมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่มักกำหนดให้วิชา General Studies เป็นวิชาบังคับ ส่วนวิชาการศึกษาต่อ และสามารถเลือกสอบวิชา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษได้ การสอบ /U/ ระเนนของมหาวิทยาลัยอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ลักษณะคล้ายกับระบบเงื่อนไขการสอบ Advanced GCEs ของอังกฤษ นักเรียนสามารถลงเรียนและสอบได้มากถึง ๕ วิชา ผลการสอบจะสามารถใช้ได้เฉพาะกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เท่านั้น
ระดับอุดมศึกษา <ul style="list-style-type: none"> หลักสูตรประกาศนียบัตร (Certificate Level) หลักสูตรระดับปริญญา (Diploma Level) หลักสูตรปริญญาตรี หลักสูตรปริญญาโท หลักสูตรปริญญาเอก 	๑๗-๒๑ ปีขึ้นไป	๑-๑๕	ภาษาอังกฤษ หรือผสมผสานระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษา馬來เซีย	มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนชั้นนำ กำหนดใช้ผลการสอบ STPM (หรือ UEC ในมหาวิทยาลัยเอกชน) และคะแนนสอบ Malaysian University English Test (MUET) เป็นเกณฑ์ในการสมัครเข้าศึกษาต่อ	มหาวิทยาลัยแห่งชาติมาเลเซีย (Universiti Kebangsaan Malaysia: "UKM") ใช้ภาษา馬來เซียในการเรียนการสอนทั้งหมด ในวิชาที่มิใช่วิชาภาษาต่างประเทศ

คัดลอกจากเอกสาร ระบบการศึกษาของมาเลเซีย

กฤษณ์ อังศรีพรายกุล ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ๑๑ ตุลาคม ๒๐๒๐ https://mqa.mia.gov.my/galleries/download/the_people_knowledge/20201011-09582666.pdf

คณะกรรมาธิการศึกษาธิการของมาเลเซียได้จัดทำรายงานที่ระบุถึงระบบการศึกษาในต่างประเทศที่ผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาต่อได้

ในรายงานฉบับนี้ จะมุ่งไปที่การนำเสนอการประเมินผลการเรียนรู้ระดับชาติของการศึกษาขั้นพื้นฐานของมาเลเซีย ซึ่งเป็นสาระที่มีความเกี่ยวข้องและนำมาเทียบเคียงกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยเท่านั้น

ในระดับประถมศึกษาการประเมินผลระดับชาติ ผู้เรียนต้องเข้ารับการสอบอย่างน้อย ๕ วิชา และวิชาเพิ่มเติมตั้งข้อมูลตามตารางข้างต้น โดยนักเรียนต้องสอบวิชาภาษามาเลเซียให้ผ่าน จึงจะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐได้ โดยนักเรียนต้องสอบผ่านวิชาภาษามาเลเซียเกรดที่ไม่ต่ำกว่าเกรดซี ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์ ต้องเข้าเรียนในชั้นเตรียมมัธยม (remove class) เป็นเวลาอีก ๑ ปี โดยแต่ละโรงเรียนจะใช้ผลการประเมินระดับชาติและผลการเรียนระดับโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการรับนักเรียนเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา สำหรับผลการประเมินระดับชาติในส่วนของระดับประถมศึกษา ผลการประเมิน USPR พบว่า ผู้เรียนที่มาจากโรงเรียนเอกชนมีผลการประเมินสูงกว่าผู้เรียนที่มาจากโรงเรียนรัฐบาล โดยเทียบจากผลจากการได้ระดับคะแนนเกรดเอ ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๗, ๓.๙๑ และ ๔.๖๗ ในขณะที่ผู้เรียนที่มาจากโรงเรียนรัฐบาลได้ระดับคะแนนเกรดเอ ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๘, ๒.๑๐ และ ๒.๑๙ ในระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๑๗-๒๐๑๙

ส่วนการประเมินการศึกษาของระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการปรับเปลี่ยนการประเมินจาก PMR ที่ใช้ในการสอบ มาเป็น PT๓ ที่เริ่มใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๒๐๑๔ คือ การประเมินจากส่วนกลาง ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดย PT๓ เป็นการผสมผสานระหว่าง ข้อสอบเขียนตอบ การสอบปากเปล่า การทำโครงการหรือรายงาน การสอบภาคปฏิบัติและการศึกษารายกรณี (case studies) การศึกษาภาคสนาม (field study) กรอบที่กำหนด เน้นการวัดทักษะการคิดขั้นสูง โดยหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ประเมินผลการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมาเลเซีย จะเป็นผู้ดำเนินการในการวางแนวทางในการประเมินในภาพรวมทั้งหมด โดยครูจะเป็นผู้นำมาใช้ในการประเมินผู้เรียน ซึ่งผลคะแนนของ PT๓ จะใช้เป็นเกณฑ์สำหรับการคัดเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนและเลือกสายการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อเทียบกับการจัดการศึกษาของไทย จะเห็นว่าไทยและมาเลเซียมีประเด็นแตกต่างกันในเรื่องของนโยบายในภาพรวม เมื่อพิจารณาถึงการวางนโยบายหลักในการจัดการศึกษาในประเทศ พบว่าประเทศไทยยังไม่ได้ปรับแนวทางหรือปรัชญาการศึกษาให้เป็นรูปแบบของตนเอง หรือปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศ ทำให้ไม่เห็นถึงอัตลักษณ์ของประเทศเท่าที่ควร ซึ่งแตกต่างจากนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศมาเลเซีย ที่มีการวางนโยบายและพัฒนาศึกษาตามปรัชญาการศึกษาชาติที่เป็นของตนเอง ซึ่งทำให้เห็นถึงจุดเน้นและอัตลักษณ์ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศในประเด็นที่เป็นจุดเด่นที่แตกต่าง ด้วยการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของความเป็นมลายูและการยึดมั่นในศาสนา ในขณะที่ให้ความสำคัญต่อความหลากหลายทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพและความสามัคคีของคนในชาติ โดยใช้ค่านิยมร่วมกันในการขับเคลื่อน และการพัฒนาประเทศให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนประเทศไทยการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาและพัฒนาประเทศ ซึ่งควรนำมาใช้เป็นหลักหรือสร้างเป็นปรัชญาการศึกษาชาติอย่างเป็นทางการ

เพื่อให้เห็นการบูรณาการและสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นชาติไทย ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการทบทวนและทำการบูรณาการค่านิยมและอัตลักษณ์ของประเทศเข้าไปในการจัดการศึกษา ซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษาในประเทศเห็นแนวทางและเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ขณะที่มาเลเซียกำลังนำหลักสูตรอิงมาตรฐานและแนวทางการประเมินผลอิงมาตรฐานที่มีความสอดคล้องกันมาใช้ ประเทศไทยกำลังจะยกเลิกหลักสูตรอิงมาตรฐานเพื่อการปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงเปลี่ยนผ่าน ให้มุ่งสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะในปี พ.ศ.๒๕๖๕ (ปี ค.ศ. ๒๐๒๒) โดยหลักสูตรฐานสมรรถนะแตกต่างกับหลักสูตรอิงมาตรฐานในประเด็นที่หลักสูตรฐานสมรรถนะนี้ มีโครงสร้างที่แสดงให้เห็นถึงเกณฑ์ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละระดับการศึกษา และในแต่ละระดับชั้น ทักษะและความสามารถจะถูกกำหนดให้มีความต่อเนื่องกัน โดยใช้ทักษะและความสามารถที่มี ในแต่ละระดับเป็นฐานสำหรับเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในระดับต่อไป ซึ่งมีทั้งส่วนที่เหมือนและความแตกต่างจากหลักสูตรอิงมาตรฐานที่เน้นไปที่การใช้มาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และเป็นกรอบทิศทางในการกำหนดเนื้อหา ทักษะ กระบวนการ การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสรุปได้ว่า หลักสูตรฐานสมรรถนะจะให้น้ำหนักไปที่ทักษะ (skill) ในขณะที่หลักสูตรอิงมาตรฐานค่อนข้างเน้นเนื้อหาสาระ (content) แต่แนวทางการพัฒนาหลักสูตรอิงมาตรฐานของมาเลเซียมีองค์ประกอบทั้งมาตรฐานเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานผลการปฏิบัติ ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องพันกับสมรรถนะอย่างแยกไม่ออก ดังนั้นอาจจะสรุปได้ว่า เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานและสมรรถนะ ซึ่งการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ขึ้นอยู่กับบริบทและแนวทางการพัฒนาของประเทศนั้น ไม่สามารถบอกได้ว่า หลักสูตรแบบใดดีที่สุด แต่ถึงแม้ประเทศไทยจะรุดหน้าไปมากกว่ามาเลเซียในเรื่องความทันสมัยของแนวคิดหลักสูตร แต่สิ่งที่สะท้อนให้เห็นความแตกต่างของนโยบายการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน กลับเป็นเรื่องของความสอดคล้องของหลักสูตรและแนวทางการประเมินผล ในขณะที่มาเลเซียใช้หลักสูตรและแนวทางการประเมินผลอิงมาตรฐานที่สอดคล้องกัน โดยปรับเปลี่ยนในส่วน of แนวทางการประเมินผล ให้เป็นแนวทางของการประเมินโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และปรับรูปแบบการประเมินระดับชาติโดยเฉพาะการยกเลิกการสอบ PMR และหันมาใช้การประเมิน PT๓ ที่เริ่มใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๒๐๑๔ คือ การประเมินจากส่วนกลางซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินผลที่สอดคล้องกับบริบทของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน แต่ในขณะที่ผ่านมา ประเทศไทยใช้หลักสูตรอิงมาตรฐานมาพร้อม ๆ กับการประเมินระดับชาติโดยใช้แบบทดสอบเลือกตอบ (O-NET) ซึ่งไม่ได้เป็นแนวคิดที่สอดคล้องและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว และในการย่างเข้าสู่ยุคแห่งหลักสูตรฐานสมรรถนะที่จะถึงเร็ว ๆ นี้ ก็ยังไม่มี การนำเสนอแนวทางหรือการปฏิรูปการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับชาติที่สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะที่จะนำมาใช้เลย ซึ่งยังเป็นประเด็นที่

ควรมีการนำเสนอให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) และกระทรวงศึกษาธิการ ในการหาข้อสรุปร่วมกัน

จะเห็นได้ว่า แนวทางการพัฒนาและปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาของมาเลเซีย ได้เน้นไปที่ การเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ ที่ได้เน้น เกณฑ์มาตรฐานสมรรถนะตามหลักมาตรฐานสากลเพื่อเข้าสู่การแข่งขันในสังคมโลก และมีความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาชาติในบริบทของมาเลเซีย เพื่อเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน องค์กรวมที่อิงอัตลักษณ์ของชาติ

๓.๒ การบริหารการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

ระบบบริหารการศึกษาของมาเลเซีย รับผิดชอบโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีการแบ่งหน้าที่ ภายในกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีส่วนนโยบายและพัฒนาศึกษา ทำหน้าที่วางแผนและจัดทำ นโยบายการศึกษาของชาติ นำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ตามนโยบายของ รัฐบาล และพระราชบัญญัติการศึกษา จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งสู่การเป็น หลักสูตรระดับสากล จัดทำนโยบายเพื่อการวัดและประเมินผลการศึกษาตามปรัชญาการศึกษาของชาติ และตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จัดการกับความต้องการเชิงนโยบายด้านการศึกษาเกี่ยวกับบทบาท ของเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับกระบวนการเรียนการสอน วิเคราะห์ความต้องการและพัฒนาโปรแกรมต่าง ๆ เพื่อการพิมพ์ตำราเรียนสำหรับโรงเรียนประถมและ มัธยมศึกษา พัฒนาและรับประกันการมีหนังสือภาษามลายู ซึ่งมีบทบาทเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิผลต่อ การพัฒนาแนวคิดสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับแรงบันดาลใจและความต้องการของประเทศ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นเมื่อเทียบกับงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาการต้องงบประมาณทั้งหมดของ ประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คิดเป็นหนึ่งในห้าของงบประมาณทั้งหมดของประเทศ โดยพบว่า สถิติ ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗-๒๐๑๙ งบประมาณทางการศึกษาเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ ๑๖.๑๐ , ๑๙.๐๓ และ ๒๑.๔๔ ตามลำดับ

การบริหารการศึกษาในมาเลเซีย เป็นประเทศที่มีการรวมอำนาจในการบริหารในระดับสูงมาก (Ratnavadivel, ๑๙๙๙; Marzuki and Som, ๒๐๐๑; Musa, ๒๐๐๓ อ้างถึงใน R. Ramesh Rao & Rohana Jani, ๒๐๑๑) เพราะมีลำดับชั้นการบริหารเพียง ๕ ระดับเท่านั้น กระทรวงศึกษาธิการมาเลเซีย มีระบบการบริหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่ได้รับการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับบริบทด้านต่าง ๆ ของประเทศ เป็นประเทศหนึ่งที่ใช้ระบบการบริหารศึกษาทุกประเภท ทุกระดับอยู่ในความรับผิดชอบ ของกระทรวงศึกษาธิการเพียงกระทรวงเดียว มีระบบการจัดและการบริหารการศึกษาทุกประเภทที่ใช้ เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ และเป็นประเทศหนึ่งที่มีจารีตในการจัดระดับชั้นความสำคัญของ กระทรวงต่าง ๆ โดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวงอันดับต้น ๆ และมีแนวโน้มว่าเป็นกระทรวงที่ มีการไต่ระดับทางการเมืองของนายกรัฐมนตรี โดยที่นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียเกือบทุกท่านผ่าน

การดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมาก่อน เป็นเหตุโดยทางอ้อมที่ทำให้มีผู้นำประเทศสูงสุดที่มีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการศึกษาได้ดี

ระบบการบริหารการศึกษาในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งระดับการบริหารเป็น ๕ ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับรัฐ ระดับอำเภอ ระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับโรงเรียน โดยการบริหารการศึกษาระดับชาติอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลกลาง (Federal Government) การศึกษาทุกประเภททุกระดับอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการเพียงกระทรวงเดียว มีระบบการจัดและบริหารการศึกษาทุกประเภทที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ยกเว้นการศึกษาที่มีลักษณะเป็นการศึกษานอกระบบ (non-formal education) จะมีกรมจากกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ เช่น กรมแรงงาน กรมเกษตร เป็นต้น

การบริหารระดับรัฐ แบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

(๑) สำนักงานศึกษาธิการรัฐ / สำนักงานการศึกษาแห่งรัฐ (State Education Office : JPN) เป็นสายงานบริหารของรัฐบาลกลาง มีหน้าที่หลักในการบริหารการศึกษาในระบบโรงเรียนระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาของรัฐบาลกลางที่ตั้งอยู่ภายในรัฐแต่ละรัฐ และบริหารงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการในระดับรัฐแต่ละรัฐ

(๒) สำนักงานมนตรีแห่งรัฐฝ่ายการศึกษา (The State Education Ministry :JEPN) เป็นผู้บริหารกิจการการศึกษาของรัฐบาลแห่งรัฐ ซึ่งมีโรงเรียนที่จัดตั้งในนามมูลนิธิต่าง ๆ ของรัฐบาลแห่งรัฐ และโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม (ตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษา ถึงระดับวิทยาลัย) ที่ใช้งบประมาณของรัฐบาลแห่งรัฐ ส่วนหลักสูตรในการเรียนการสอน จะใช้หลักสูตรเดียวกันกับโรงเรียนรัฐบาลกลาง ยกเว้นรายวิชา หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีการเพิ่มเติมเป็นพิเศษ ตามนโยบายของรัฐบาลแห่งรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น วิชาศาสนศึกษา ภาษาอาหรับ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร (co-curriculum) เป็นต้น และจะดูแลการศึกษาตามอัธยาศัย (informal education) โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมด้านสังคมของประชาชน และชุมชน เช่น การสอนศาสนา การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การศึกษาที่บ้าน (home education) กิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมงานอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตวัยรุ่น กิจกรรมส่งเสริมการกีฬา กิจกรรมส่งเสริมการละเล่นพื้นเมือง กิจกรรมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาของคนเชื้อชาติต่าง ๆ การจัดห้องสมุดประชาชน และพิพิธภัณฑ์ประจำรัฐ (แต่ละรัฐจะมี พิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ เฉลี่ยประมาณรัฐละ ๕ - ๑๐ แห่ง) เป็นต้น ส่วนการศึกษาในระบบโรงเรียน จะเป็นหน้าที่หลักของรัฐบาลกลาง

จะเห็นว่า การบริหารการศึกษาชาติอยู่ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลถึงเอกภาพในการบริหาร ความรวดเร็วในการพัฒนาและการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ในการกำกับติดตามคุณภาพการศึกษา จะมีหน่วยงานกลางจากกระทรวงเป็นผู้กำกับตรวจสอบ โดยใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ ซึ่งทำให้มีทิศทางและแนวนโยบายในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและ

มีทิศทางที่สอดคล้องกันทั้งประเทศ ระบบการบริหารการศึกษาของมาเลเซีย มีโครงสร้างการบริหารที่เป็นเอกภาพ เพราะการศึกษาทุกประเภท จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการเพียงกระทรวงเดียว มีการจัดโครงสร้างการบริหารภายในที่กระชับ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการบริหารโดยรวม จะเป็นการบริหารเน้นเชิงรวมศูนย์มากกว่าการกระจายอำนาจ ทั้งนี้เพราะมาเลเซียมุ่งที่จะให้การศึกษานี้ของชาติมีมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ เป็นสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย ซึ่งมีลำดับชั้นการบริหารการศึกษาคล้าย ๆ กับมาเลเซีย แต่ในแต่ละลำดับชั้นของแต่ละการบริหารที่มีการแยกย่อยไปอีกมากมาย เพื่อมุ่งเน้นการบริหารแบบกระจายอำนาจ ทำให้การบริหารเชิงนโยบายทับซ้อนและมีความซับซ้อนไม่ชัดเจน ส่งผลถึงประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้ในส่วนของ การประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินผลการศึกษาในระดับชาติของไทย เป็นภาระงานที่มีความสำคัญ หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นองค์การมหาชนที่มีการบริหารงานโดยอิสระ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ความไม่สั่นไหวในการปฏิบัติงาน การประสานงานระหว่างระบบราชการและไม่ใช่ระบบราชการทำให้เกิดความล่าช้า และเกิดความผิดพลาด นอกจากนี้ปัญหาความไม่โปร่งใสและธรรมาภิบาลในองค์การมหาชนย่อมส่งผลถึงภาพลักษณ์การศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การกำกับติดตามและประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรการหลักในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของมาเลเซียซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นคือ การกำกับติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงแผนการศึกษาฉบับปี ๒๐๑๓-๒๐๒๕ ที่มีแนวทางการจัดการศึกษาที่ล้วนต้องการการประกันคุณภาพและการกำกับติดตามเพื่อประสิทธิภาพและการรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ขององค์กร โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการดำเนินการตรวจสอบโรงเรียนและกำกับติดตามการจัดการศึกษาเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่รู้จักกันในนาม JNJK (Jemaah Nazir Dan Jaminan Kualiti) ที่ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาปี ๑๙๙๖ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวต้องใช้ความรู้ ทักษะและความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันทางการศึกษา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการบรรลุและการคงอยู่ของคุณภาพการศึกษาที่มีมาตรฐานสูงของโรงเรียน โดยมาตรฐานดังกล่าวเป็นมาตรฐานด้านการสอนที่ต้องการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษามาตรฐานดังกล่าวของโรงเรียน

โดยแนวทางของการประเมินโรงเรียนในมาเลเซียได้พัฒนาจากระบบตรวจสอบติดตามโรงเรียนที่ดำเนินการโดยหน่วยงานด้านมาตรฐานการศึกษา (the Office for Standards in Education: OFSTED) ของอังกฤษ ซึ่งผู้ตรวจสอบหรือประเมินโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินและนำเสนอรายงานของโรงเรียนที่เกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ โดยผู้ประเมินของหน่วยงาน JNJK มีประมาณ ๒,๕๐๐ คนต่อปี มีผู้ประเมินที่ทำหน้าที่เต็มรูปแบบจนถึงผู้ประเมินแบบเฉพาะกิจที่ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ปกครอง โดยการประเมินคุณภาพโรงเรียนจะมีการกำหนดทุก ๆ ๓ ปี การตรวจสอบในกรณีดังกล่าว ดำเนินไปเพื่อนำเสนอรูปแบบการประเมินที่มีคุณค่าในการสะท้อนสภาพปัจจุบันของคุณภาพโรงเรียนและจุดแข็ง

รวมถึงจุดที่ควรพัฒนา ซึ่งผลที่ได้รับจากการประเมินโรงเรียนนั้นเป็นแหล่งสารสนเทศสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนา

ในทางปฏิบัติการประเมินโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งครอบคลุมไปถึงการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยใช้การรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่รวบรวมมาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ โดยนำมาเทียบเคียงกับวัตถุประสงค์ เกณฑ์และคุณค่าที่ชัดเจน โดยการตรวจสอบหรือประเมินโรงเรียนนั้น รวมไปถึงการประเมินภายนอก (external assessment) ที่ครอบคลุมทุกมิติของการจัดการศึกษา รวมไปถึงการประเมินผลที่เกิดขึ้นอันเป็นผลต่อเนื่องมาจากการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการวิเคราะห์และการทบทวนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูล (data) ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (output) ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้ภาพรวมที่ชัดเจนเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น คุณภาพของผู้นำในการบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอน อาคารสถานที่และสาธารณูปโภค หลักสูตรการศึกษา และมาตรฐานด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสิ่งที่สำคัญคือ การประเมินโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะตรวจสอบและนำเสนอผลการประเมินต่อกระทรวง โรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อไป

กลไกหนึ่งที่มีความสำคัญใช้ในการขับเคลื่อนการประเมินโรงเรียนโดย JNJK ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในมาเลเซีย (the Standards for Quality Education in Malaysian Schools: SKPM) ซึ่งใช้อย่างแพร่หลายโดย JNJK และหน่วยงานอื่น ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อการตรวจสอบและประเมินโรงเรียน ส่วนที่สำคัญในการจัดการศึกษาได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ประสิทธิภาพของครูและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หรืออีกนัยหนึ่ง มีการใช้ SKPM เป็นเครื่องมือในการประเมินตนเองของโรงเรียน (School Self Evaluation : SSE) เพื่อระบุจุดแข็ง จุดควรพัฒนาและประเด็นเพื่อระบุแนวทางปฏิบัติเพื่อการพัฒนาต่อไป

การตรวจสอบประเมินโรงเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญ และมีผลกระทบต่อธรรมาภิบาลของการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยหน่วยงาน JNJK ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อยกระดับแนวทางการพัฒนาด้านประเมินทางการจัดศึกษา โดยมีกลไกการขับเคลื่อนการประเมินโดยใช้มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในมาเลเซีย SKPM นอกจากนี้การตรวจสอบ/ประเมินโรงเรียนยังเป็นส่วนสำคัญที่สุดต่อกระบวนการประกันคุณภาพและการควบคุมกำกับติดตามระบบการศึกษา

การกำกับติดตามและประกันคุณภาพการศึกษาของไทยและมาเลเซียมีหลักการและเป้าหมายที่คล้ายคลึงกันคือเป็นไปเพื่อปรับปรุงและยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา แต่สิ่งที่แตกต่างกันได้แก่ ความเป็นอิสระของหน่วยงาน โดยหน่วยงานการประเมินสถานศึกษาของมาเลเซียเป็นหน่วยงานภาครัฐอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการของมาเลเซีย ดังนั้นนโยบายการหรือแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานย่อมส่งผลต่อรูปแบบการประเมินและความเป็น

กลางหรือความเป็นอิสระในการเขียนรายงาน ในขณะที่หน่วยงานการประเมิน/ประกันคุณภาพการศึกษาของไทยเป็นองค์การมหาชน ที่รู้จักกันในชื่อ สมศ. - สำนักงานรับรองคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินผลการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลให้สามารถดำเนินการประเมินและรายงานผลได้อย่างอิสระและมีความเป็นกลาง นอกจากนี้ในขณะที่การประเมินสถานศึกษาของมาเลเซียจะเน้นการประเมิน/ตรวจสอบในทุกมิติทั้งของปัจจัยนำเข้า (input) และกระบวนการ (process) ผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (outcome) ไปพร้อม ๆ กัน แต่ของประเทศไทยจะแยกเป็นการประกันคุณภาพภายนอกและการประกันคุณภาพภายใน โดยมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน โดยการประกันคุณภาพภายในจะเน้นการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้านต่างๆ ของปัจจัยนำเข้า (input) และกระบวนการ (process) ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกจะเน้นการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในด้านต่าง ๆ ของผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (outcome) ดังนั้นการประกันคุณภาพภายในย่อมเกี่ยวพันกับการประกันคุณภาพภายนอกโดยตรง แต่การประเมินของไทยทั้งภายนอกและภายในอาจจะทำให้มีความสิ้นเปลืองทรัพยากรในการดำเนินการประเมินเพราะเป็นการแยกประเมิน ในขณะที่มาเลเซียมีการประเมินทุกมิติไปพร้อม ๆ กันในการประเมินหนึ่งครั้ง โดยระยะเวลาในการประเมินคือ มาเลเซียทำการประเมินทุก ๆ สามปี ในขณะที่ไทยมีการประเมินคุณภาพภายในทุกปี และมีการประกันคุณภาพภายนอกทุก ๆ ห้าปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าการประเมิน/การประกันคุณภาพที่มีระยะเวลาสั้นกว่า ย่อมทำให้ได้สารสนเทศที่ทันสมัยและสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาที่นำไปแก้ปัญหาได้เร็วกว่า และการพัฒนาการศึกษาย่อมมีความต่อเนื่องมากกว่า เพราะช่วงเวลาที่กระชับกว่ากัน

๓.๓ การพัฒนาครู

กลยุทธ์ในการพัฒนาครูของมาเลเซียที่สำคัญคือ การผลักดันให้อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ยกย่องให้มีการแข่งขันสูงโดยการคัดเลือกบัณฑิตที่มีผลงานและกิจกรรมโดดเด่นเข้าสู่อาชีพครู จัดสรรภาระงานของครูให้เน้นไปที่การปฏิบัติการสอน และมีระบบการกำกับติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างเส้นทางสู่ความก้าวหน้าในทางวิชาชีพและสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นระบบ เพื่อนำสู่ความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการ โดยจากการศึกษาพบว่า อาชีพครูของมาเลเซียมีเงินเดือนเฉลี่ยเริ่มต้นสูง และมีสวัสดิการดีเป็นลำดับต้น ๆ เมื่อเทียบกับอาชีพอื่นในสังคม โดยจากผลการสำรวจของ UNESCO พบว่า เงินเดือนครูมีสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับรายได้ของประชากรของประเทศ คนที่ทำงานด้านการสอนหรือการศึกษาในมาเลเซียจะได้รับเงินเดือนเฉลี่ยอยู่ที่ ๖,๙๙๐ ริงกิตมาเลเซียต่อเดือน หรือประมาณ ๕๒,๔๓๖.๔๓ บาท โดยอัตราเงินเดือนเริ่มต้นที่ ๓,๓๕๐ MYR จนถึง ๑๒,๗๐๐ MYR (Salary Explorer ๒๐๒๑)

แนวทางหลักในการยกระดับวิชาชีพครูคือ การพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพของสถาบันผลิตครู เพื่อให้กระบวนการผลิตครูได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนั้นในส่วนของหลักเกณฑ์และกระบวนการสรรหา และคัดเลือกครูที่มีคุณภาพโดยการคัดเลือกจากบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ที่มีผลการเรียนดีเด่นเป็น ร้อยละ ๓๐ ของคณะและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ และผู้สมัครที่ได้รับการคัดเลือกจะถูกส่งไปฝึกสอนในโรงเรียนรัฐบาล และมีกระบวนการคัดเลือกจากทักษะในการปฏิบัติการสอน นอกจากนั้น การสอบคัดเลือกเข้าบรรจุเป็นข้าราชการของมาเลเซียเป็นการจัดสอบในระดับประเทศโดย กระทรวงศึกษาธิการ

ในส่วนของภาระงานของครู จากสถิติของกระทรวงศึกษาธิการพบว่าอัตราส่วนของครูต่อนักเรียนในห้องเรียนถือว่าน้อยมาก

ตาราง ๓.๔ อัตราส่วนครูต่อนักเรียนและขนาดห้องเรียน (จำนวนนักเรียนต่อห้อง) ในระหว่างปี ค.ศ.๒๐๑๗-๒๐๑๙

	ปี ค.ศ. ๒๐๑๗	ปี ค.ศ. ๒๐๑๘	ปี ค.ศ. ๒๐๑๙
อัตราส่วนครูต่อนักเรียน	๑๑.๗๕	๑๑.๓๑	๑๑.๒๑
ขนาดห้องเรียน (จำนวนนักเรียนต่อห้อง)	๒๕.๗๐	๒๕.๑๘	๒๐.๙๔

จากตารางพบว่า อัตราส่วนครูต่อนักเรียนในระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๑๗-๒๐๑๙ ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยเฉลี่ยคือ มีครูประมาณ ๑๑ คนต่อนักเรียน ๑๐๐ คน และขนาดห้องเรียนมีแนวโน้มเล็กลง โดยเฉลี่ยจาก ๒๕ คนต่อห้อง ลดลงจนเหลือ ๒๐ คนต่อห้องในปี ค.ศ. ๒๐๑๙ ซึ่งเป็นขนาดห้องเรียนที่เหมาะสม และมีค่าเทียบเคียงได้ใกล้เคียงกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ฟินแลนด์ และเยอรมัน ซึ่งสัดส่วนในลักษณะนี้ส่งผลให้ครูสามารถควบคุมชั้นเรียนและจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้ไม่มีภาระงานที่มากเกินไปจนรบกวนการทำงานในหน้าที่หลักของครูในส่วนของการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

ในการพัฒนาวิชาชีพครูของมาเลเซียนั้น กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการให้การอบรมก่อนทำงาน (pre-service training) และการอบรมในขณะทำงาน (in-service training) สำหรับครู เพื่อให้บรรลุความต้องการของโรงเรียน โดยครูในโรงเรียนและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ต้องได้รับการพัฒนาเช่นกัน โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาวิชาชีพครูคือ กระทรวงอุดมศึกษา (Ministry of Higher Education: MOHE) และกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education : MOE)

รัฐบาลได้ก่อตั้งศูนย์ฝึกอบรมสำหรับครู โดยมีกองการศึกษาครู (The Teacher Education Division : TED) มีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมให้แก่ครูทั่วประเทศ ได้ทำการการฝึกอบรมก่อนทำงานและฝึกอบรมหลังทำงานให้กับครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ประเภทของหลักสูตรในการพัฒนาวิชาชีพครู

(๑) หลักสูตรพัฒนาวิชาชีพครูก่อนเข้าทำงาน (pre-service course) ได้รับการออกแบบเพื่อใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีสถาบันการศึกษาครูในมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วประเทศ โดยระยะเวลาในการเรียนขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรนั้น

(๒) หลักสูตรพัฒนาวิชาชีพครูในขณะทำงาน (in-service Courses) หลักสูตรพัฒนาวิชาชีพครูในขณะทำงาน ออกแบบมาเพื่อให้การพัฒนาวิชาชีพครูในขณะทำงานแก่ครูในโรงเรียนประถมและมัธยม เช่นเดียวกับการยกระดับทักษะทางวิชาชีพและสมรรถนะในวิชาชีพครูตัวอย่าง โดยมีหลักสูตรคือ

(๒.๑) การพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuous Professional Development : CPD)

(๒.๒) หลักสูตรการอบรมและการพัฒนาระยะสั้น (๑-๕ วัน)

(๒.๓) หลักสูตรการพัฒนานักฝึกอบรม

(๒.๔) หลักสูตร ๔ สัปดาห์ สำหรับยกระดับความเป็นมืออาชีพสำหรับครูในโรงเรียนท้องถิ่น

(๒.๕) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับความเป็นมืออาชีพสำหรับครูในโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล

(๒.๖) หลักสูตรพิเศษ ๑ สำหรับครูโรงเรียนประถม ที่มีประสบการณ์ทำงานมาแล้ว ๓ ปี

การพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (Continuous Professional Development : CPD) และการฝึกอบรมในขณะทำงาน (In-service Training :In=SeT) เป็นส่วนสำคัญในการรักษาความเป็นครูมืออาชีพ ดังนั้นจึงเป็นนโยบายสำคัญที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยหลักสูตรดังกล่าวแบ่งออกเป็นหลักสูตรที่ยกระดับคุณภาพการสอนและหลักสูตรที่ยกระดับทักษะความรู้ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนให้จัดหลักสูตรการฝึกอบรมระหว่างทำงาน โดยจัดเนื้อหาที่มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของโรงเรียนเองได้อีกด้วย

(๓) การพัฒนาครูโดยครูพี่เลี้ยงที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาครูโดยครูพี่เลี้ยงที่ให้การช่วยเหลือตรงกับความต้องการของครู แต่ละคน เรียกว่า “on-the-ground tailored coaching” ได้ถูกนำมาใช้โดยเน้นวิชาหลัก คือ ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เริ่มจากครูในโรงเรียนที่ต้องการ ให้การช่วยเหลือโดยครูพี่เลี้ยงที่มีความชำนาญการพิเศษ เรียกว่า SICS (School Improvement Specialist Coaches) ในช่วงแรกเน้น ๓ วิชา คือ ภาษาบาฮาซามาเลเซีย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และถ้าครูเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์มีเพียงพอก็จะจัดส่งออกไปช่วยครูวิทยาศาสตร์ด้วย

(๔) การพัฒนาครูของมาเลเซีย มีการดำเนินเป็นเครือข่าย มีสมาคมครูเป็นผู้พัฒนาวิชาชีพครูซึ่งอยู่ในรูปของสมาคม (association) โดยมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาครูเช่นการจัดเสวนา ให้ความรู้และสร้างเครือข่ายสมาคมครูที่สอนในวิชานั้น ๆ เช่น สมาคมครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของปีนัง (Association of Science and Mathematic Educator of Penang : ASMEP) ที่จัดตั้งโดยครูที่สอน

วิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยในปีนั้น มารวมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทางวิชาการและจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้ มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จัดกิจกรรมพบปะระหว่างครูนักเรียน และนักวิทยาศาสตร์ เพื่อจัดการแข่งขัน และจัดนิทรรศการ ทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้สมาชิกสามารถติดตามข่าวสารและความก้าวหน้าในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าแนวทางการพัฒนาครูในประเทศมาเลเซียมุ่งเน้นการยกระดับความก้าวหน้าในวิชาชีพ และยังมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศและยังมีความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของมาเลเซีย ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาพลเมืองมาเลเซียให้มีความรู้มีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบ เพื่อสามารถสนับสนุนให้เกิดความสามัคคีและความเจริญให้แก่ชุมชนและประเทศชาติ

การพัฒนาครูของไทยและมาเลเซียมีความต่างกันในส่วนของระบบการสรรหาและบรรจุ โดยครูของมาเลเซียจะคัดเลือกจากบัณฑิตที่มีผลการเรียนดีร้อยละ ๓๐ ของคณะ และมีคุณสมบัติตามที่ตั้งไว้ และคัดเลือกไว้ให้ไปทำการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน และประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นครู ในขณะที่ไทย บัณฑิตวิชาชีพครูที่มีคุณสมบัติครบถ้วน มีสิทธิในการสมัครสอบโดยใช้กระบวนการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์เท่านั้นแล้วเข้าสู่กระบวนการบรรจุทำงาน และประเมินการปฏิบัติงานภายหลัง ซึ่งเป็นแนวทางที่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนถึงการคัดกรองผู้ที่มาเป็นครูของมาเลเซียที่คัดเลือกผู้ที่มีผลการเรียนดี ซึ่งย่อมส่งผลให้มียุทธศาสตร์ที่เข้มแข็งเชิงเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการคัดเลือกโดยใช้การประเมินจากการปฏิบัติการสอนจริงย่อมบ่งชี้ถึงทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้ที่ผ่านกระบวนการสรรหาในลักษณะดังกล่าว ย่อมทำให้ได้ครูที่มีองค์ความรู้ในเนื้อหาและทักษะการจัดการเรียนรู้ที่ดี อันเป็นส่วนสำคัญขององค์ประกอบของครูเก่งและดี ในส่วนของเงินเดือนและเส้นทางอาชีพนั้น ครูไทยและมาเลเซียได้รับเงินเดือนใกล้เคียงกันในช่วงต้น ๆ ของการทำงาน แต่ครูมาเลเซียที่มีประสบการณ์สูงและมีอายุงานเมื่อเทียบกับครูไทยในระดับเดียวกันแล้วจะได้รับเงินเดือนสูงกว่า ในส่วนของการสนับสนุนในการพัฒนาและช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอน ครูไทยจะได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ในด้านวิชาการ แต่ในขณะที่มาเลเซียมีรูปแบบการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การ coaching ที่เรียกว่า on-the-ground tailored coaching ซึ่งเป็นการพัฒนารายบุคคลในรายวิชาเฉพาะซึ่งย่อมทำให้แนวทางการพัฒนาเป็นไปได้ง่ายและเร็วตรงกับความต้องการในการพัฒนามากกว่าระบบของไทย

๓.๔ นวัตกรรมในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซีย

การพัฒนาทุนมนุษย์ของมาเลเซียที่ประกอบไปด้วยประชากรหลายเชื้อชาติ ในส่วนของการพัฒนาด้านการศึกษาได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยแนวคิดหรือมาตรการในการขยายขอบข่ายของความพยายามที่จะทำให้เกิดความสมักระหว่างชาติพันธุ์ และสำนึกความเป็นชาติผ่านการจัดการศึกษาโดยเริ่มในผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๙๕

กระทรวงศึกษาธิการของมาเลเซียได้นำเสนอแนวคิดของ Vision School (Sekolah Wawasan) โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับความรู้สึกลมเกลียว ไม่แบ่งแยกกันระหว่างเด็กที่มีเชื้อชาติแตกต่างกัน และเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจอันดี ความร่วมมือและการยอมรับในความหลากหลาย (Ministry of Education, ๑๙๙๕)

ต่อมาในปี ค.ศ. ๒๐๐๔ รัฐบาลมาเลเซียได้นำแนวคิดของการที่เยาวชนของชาติ ได้วิ่งเล่นและเรียนรู้ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันในวันรอบเดียวกัน โดยไม่แบ่งแยกว่า ใครจะมาจากครอบครัวเชื้อสายใด มาทำให้เป็นรูปธรรมในระบบการศึกษาภายใต้รูปแบบเซอโกเลาะห์ วาวัสซัน (Sekolah Wawasan) หรือโรงเรียนวิสัยทัศน์ (Vision School) โดยโรงเรียนตามแนวคิดนี้ เป็นการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยจัดให้มีโรงเรียนรัฐบาลของมลายู จีน อินเดีย จำนวนสองหรือสามโรงเรียน ซึ่งกำหนดให้อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันภายใต้ชื่อ วิชั่นสคูลคอมเพล็กซ์ (Vision School Complex) โดยแต่ละโรงเรียนจะมีอาคารเรียนแยกตามโรงเรียนของตน แต่จะมีทางเชื่อมไปยังโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง โดยโรงเรียนจะแยกการบริหารจัดการออกจากกันและมีหลักสูตรรวมถึงรูปแบบการดำเนินการเรียนการสอนตามธรรมชาติและวัฒนธรรมของตน แต่ละโรงเรียนจะมีผู้บริหาร ครูและบุคลากร รวมถึงนักเรียนของตนเอง แต่จะใช้พื้นที่หรืออาคารสถานที่บางส่วนร่วมกัน เช่น สนาม โรงอาหาร อาคารประชุมอเนกประสงค์ รวมถึงการจัดกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน เช่น เทศกาลทางศาสนาและวัฒนธรรมรวมทั้งวันฉลองครบรอบประจำปีของทางโรงเรียน นัยภายใต้แนวคิดนี้คือการสร้างความเป็นเอกภาพของชาติบนพื้นฐานความหลากหลาย เพื่อคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์แห่งชาติพันธุ์ของเยาวชนของชาติที่มีภูมิหลังต่างกัน เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาต่างกันจะได้มีปฏิสัมพันธ์กันในช่วงเวลาพักจากการเรียนและในเวลาทำกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนจะได้พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความตระหนักถึงวิถีปฏิบัติในด้านสังคม วัฒนธรรมและศาสนาของนักเรียนกลุ่มอื่น เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและยอมรับความหลากหลายจะนำไปสู่จิตสำนึกในความเป็นชาติ

การดำเนินการใน Vision school มีดังนี้

(๑) การทำกิจกรรมร่วมกันตอนพักเรียน และทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันทั้งเชื้อชาติและศาสนา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้

(๒) การจัดกิจกรรมตามเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและศาสนา เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมและเกิดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและเคารพในศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีที่มีความแตกต่างกัน โดยมีกิจกรรมร่วมกันทั้งด้านวิชาการ ศิลปะร่วมกันเป็นต้น และมีกิจกรรมทัศนศึกษาไปยังแหล่งเรียนรู้ที่เป็นศาสนสถานของศาสนาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรับรู้และตระหนักถึงการเคารพในความแตกต่างระหว่างกัน

(๓) การเคารพหลักการและความเชื่อของแต่ละเชื้อชาติศาสนา โดยจัดเตรียมอาหารที่สอดคล้องกับหลักศาสนา ความเชื่อให้แก่นักเรียน

(๔) การสร้างบรรยากาศที่น่าเชื่อถือและปลอดภัยให้แก่เด็กได้แก่ จัดสรรครูที่ผู้สอนมีความหลากหลายของทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้

(๕) การสอนภาษาแม่ที่เป็นภาษาของผู้เรียนในแต่ละเชื้อชาติ เพื่อให้นักเรียนได้อนุรักษ์การใช้ภาษาของชาติพันธุ์และเป็นอัตลักษณ์ของตน แต่ในเวลาเดียวกันต้องเรียนภาษาประจำชาติคือ ภาษาอังกฤษ (มลายู) เพื่อใช้ในการสื่อสารกับคนในสังคม

(๖) นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมร่วมกัน นักเรียนจะมีสิทธิเสรีภาพในการร่วมดำเนินการของโรงเรียน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียนที่มาจากการเลือกตั้ง เพื่อเป็นตัวแทนของนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการในโรงเรียนและดำเนินการจัดกิจกรรมของนักเรียน

(๗) ในโรงเรียนมีห้องสมุดที่มีข้อมูลสารสนเทศและแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีของคนทั้งสามเชื้อชาติ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาและเกิดความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม

โดยสรุปมาเลเซียมีการพัฒนาประเทศที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้น้ำหนักความสำคัญในด้านนโยบายการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือที่กำหนดทิศทางในการพัฒนาพลเมืองและนำไปสู่เป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศ โดยแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เน้นการพัฒนาสู่การจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแก่ทรัพยากรมนุษย์เพื่อยกระดับไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว จะเห็นได้ว่าในภาพรวมความเป็นมาในการพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาของประเทศมาเลเซีย มีปัจจัยและเงื่อนไขหลักที่สำคัญได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง การแข่งขันที่สูงขึ้น และการขยายตัวในการพัฒนาของสังคมโลก ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก แต่ในขณะที่ สถานการณ์และเงื่อนไขภายในประเทศได้แก่ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวและการแข่งขันของสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษา ความต้องการของภาคการผลิตและบริการ และการดำรงชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นกลไกที่ขับเคลื่อนให้เกิดกระแสหลักด้านการปฏิรูปการศึกษาของมาเลเซีย เพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก

การปฏิรูประบบการศึกษาของมาเลเซีย ได้มีการขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งระบบโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อนำไปสู่ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างเศรษฐกิจบนฐานความรู้ซึ่งจะเป็นผลทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนด้านการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับของประเทศ และมุ่งสร้างพลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญได้แก่ มีความรู้ มีทักษะในการคิด มีทักษะในการเป็นผู้นำ มีความเชี่ยวชาญในการสื่อสารอย่างน้อยสองภาษา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสำนึกความเป็นชาติ อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ผลจากนโยบาย Vision ๒๐๒๐ ที่เน้นการพัฒนาประเทศ โดยเน้นการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

เพื่อพัฒนาให้ประเทศมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การดำเนินการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ ๒๐๑๓-๒๐๒๕ ที่เน้นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของการศึกษาทั้งระบบ การให้โอกาสทางการศึกษาและการเข้าถึงการศึกษาที่เท่าเทียมกัน รวมถึงการปฏิรูปทางการศึกษา และนโยบาย Malaysia Education for All ที่ทำให้ประชาชนมาเลเซียทุกเพศ ทุกวัย สามารถเข้าถึงการศึกษาในทุกระดับได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาของมาเลเซียจึงมีความสอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาประเทศในห้วงเวลาหนึ่ง ๆ และมองไกลไปถึงอนาคต และมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อการดำเนินการในทุกมิติของการพัฒนา เน้นสร้างอัตลักษณ์ร่วมของชาวมาเลเซียทุกคนผ่านระบบการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ที่นำประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว

โดยการปฏิรูปด้านการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นไปที่การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบ โดยมีการปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรการศึกษาเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานที่มีแนวคิดฐานสมรรถนะของผู้เรียนมาเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้ยังมีการปฏิรูประบบการประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของหลักสูตร โดยเน้นการประเมินการคิดระดับสูง เป็นลักษณะการประเมินไปพร้อมกับการเรียนรู้ตามมาตรฐาน เน้นประเมินในภาพรวมและใช้สารสนเทศจากการประเมินมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รูปแบบการประเมินโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อนำผลการประเมินระดับโรงเรียนสู่ผลการประเมินระดับชาติ โดยมีการประเมินผล ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินผลจากกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และการสร้างสมดุลทั้งสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเริ่มต้นด้วยการพัฒนาครูผู้สอนและมีการเสริมสร้างศักยภาพและทักษะของครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ในลักษณะของการสร้างองค์ความรู้ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ที่เปรียบเสมือนประตูไปสู่โลกแห่ง การสร้างสรรค์นวัตกรรมและการค้นพบ โดยตระหนักถึงอนาคตอันใกล้ที่โลกกำลังจะก้าวผ่านไปสู่เทคโนโลยีใหม่ ๆ และได้พยายามยกระดับการจัดการเรียนการสอน โดยสนับสนุนแหล่งทรัพยากรสื่อและเทคโนโลยีอย่างเต็มที่ การพัฒนาครูผู้สอนด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ การสนับสนุนการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ STEM EDUCATION และการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาดังกล่าว รวมถึงแนวคิด Blended Learning ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย เพื่อบรรลุเป้าหมายที่การให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญ โดยกระบวนการหรือกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนดังกล่าว เพื่อกระตุ้นและดึงดูดผู้เรียนให้สนใจและเตรียมพร้อมกับการเรียนในด้านที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอนาคต อันเป็นการผสมผสานที่พอเหมาะระหว่าง ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ เพื่อสร้างความสามารถพื้นฐานกับการส่งเสริมการพัฒนาโดยรวมของประเทศ

บทที่ ๔

ผลการจัดประชุมรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ของคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล ในคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ในครั้งนี้ นอกเหนือจากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร แผนงานของกระทรวงศึกษาธิการ รายงานการศึกษาวิจัย แผนยุทธศาสตร์ระดับสากล ระดับชาติ ระดับหน่วยงาน และระดับพื้นที่ ตลอดจนแนวคิดที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ และแนวทางการจัดการศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรมแล้ว กระบวนการศึกษาวิจัย ยังได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ที่สำคัญ คือ การรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบแบบแผนอย่างชัดเจน โดยได้มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องครั้งสำคัญ ๒ ครั้ง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และให้ข้อเสนอที่เหมาะสมกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

- ๑) การร่วมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับกระทรวงศึกษาธิการ
- ๒) การสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ฯ คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ ผลการร่วมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของคณะกรรมการการศึกษาธิการและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับกระทรวงศึกษาธิการ

การร่วมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ
คณะกรรมการการศึกษาธิการและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับกระทรวงศึกษาธิการ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๗
กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุมราชวัลลภ อาคารราชวัลลภ ชั้น ๒ กระทรวงศึกษาธิการ ถนน
ราชดำเนินนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ แลกเปลี่ยนและรับทราบ
ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ตลอดจนรับฟังข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและยกระดับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้และกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง ผลการร่วมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัด
การศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการการศึกษาธิการและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับ
กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า คณะกรรมการการศึกษาธิการและความมั่นคงแห่งรัฐ วุฒิสภา มีความเห็นที่สอดคล้อง
กับกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับแนวทางจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสรุปได้ดังนี้

มิติที่หนึ่ง การแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับแนวคิดสังคมพหุวัฒนธรรม การจัดการศึกษาในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสลับซับซ้อนและละเอียดอ่อน เนื่องจากความท้าทายด้านค่านิยมส่งบุตรหลาน
เข้าการเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา โดยมีทั้งแรงดึงและแรงผลัก แรงดึง คือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มี
ความเชื่อทางด้านศาสนาอยู่แล้ว แรงผลัก คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทางด้านวิชาการในพื้นที่ค่อนข้างต่ำ ทำให้
การได้รับทุนการศึกษาไปเรียนในต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนศาสนาเป็นหลัก แต่การจัดการศึกษา
ที่ดีและควรส่งเสริม คือ การคำนึงถึงโอกาสในการมีงานทำ มีอาชีพ และแก้ไขปัญหาความยากจนของ
ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ ต้องแก้ไขปัญหาสภาพการสร้างความแปลกแยกที่เกิดขึ้นระหว่าง
ชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม แนวทางหนึ่งคือ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองส่งลูกมาเรียนโรงเรียนของรัฐ
และพัฒนาโรงเรียนของรัฐให้รองรับการจัดการเรียนการสอนทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมอย่างเหมาะสม
เพื่อลดความรู้สึกแปลกแยกระหว่างกัน เพราะหากปล่อยให้สถานการณ์ดังกล่าวดำเนินต่อไป การสร้างสันติสุข
ภายใต้บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ยาก

มิติที่สอง การสร้างความสมดุลในการจัดการศึกษาระหว่างการคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
และมิติด้านความมั่นคง เนื่องจากมีกลุ่มผู้ไม่หวังดีมีความพยายามนำหลักสูตรปกติเข้าไปสอนในพื้นที่
มีการบ่มเพาะแนวคิดการใช้ความรุนแรงและการแบ่งแยกดินแดนภายในสถานศึกษาของรัฐ มีความพยายาม
กีดกันหรือด้อยคุณค่าภาษาไทย ทั้งที่ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นภาษาราชการ และการศึกษาใน
ระดับที่สูงขึ้น ขณะเดียวกันในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยเฉพาะวิชาสามัญมีผลโดยตรงต่อการเข้า
ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและการสร้างโอกาสในการมีงานทำในอนาคต จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน
อย่างเป็นระบบและเร่งด่วนที่สุด รวมทั้งต้องทบทวนหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนทั้งโครงสร้าง
หลักสูตร รายวิชา จำนวนชั่วโมงเรียน และคุณภาพครู

มติที่สาม คุณภาพการศึกษาที่พบว่า เด็กนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าพื้นที่อื่น ๆ โดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบันพบว่า การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาจะมีการสอนวิชาศาสนาในครึ่งวันเช้าทำให้การเรียนวิชาการอื่น ๆ ไม่มีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรสนับสนุนให้เด็กส่วนใหญ่มีการเรียนวิชาการเหมือนกับภูมิภาคอื่น ส่วนการสอนศาสนาให้จัดเป็นความสนใจพิเศษเฉพาะเด็กบางกลุ่มแยกออกไป

มติที่สี่ การสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ที่ผ่านมากกระทรวงศึกษาธิการได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านโครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนที่ยากจน นักเรียนที่ถูกทอดทิ้งไม่มีผู้อุปการะและนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง โดยนำเด็กมาเรียนในโรงเรียนประจำ ซึ่งทำให้นักเรียนมีเวลาอยู่ในโรงเรียนมากขึ้น และครูจะได้ดำเนินการปลูกฝังระเบียบวินัยและจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งศูนย์ภาษาไทยโดยมีการเรียนการสอนให้แก่ผู้ปกครองในพื้นที่ด้วย

มติที่ห้า การส่งเสริมและสร้างโอกาสการเรียนการศึกษาสายอาชีพ โดยควรมีการจัดการเรียนการสอนคู่ขนานระหว่างอาชีพคู่กับการเรียนศาสนา และการเพิ่มทักษะการมีงานทำให้กับนักเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานและความยากจนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะยาว

นอกจากนี้ ภายหลังจากประชุมร่วมหารือแลกเปลี่ยนในครั้งนี กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการส่งข้อมูลเกี่ยวกับการโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้คณะกรรมการทหารและความมั่นคงแห่งรัฐ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ประกอบการจัดทำรายงานพิจารณาศึกษาฉบับนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก)

๔.๒ ผลการสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯ คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

การจัดสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดโดยคณะกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา วันพุธที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม ๔๐๔ อาคารรัฐสภา ร่วมกับการประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์

วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ การรับรู้และรับทราบถึงนิยามของการการศึกษาเพื่อความมั่นคงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสังเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทิศทางการทำงานให้สอดคล้องกันทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคงและฝ่ายพลเรือน ตลอดจนเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดขอบเขตการทำงานที่สอดคล้องกัน เพื่อ

ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานเพื่อให้การแก้ปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานและเป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ถูกต้องเหมาะสม ผลการจัดการประชุมในครั้งนี้ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำรายงานพิจารณาการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากสามารถนำข้อสรุปที่ได้จากหน่วยงานทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนนำมาวิเคราะห์และพัฒนาข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายของการสร้างความมั่นคง การจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานในสังคมพหุวัฒนธรรม และการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษา ตลอดจนบทบาทของหน่วยงานต่างๆ ในอนาคตในการทำงานด้านการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกันในอนาคต

ผลสังเคราะห์การทบทวนและรับฟังความคิดเห็น ๓ ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ๑) นิยามของการศึกษาเพื่อความมั่นคง ๒) แนวทางออกแบบโครงการหรือกิจกรรม และ ๓) การกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ ภายใต้แผนงบประมาณบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ถูกต้องและเหมาะสมร่วมกัน มีดังนี้

(๑) นิยามความหมายของ “การศึกษาเพื่อความมั่นคง”

ผลการสังเคราะห์การให้ข้อมูลนิยามความหมายของการศึกษาเพื่อความมั่นคง พบว่าฝ่ายความมั่นคงให้นิยามความหมายว่า เป็นการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบต่อกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงด้านความมั่นคงเป็นหลัก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนภายใต้เครื่องมือของรัฐที่สำคัญ คือ บุคลากร (People) และชุดความคิด (Mindset) เพื่อลดการบ่มเพาะทัศนคติและพฤติกรรมที่ต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐ การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ยึดมั่นและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นพลเมืองดี มีภูมิคุ้มกันต่อการบ่มเพาะหรือจูงใจไปในทางที่ผิด แก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม ขณะที่ฝ่ายพลเรือน มองว่า นิยามความหมายของการศึกษาเพื่อความมั่นคง คือ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนรายบุคคล และทำให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง สอดรับกับความเป็นพหุสังคมและวัฒนธรรม

(๒) แนวทางออกแบบโครงการ/กิจกรรมการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ผลการสังเคราะห์แนวทางออกแบบโครงการ/กิจกรรมการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงพบว่าฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายพลเรือนมีจุดเชื่อมโยงที่คล้ายคลึงกัน คือ การพัฒนามนุษย์ และมุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจผ่านการศึกษาทุกระดับในระบบการศึกษา และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กและเยาวชน แต่มีความแตกต่างในแง่เป้าหมาย กล่าวคือฝ่ายความมั่นคงจะมีเป้าหมายมุ่งเน้นความมั่นคงของชาติ ลดการบ่มเพาะจากกลุ่มผู้ไม่หวังดี ต่อต้านการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา โดยมีการทำโครงการและกิจกรรมที่มีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายเชิงบูรณาการหลายกิจกรรมด้วยกัน ขณะที่กรณีฝ่ายพลเรือนจะมีเป้าหมายเป็นการพัฒนาตัวผู้เรียนระดับปัจเจกบุคคลและกำหนดกลุ่มเป้าหมายรายกิจกรรม

(๓) การกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ผลการสังเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ พบว่า ฝ่ายความมั่นคงมีความชัดเจนในการกำหนดผลสัมฤทธิ์ (Result) เพื่อเป็นเครื่องมือใช้ในการประเมินการขับเคลื่อนงานการศึกษาเพื่อความมั่นคง ภายใต้แผนงบประมาณบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

นั่นคือ “การลดการบ่มเพาะ” และ “การลดเหตุรุนแรง” โดยมีกลุ่มเป้าหมายสำคัญ เช่น เด็กและเยาวชน ทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา กลุ่มผู้หลงผิดหรือเคยหลงผิดเข้าร่วมกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ เป็นต้น ขณะที่ฝ่ายพลเรือน แม้อาจไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับตัวชีวิตหรือเป้าหมายสุดท้ายของการเข้าร่วมทำกิจกรรม ภายใต้แผนงบประมาณบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ได้ให้ความสำคัญกับการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นหลัก

(๔) การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขับเคลื่อนภารกิจการศึกษาเพื่อความมั่นคง ภายใต้แนวคิดการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together)

หลักการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงระดับสากลภายใต้ “แนวคิดการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together)” ของสหประชาชาติ ที่ได้สังเคราะห์บทเรียนการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงในประเทศที่มีความขัดแย้งรุนแรงด้านเชื้อชาติ ภาษา และศาสนา เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ได้ทำความเข้าใจหลักการขับเคลื่อนงานร่วมกัน และกำหนดเป็นแนวทางการออกแบบโครงการ/กิจกรรม ภายใต้แผนงบประมาณบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดความถูกต้องและเหมาะสม

แนวคิดการเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและเสริมสร้างทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และคุณลักษณะของการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายในหลายมิติ เช่น ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ความเชื่อ อุดมการณ์ และอื่นๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนอยู่ร่วมกันได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตบนพื้นฐานของสังคมที่มีความแตกต่าง โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และชุมชน ต้องมีกระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้เพิ่มเติม (Complementary Processes) จากการจัดการศึกษาปกติทั่วไป นั่นคือ การแบ่งปันประสบการณ์หรือความสามารถของหน่วยงานต่างๆ ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะสำคัญที่เด็กและเยาวชนจำเป็นต้องมีให้กับเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ความเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่หลากหลาย เข้าใจความอ่อนไหวทางวัฒนธรรมระหว่างกัน ยอมรับและเข้าใจในความแตกต่างหลากหลาย และมีความอดทนอดกลั้น ขณะเดียวกันทักษะที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการทางสังคมที่สอดคล้องกัน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การเสริมสร้างภาวะผู้นำ มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และให้ความสำคัญกับสภาพบริบทแวดล้อมเชิงพื้นที่ ซึ่งหากมีการเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในข้างต้น ภายใต้กระบวนการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยจากหลายภาคส่วนจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และหล่อหลอมให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ปราศจากความเกลียดชังหรืออคติระหว่างกัน ไม่รู้สึกถึงการแบ่งแยก และไม่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงในท้ายที่สุด

หน้าว่าง

บทที่ ๕

ผลการศึกษา บทวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะต่อการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทบทวนหลักสูตร การเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อศึกษาทบทวนการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน นำมาสู่ ข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เหมาะสม และมีการวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน ตลอดจนเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) สำหรับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยกระดับสู่ มาตรฐานระดับสากลและสอดคล้องกับการพัฒนาในศตวรรษที่ ๒๑

กรอบแนวคิดการศึกษาได้มีการทบทวนบริบทแวดล้อมและแผนงานระดับต่าง ๆ อย่างรอบด้าน อาทิ ระดับสากล คำนี้ถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs ๒๐๓๐) ทักษะที่จำเป็นของพลเมืองโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ระดับชาติ คำนี้ถึงนโยบายของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ และแผน ยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ระดับปฏิบัติการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คำนี้ถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาและการยอมรับสังคมพหุวัฒนธรรม พร้อมกับการเพิ่มคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนให้สามารถแข่งขันได้ ทั้งในการทดสอบระดับชาติและสากล ที่สำคัญคือ การวิเคราะห์และให้ข้อเสนอ การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่คำนึงถึงหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับ โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) หลักการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) และหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education)

นอกจากนี้ กรอบการให้ข้อเสนอตัวแบบ (model) ในการพัฒนาและยกระดับการจัดการศึกษาใน พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดให้ข้อเสนอตั้งอยู่บนรากฐานของแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในอนาคต และบริบทแวดล้อมของพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ โดยมีแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ ๓ แนวคิดหลัก ประกอบด้วย (๑) แนวคิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) แนวคิดคุณลักษณะของพลเมืองโลกภายใต้บริบทแวดล้อมพหุวัฒนธรรม และ (๓) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรเชิงสรรค์สร้าง องค์ความรู้

๕.๑ ผลการศึกษาและบทวิเคราะห์

จากผลการศึกษา การทบทวนวิเคราะห์พัฒนาการของหลักสูตรการศึกษา โครงสร้างหลักสูตร จำนวน ชั่วโมงเรียน ระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ที่ปรากฏขึ้นจริงในทางปฏิบัติ คุณภาพครูผู้สอน และการสนับสนุนการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้หลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม. ๑-๓) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) มีข้อค้นพบที่สำคัญ ซึ่งสามารถนำแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศมาเลเซียมาใช้ในการเทียบเคียง เพื่อชี้ให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่าง ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงช่องว่าง (gap) ในการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และสามารถให้ข้อเสนอได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

๑) การทบทวนพัฒนาการหลักสูตรการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าหลักสูตรที่นำมาใช้แต่ละประเภทโรงเรียน ได้รับอิทธิพลจากบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกัน *ระยะแรก* ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐให้ความสำคัญด้านความมั่นคงและการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นหลัก มีการใช้ประกาศใช้ ๒ หลักสูตร คือ (๑) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ใช้ในโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป และ (๒) หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา *ระยะที่สอง* ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๐ รัฐให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาและเปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการออกแบบหลักสูตรตามจุดเน้นและสภาพความพร้อมมี ๓ หลักสูตรด้วยกัน ได้แก่ (๑) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ สำหรับโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป (๒) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรศาสนา (ไม่เป็นทางการ) มีการใช้ในโรงเรียนของรัฐบางแห่ง การตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน และ (๓) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ ร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) ใช้สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา และ *ระยะที่สาม* พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน รัฐมุ่งเน้นคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานด้านการศึกษา พร้อมกับสร้างความสมดุลระหว่างมิติความมั่นคงกับมิติการพัฒนาประเทศ และคำนึงสภาพแวดล้อมในพื้นที่หลังสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๔๗ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรเป็น ๒ หลักสูตร ได้แก่ (๑) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้ในโรงเรียนรัฐและเอกชนทั่วไป และ (๒) หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) ใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาและโรงเรียนของรัฐบางแห่ง

หลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดและนำมาใช้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย หากนำมาพิจารณาเทียบเคียงกับกรณีของประเทศมาเลเซีย จะเห็นได้ว่าการออกแบบหลักสูตรแต่ละช่วงพัฒนาการล้วนได้รับอิทธิพลจากบริบทแวดล้อมและแนวโน้มขยายทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติไม่แตกต่างกัน ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ กรณีของมาเลเซีย หลังได้รับเอกราชมีระบบโรงเรียนมากถึง ๔ ระบบที่ใช้แต่ละภาษาเป็นภาษาหลักในการจัดการเรียนการสอนได้แก่ โรงเรียนอังกฤษ โรงเรียนมลายู โรงเรียนจีน และโรงเรียนหมีพ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันทางชาติพันธุ์ และนำมาสู่วิกฤตทางการเมืองและสังคมในช่วงเวลาต่อมา ส่งผลให้รัฐบาลต้องเร่งพัฒนาระบบการศึกษาใหม่ที่มุ่งเน้นการสร้างสำนึกของความเป็นพลเมืองของชาติและให้ความสำคัญต่อการศึกษาภาษาภาษา มาเลเซียเป็นภาษาหลัก และกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษารอง พร้อมทั้งพยายามลดอิทธิพลของภาษา

เฉพาะบางชนชาติ เช่น ภาษาจีนและภาษาทมิฬลง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมาเลเซียได้ใช้ “ภาษา (language)” เป็นเครื่องมือในการสร้างอัตลักษณ์ความเป็นชาติ และป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นข้อสังเกตที่การจัดการศึกษาไทยต้องนำมาทบทวนต่อไป

๒) ด้านโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาและจำนวนชั่วโมงเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) การจัดการเรียนการสอนในภาพรวมของทั้ง ๓ ระยะเวลา ในโรงเรียน ๔ ประเภทได้แก่ โรงเรียนรัฐที่ใช้หลักสูตรแกนกลาง โรงเรียนเอกชนที่ใช้หลักสูตรแกนกลาง โรงเรียนของรัฐใช้หลักสูตรคู่ขนาน และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหลักสูตรคู่ขนาน โรงเรียนแต่ละประเภทยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด เป็นกรอบการจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษาเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ในกรณีของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนามีความแตกต่างออกไป กล่าวคือ ระยะเวลา ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ที่มี ๘ กลุ่มสาระวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา พลานามัย ศิลปศึกษา การงาน และภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ) มาพัฒนาและต่อยอด โดยเพิ่มเติมกลุ่มวิชาศาสนา (อิสลาม) เกิดเป็นหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่งผลให้นักเรียนที่ต้องเรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ ต้องเรียนมากถึง ๑๔๔ หน่วยกิตหรือมากกว่านักเรียนที่เรียนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) จำนวน ๕๔ หน่วยกิต ต่อมาใน ระยะเวลาที่สอง พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๐ กระทรวงศึกษาธิการได้ออกแบบหลักสูตรคู่ขนาน โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวนปีละ ๘๐๐-๑,๒๐๐ ชั่วโมง/ปี และให้เพิ่มเติมการเรียนการสอนร่วมกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ (อิสลามแบบอ่อน) โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้เอง และไม่ได้กำหนดหน่วยกิตของแต่ละหมวดหรือกลุ่มวิชา มีเพียงการกำหนดเวลาเรียนกลุ่มวิชาอิสลามปีละ ๕๐๐-๖๐๐ ชั่วโมง และสุดท้าย ระยะเวลาที่สาม ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-ปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาและโรงเรียนของรัฐบางแห่ง มีการนำหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (อิสลามแบบเข้ม) มาปรับใช้ ผู้เรียนยังคงได้รับการเรียนการสอนใน ๘ กลุ่มวิชาสามัญเช่นเดิม ปีละไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมง แต่จะได้รับการสอนในเนื้อหาอิสลามศึกษาเพิ่มเติมอีกปีละไม่เกิน ๔๘๐ ชั่วโมง

จากผลวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๑-๓) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมาการออกแบบหลักสูตรการจัดการศึกษามุ่งเน้นการตอบสนองเพื่อปรับสมดุลต่อบริบทแวดล้อม นโยบายการพัฒนาประเทศ และความมั่นคง ควบคู่กับความต้องการของประชาชนและผู้ปกครองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หลักสูตรที่นำไปใช้ในจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแต่ละประเภทมุ่งเน้น “อัตลักษณ์” ของนักเรียนในพื้นที่ โดยอ้างอิงจากชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษาเป็นหลัก ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในกระบวนการออกแบบหลักสูตร ตั้งแต่ระดับนโยบายของรัฐและสถานศึกษา ขณะที่ในกรณีของประเทศมาเลเซีย ภายหลังจากความพยายามหล่อหลอมทัศนคติความเป็นคนมลายูได้สำเร็จในระดับหนึ่ง กลับให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาด้วยการปฏิรูปผ่านแผนการศึกษาชาติที่มี ๑๑ กลยุทธ์ อาทิ การพัฒนาตามมาตรฐานสากล ความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (labor market demand) มุ่งเน้นการเรียนรู้และสื่อสารได้ในภาษาหลักของชาติ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และภาษาอื่น ๆ เป็นภาษารองตาม

ความสนใจของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทั้งระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีการปฏิรูปหลักสูตรใหม่ในระดับมัธยมศึกษา (KBSM/SSIC) ที่วางอยู่บนกรอบของหลักสูตรอิงมาตรฐาน ที่ให้ความสำคัญกับทักษะการคิดระดับสูง (Higher order Thinking Skills) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based) การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (ICT games-based) การลดเนื้อหาที่มีความทับซ้อนกัน (Content Overlap) ระหว่างวิชาต่าง ๆ รวมถึงการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Science, Technology, Engineering and Mathematics) ซึ่งสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ามีบางส่วนที่คล้ายคลึงกับความพยายามปฏิรูปการจัดการศึกษาของไทยในช่วงที่ผ่านมา เพียงแต่มีกระบวนการ/รูปแบบการขับเคลื่อนแผนงาน กลุ่มเป้าหมาย และระดับผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ในกรณีของไทยการนำระบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) มาปรับใช้เฉพาะบางโรงเรียนที่มีศักยภาพและความพร้อมสูง มีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายนักเรียนที่มีศักยภาพและเป็นหลักสูตรที่อยู่ภายใต้การส่งเสริมของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ซึ่งมีสถานะเป็นนิติบุคคลของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ในบางกรณียังพบว่า หลักสูตรดังกล่าวมีการนำไปใช้ในสถาบันการศึกษาของภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพในการสร้างบุคลากรในระดับชั้นมัธยมศึกษาสำหรับเตรียมป้อนสู่ระบบแรงงานของภาคธุรกิจเอกชนเองเป็นการเฉพาะ ขณะที่การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของไทยยังคงประสบปัญหาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่ครูผู้สอนจำนวนมาก ขาดความเชี่ยวชาญในการสอน ประกอบกับหลักสูตรการศึกษา มิได้กำหนดโครงสร้างและเนื้อหาที่ชัดเจนในการเรียนรู้ทักษะดังกล่าว

ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมการศึกษาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะต่อไป จะต้องมีการทบทวนและพัฒนาโครงสร้างรายวิชา เนื้อหา จำนวน ชั่วโมงเรียน และกระบวนการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นไปสู่การสร้างความเป็นเอกภาพมากขึ้น พร้อมกับลดความรู้สึกแบ่งแยกแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษา และความเชื่อ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการผสมผสานมุมมองและทัศนคติที่มีต่อกันในพื้นที่ อาทิ การให้น้ำหนักต่อวิชาภาษาไทยมากที่สุด เนื่องจากเป็นภาษาหลักในการติดต่อสื่อสารภายในประเทศ ภาษาอังกฤษเป็นลำดับรอง สำหรับสร้างโอกาสในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต และกำหนดให้ภาษามลายูและภาษาอื่น ๆ เป็นลำดับที่สาม ในฐานะภาษาของท้องถิ่นและส่วนหนึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการติดต่อสื่อสารภายในครอบครัว กลุ่มเพื่อน และชุมชนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ในส่วนด้านการปลูกสร้างความสามัคคีระดับจิตสำนึกนั้น นอกจากจะมีการเรียนการสอนในรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีการปลูกฝังเรื่องดังกล่าวไปในทางหนึ่งแล้ว ยังสามารถเพิ่มเติมได้ผ่านการจัดทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ร่วมกัน รวมถึงกิจกรรมจิตอาสาและการบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ต่างโรงเรียน ต่างศาสนาและต่างวัฒนธรรม โดยเน้นรูปแบบการทำงานเป็นทีมเพื่อให้บริการแก่ชุมชน โดยเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยขับเคลื่อนด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในการดำเนินกิจกรรมบริการชุมชนของนักเรียน ซึ่งมาเลเซียใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในการสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนผ่านกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นอกจากนี้ การออกแบบหลักสูตรการศึกษาในส่วนของโครงสร้างเนื้อหาต้องให้น้ำหนักที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ วิศวกรรม ในระดับที่เข้มข้นมากยิ่งขึ้น รวมทั้งต้องมีการวางกรอบการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โดยการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้ากับทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการสื่อสารสองภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ปรากฏในการพัฒนาการศึกษาของมาเลเซีย และสำหรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยนำแนวคิด “สรรค์สร้างองค์ความรู้ (constructivist paradigm)” มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งจำเป็นต้องมีกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาครูผู้สอนควบคู่ไปด้วยกัน

๓) ด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ จากการจัดการศึกษาพบว่า กรณีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะเดียวกับภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด กล่าวคือ ระยะเวลา (ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๔) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนรายบุคคล ต่อมาในระยะที่สอง (ปี พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๐) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนรายบุคคล ระดับสถานศึกษาและระดับชาติ ระยะที่สาม (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน) เป็นการประเมินที่ครอบคลุมทั้งผลสัมฤทธิ์นักเรียนรายบุคคล ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ซึ่งนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ (แบบเข้ม) จะต้องเข้ารับการประเมินเกณฑ์อิสลามศึกษาตอนกลาง (มูตะวัชซีฎฎะฮฺ) พร้อมกันด้วย

เมื่อเปรียบเทียบลักษณะการประเมินผลสัมฤทธิ์จากการจัดบริการการศึกษาของมาเลเซียและของไทยในปัจจุบัน มีความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันอย่างมากกล่าวคือ กรณีของไทยการประเมินผลสัมฤทธิ์ในภาคเรียนสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษา (ป.๖) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) ทุกระดับใช้แบบทดสอบการศึกษาระดับชาติ (National-Test: NT) หรือ O-Net เป็นเครื่องมือหลักที่มาจากส่วนกลางสำหรับใช้ทดสอบในทั้งในระดับรายบุคคล ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การประเมินของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของไทยจึงลักษณะประเมินแบบบนลงล่าง (top-down)

ในส่วนของมาเลเซียได้มีการปฏิรูประบบการประเมินการเรียนรู้เพื่อให้เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตร โดยเน้นการประเมินไปพร้อมกับการเรียนรู้ตามมาตรฐาน เป็นการประเมินในภาพรวมและการใช้สารสนเทศจากการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการมาเลเซีย จึงได้เน้นไปที่รูปแบบการประเมินโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญได้แก่ การประเมินผลระดับโรงเรียนนำไปสู่การประเมินผลระดับชาติ โดยในการประเมินผลการศึกษาจะมีการประเมินผลทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประเมินผลจากกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเน้นการวัดทักษะการคิดระดับสูง

ระบบการประเมินผลที่มาพร้อมกับหลักสูตรใหม่ KSSR และ KSSM ได้แก่ การประเมินแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน(PBS) ซึ่งมี ๔ องค์ประกอบ ได้แก่

(๑) การประเมินของโรงเรียน ซึ่งใช้การประเมินที่หลากหลาย เช่น การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การประเมินภาคปฏิบัติ

(๒) การประเมินจากจากส่วนกลาง หมายถึง การสอบวัดความรู้โดยใช้ข้อสอบ การวัดภาคปฏิบัติ การทำโครงการหรือชิ้นงาน รายงาน รวมถึงการสอบปากเปล่า (วิชาด้านภาษา) และ การศึกษารายกรณี ซึ่งทางโรงเรียนดำเนินการประเมินโดยใช้แนวทาง เครื่องมือและเกณฑ์การให้คะแนน การตัดสินระดับคะแนนและผลการรายงาน ภายใต้การแนะนำจากส่วนกลางทั้งหมด

(๓) การประเมินทางจิตวิทยา ได้แก่ การประเมินทักษะที่หลากหลาย ความสนใจ ความถนัด เจตคติและบุคลิกภาพ

(๔) การประเมินผลจากกิจกรรมทางกาย กีฬาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการประเมินผลจากสมรรถภาพทางกาย การเข้าร่วมและการทำกิจกรรมต่างๆ โดยโรงเรียนเป็นผู้ประเมินภายใต้การชี้แนะและกำกับติดตามจากหน่วยงานส่วนกลาง

โดยในการประเมินผลการเรียนรู้นอกเหนือจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางโรงเรียน การประเมินในส่วนข้อ ๒-๔ จะมีหน่วยงานกลางของกระทรวงศึกษาธิการจัดทำแบบประเมิน คู่มือ และเกณฑ์การประเมินรวมทั้งการตัดสินระดับคะแนนและผลการรายงาน เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการประเมินระดับโรงเรียน ในส่วนของการประเมินการใช้ภาษาอังกฤษนั้น ใช้การเทียบเกณฑ์ระดับนานาชาติที่มีความเป็นสากล โดยอิงกรอบมาตรฐานกลางของยุโรป (The Common European Framework of Reference – CEFR

นอกจากนี้ มาเลเซียยังมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติที่มีผลต่อการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยระบบการประเมินผลระดับชาติกำหนดให้นักเรียนต้องใช้ผลการประเมินระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ปีที่ ๖) มัธยมศึกษาตอนต้น (ปีที่ ๓) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ปีที่ ๕) ซึ่งมาเลเซียมีความพยายามที่จะปฏิรูประบบการประเมินผลการเรียนรู้ ในลักษณะของการใช้โรงเรียนเป็นฐานและใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ซึ่งผลการประเมินนอกจากจะสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยซึ่งเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยจะเห็นได้ว่า ระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของมาเลเซียมีลักษณะการประเมินผลสัมฤทธิ์ทั้งในระหว่างการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนและก่อนสำเร็จการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ที่ผสมผสานทั้งรูปแบบบนลงล่าง (Top-Down) และแบบล่างขึ้นบน (bottom-up) ควบคู่กัน โดยมีหน่วยงานด้านการประเมินส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานและสนับสนุนไปพร้อมกัน

บทเรียนที่ได้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของมาเลเซีย สามารถนำมาปรับใช้กับกรณีของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีสภาพสังคมพหุวัฒนธรรมและความหลากหลายของภาษา ชาติพันธุ์ ความคิดและความเชื่อ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการทดสอบด้านจิตวิทยา เจตคติ ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรม นอกเหนือไปจากการทดสอบเฉพาะความรู้ทางวิชาการ รวมทั้งลักษณะการทดสอบความรู้ความเข้าใจในภาษาไทยในฐานะภาษาหลักของประเทศ แตกต่างไปจากรายวิชาอื่น ๆ

นอกจากนี้ มาเลเซียยังมีการประเมินผลการทดสอบระดับชาติสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา เป็นการประเมินผลที่มีผลต่อผู้เรียนในการผ่านเข้าสู่การเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นของแต่ละระดับการศึกษา โดยระบบการประเมินผลระดับชาติกำหนดให้นักเรียน

ทุกคนต้องเข้าสอบในปีสุดท้ายของระดับการศึกษาได้แก่ การทดสอบภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ความเข้าใจภาษามาลาเลเชีย การเขียนภาษามาลาเลเชีย การวัดความถนัดในการเรียน (SJK) ต้องสอบเพิ่มวิชา และความเข้าใจและการเขียนภาษาทมิฬ/จีน สิ่งที่น่าสนใจคือ กรณีที่นักเรียนที่กำลังจะสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่สุดท้ายสอบไม่ผ่านภาษามาลาเลเชีย รัฐบาลกำหนดให้นักเรียนต้องเข้าเรียนชั้นเรียนพิเศษ (remove class) เป็นระยะเวลา ๑ ปี เพื่อปรับพื้นฐานก่อนเข้าสู่การศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นลำดับต่อไป สะท้อนให้เห็นว่ามาเลเชียให้ความสำคัญกับการสื่อสารภาษาหลักของนักเรียนค่อนข้างมาก ส่วนหนึ่งเกิดจากเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อเลื่อนขั้นไปสู่ระดับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนและใช้การวิเคราะห์ขั้นสูง ความเข้าใจภาษามาลาเลเชียจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น ประกอบกับรัฐบาลมาเลเชียมองว่า การปลูกฝังความรู้ความเข้าใจในภาษาหลักของเด็กในระดับประถมจะส่งผลต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมของเด็กและเยาวชนเมื่อเติบโตขึ้นในอนาคต

ดังนั้น ในกรณีของไทย แม้จะมีการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ คล้ายกับกรณีของมาเลเชีย แต่กระทรวงศึกษาธิการมิได้มีแนวทางหรือมาตรการส่งเสริมและอบรมให้ความรู้สำหรับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาไทยไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการทดสอบความรู้ความเข้าใจในภาษาไทยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีค่อนข้างจำกัด

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของมาเลเชีย มีหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ชื่อ JNUJK (Jemaah Nazir Dan Jaminan Kualit) คอยทำหน้าที่ประเมินมาตรฐานด้านการสอนของโรงเรียน ระบบการประเมินพัฒนามาจากระบบตรวจสอบติดตามโรงเรียนที่ดำเนินการโดยหน่วยงานด้านมาตรฐานการศึกษา (the Office for Standards in Education: OFSTED) ของอังกฤษ ทั้งนี้ใน JNUJK มีผู้ประเมินกว่า ๒,๕๐๐ คน ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ภาพสะท้อนกลับเกี่ยวกับคุณภาพ จุดแข็ง และจุดอ่อนของโรงเรียน โดยใช้การรวบรวมข้อมูลด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) อย่างครอบคลุม ทั้งระบบการประเมินภายนอกและการประเมินภายใน ตั้งแต่ฐานข้อมูล (data) ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (output) ทำให้ได้ภาพรวมที่ชัดเจนเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น คุณภาพของผู้บริการ คุณภาพการบริหารจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอน อาคารสถานที่และสาธารณูปโภค หลักสูตรการศึกษา และมาตรฐานด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

แนวทางดังกล่าวนี้ สามารถนำมาปรับใช้ในการตั้งหน่วยประเมินมาตรฐาน/ประกันคุณภาพการศึกษาเฉพาะโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแก้ปัญหาที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการประกันคุณภาพ ไม่สามารถลงพื้นที่อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการสามารถนำมาใช้ประกอบเป็นเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ในการให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนเงินรางวัล หรือการกำหนดแนวทางพัฒนาและยกระดับมาตรฐานโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและตอบโจทย์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) **คุณภาพครู**ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวม โดยพิจารณาจากสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๖๓ ระยะเวลาารวม ๑๕ ปี พบว่าสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนทั้งในโรงเรียน ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนอยู่ที่ ๑๘:๑ ขณะเดียวกันจะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยรวม ทั้งกรณีโรงเรียนของรัฐภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรณีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๖๓ มีสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอน อยู่ที่ ๑๘ : ๑ เท่ากันทั้งสองกรณี เพียงแต่กรณีของโรงเรียนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีลักษณะความผันผวนมากกว่า ทั้งนี้เมื่อพิจารณาคุณภาพครูในกรณีของมาเลเซียเฉพาะข้อมูลที่ปรากฏในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มีสัดส่วนนักเรียนต่อครูอยู่ที่ประมาณ ๑๑ : ๑ ในขณะที่กรณีพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีเดียวกันอยู่ที่ ๒๐ : ๑ ในขณะที่เกณฑ์ของ OECD คือ ๑๖ : ๑ แสดงให้เห็นว่า หากพิจารณาสัดส่วนนักเรียนต่อครูผู้สอนในมาเลเซีย ครูรับผิดชอบนักเรียนน้อยกว่าในกรณีของไทย ซึ่งส่งผลให้ความใกล้ชิดระหว่างครูกับนักเรียนของมาเลเซียมีมากกว่าในกรณีของไทย

สำหรับการสนับสนุนและส่งเสริมครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ในเบื้องต้นกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเงินเดือนขั้นต่ำขั้นสูงของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอยู่ในมาตรฐานเหมือนกับภูมิภาคอื่น ๆ คือ การกำหนดระดับข้าราชการครู ๖ ระดับ (ครูผู้ช่วย-คศ.๕) และมีขึ้นเงินเดือน ๕๓ ขั้น (ต่ำสุด ๑๕,๐๕๐ บาท/เดือน สูงสุด ๗๖,๘๐๐ บาท/เดือน) รวมทั้งครูมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการอื่น ๆ ได้แก่ ค่าวิทยฐานะ ค่ารักษาพยาบาล บำเหน็จ บำนาญ และอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ในกรณีของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีสิทธิได้รับสิทธิพิเศษและสวัสดิการอื่น ๆ แตกต่างจากข้าราชการครูทั่วไป ได้แก่ เงินค่าตอบแทนพิเศษรายเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้ เงินเพิ่มพิเศษสำหรับการสู้รบ (พสร.) ชั้นพิเศษ ศอ.บต. ชั้นพิเศษ กอ.รมน. เงินสวัสดิการสำหรับการปฏิบัติงานประจำสำนักงานในพื้นที่พิเศษ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ การนบราชการเป็นทวีคูณ วันราชการหยุดเพิ่มขึ้น (สังคมพหุวัฒนธรรม วันสำคัญของ ๓ ศาสนา) และเหรียญราชการชายแดน เป็นต้น

สิ่งที่น่าสนใจในกรณีของมาเลเซียคือ กลยุทธ์ในการพัฒนาครู โดยผลักดันให้อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีการแข่งขันสูง โดยการคัดเลือกบัณฑิตที่มีผลงานและกิจกรรมโดดเด่นเข้าสู่อาชีพครู จัดสรรภาระงานของครูให้เน้นไปที่การปฏิบัติการสอน มีระบบการกำกับติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีเงินเดือนเฉลี่ยเริ่มต้นสูง และมีสวัสดิการดีเป็นลำดับต้น ๆ เมื่อเทียบกับอาชีพอื่นในสังคม โดยอัตราเงินเดือนเริ่มต้นที่ ๓,๓๕๐-๑๒,๗๐๐ ริงกิต/เดือน (อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ริงกิต เท่ากับ ๗.๘๔ บาท คิดเป็น ๒๖,๒๖๔-๙๙,๕๖๘ บาท/เดือน) สะท้อนให้เห็นเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของครูผู้สอนกรณีของไทยในภาพรวมทั้งระบบที่ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจดึงดูดคนเก่งและมีความรู้ความสามารถเข้าสู่อาชีพครูได้ ส่วนในมิติการพัฒนาสมรรถนะครูของมาเลเซีย กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงาน (Pre-service training) และการอบรมในขณะปฏิบัติงาน (In-service training) โดยหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่พัฒนาครูคือ กระทรวงอุดมศึกษา (Ministry of Higher Education) และกระทรวงศึกษาธิการ

(Ministry of Education) ซึ่งจะเห็นได้ว่า กรณียบทเรียนจากมาเลเซียมาปรับใช้กับกรณีพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถนำกลยุทธ์ในการยกระดับมาตรฐานของครูผู้สอนมาปรับใช้ได้ ทั้งการปรับเงินเดือนให้เป็นกรณีพิเศษแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ การสร้างความร่วมมือในรูปแบบภาคีหุ้นส่วนหรือพี่เลี้ยงระหว่างโรงเรียนในพื้นที่กับสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการการศึกษาและการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยที่มีคณะศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์

๕.๒ ข้อเสนอแนะการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลการศึกษาและบทวิเคราะห์ในช่วงต้น นำมาสู่การกำหนดและออกแบบข้อเสนอแนวทางการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

๕.๒.๑ การสร้างแรงจูงใจให้กับโรงเรียนรัฐ ด้วยหลักสูตร ๓ ภาษา (ภาษาไทย มลายู และอังกฤษ)

จากข้อมูลสถิติเปรียบเทียบสัดส่วนของนักเรียนต่อโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๖๓ พบว่ากรณีแรก โรงเรียนของรัฐที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีสัดส่วนของนักเรียนต่อโรงเรียนอยู่ที่ ๒๔๓.๖๓ คน/โรงเรียน/ปี ในกรณีที่สอง โรงเรียนในการกำกับของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีสัดส่วนของนักเรียนต่อโรงเรียนอยู่ที่ ๖๑๒.๓๓ คน/โรงเรียน/ปี จากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนในการกำกับของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถดึงดูดความสนใจจากนักเรียนและผู้ปกครองได้มากกว่ากรณีโรงเรียนในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างมาก แต่ในทางกลับกันตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความได้เปรียบในมิติความสัมพันธ์ระหว่าง "รัฐ" กับ "นักเรียนและผู้ปกครอง" ผ่านโรงเรียนและครูได้มากกว่า

ปัจจัยสำคัญที่นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เลือกศึกษาในโรงเรียนเอกชนและเอกชนสอนศาสนามากกว่าโรงเรียนของรัฐมีหลายประการด้วยกัน ประการแรกชื่อเสียงและการยอมรับในมาตรฐานของโรงเรียนของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนมากยังไม่สามารถสร้างแรงดึงดูดใจได้ดีเท่าที่ควร ประการที่สอง โควตาที่นั่งของนักเรียนในโรงเรียนของรัฐที่มีอยู่อย่างจำกัด และประการสุดท้าย ค่านิยมของผู้ปกครองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นิยมส่งบุตรหลานเรียนโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนามากกว่าโรงเรียนของรัฐ

ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องทบทวนและพัฒนาหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สามารถโน้มน้าวและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปกครองและนักเรียนในพื้นที่ได้ แนวทางสำคัญมีดังนี้

(๑) การพัฒนาหลักสูตรให้มีมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับจากนักเรียนและผู้ปกครองด้วยระบบโรงเรียน ๓ ภาษา (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษามลายู) เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยโครงสร้างน้ำหนักการเรียนการสอนแต่ละภาษาในหลักสูตรต้องมากน้อยใน

ระดับที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ลำดับที่ ๑ ให้น้ำหนักกับภาษาไทยมากที่สุด เนื่องจากเป็นภาษาประจำชาติ (national language) และเป็นภาษาราชการ (official language) ลำดับที่ ๒ คือ ภาษาอังกฤษ เนื่องจากช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและจำเป็นต่อพลเมืองโลกในศตวรรษที่ ๒๑ และลำดับที่ ๓ ภาษามลายู ในฐานะภาษาถิ่นที่ใช้ในการสื่อสารในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขณะเดียวกัน โครงสร้างเนื้อหาควรปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรม รวมทั้งลดชั่วโมงการเรียนในกลุ่มวิชา ด้านศาสนาอิสลามมาบูรณาการร่วมกับวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และลดชั่วโมงเรียน ต่อวันให้ไม่เกินวันละ ๕-๖ ชั่วโมง และสำหรับการเข้าสู่การศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาภายใต้หลักสูตร ลักษณะดังกล่าว เมื่อนักเรียนนักเรียนสำเร็จชั้นการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาต้องมีการทดสอบ ความรู้ความเข้าใจในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียนภาษาไทย ด้วยการทดสอบปฏิบัติจริง เพื่อสำรวจ ความพร้อมก่อนเลื่อนเข้าสู่ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรณีที่ไม่ว่านเกณฑ์มาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการต้องกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางสนับสนุนช่วยเหลือที่ชัดเจนโดยกำหนดให้มี หลักสูตรพิเศษ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการใช้ภาษาไทยให้กับนักเรียนก่อน

(๒) การกำหนดหลักเกณฑ์สนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนของรัฐในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้เป็นกรณีพิเศษแตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ โดยใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย ประกอบด้วย การเพิ่มจำนวนเงินอุดหนุนรายหัวให้ให้กับโรงเรียน การเพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือการศึกษาและ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับนักเรียนและผู้ปกครองโดยตรงการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนยากจนหรือ ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบที่ครอบคลุมทุกฝ่าย (เช่น พ่อแม่เสียชีวิตจากการเหตุปะทะ หรืออยู่ระหว่างต้องโทษจำคุก) การจัดโควตาและมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และโรงเรียนสอนศาสนาในระดับที่สูงขึ้นไป โดยกำหนดให้บทบาท หลักสำคัญอยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่จับคู่ (Matching) โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน พื้นที่ กับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และโรงเรียนสอนศาสนาที่มีมาตรฐาน ทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(๓) การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพเพิ่มทางเลือกในโรงเรียนของรัฐให้นักเรียนระหว่างที่ศึกษา โดยหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องสร้างร่วมมือกับภาครัฐ ธุรกิจเอกชน และประชาสังคม ในการออกแบบพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพร้อมทั้งสร้างภาคีเครือข่าย (partnership) เพื่อเปิดโอกาสให้ นักเรียนมีงานทำ สร้างรายได้ระหว่างการเรียน

๕.๒.๒ การจัดการกระบวนการพัฒนาครูผู้สอนหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อลดช่องว่าง (gap) ด้านคุณภาพครู

จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนทั้ง ๔ ประเภท ได้แก่ โรงเรียนของรัฐที่สอนหลักสูตร แขนกกลาง โรงเรียนของรัฐที่สอนหลักสูตรคู่ขนาน โรงเรียนเอกชนที่สอนหลักสูตรแกนกลาง และโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาที่สอนหลักสูตรคู่ขนาน มีคุณภาพและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่าง

กัน เนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติ ระบบการสรรหา คัดเลือก และพัฒนาสมรรถนะแตกต่างกัน สภาพดังกล่าว ก่อให้เกิดช่องว่างในการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งผลไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกรณีโรงเรียนของรัฐพบว่า ครูผู้สอนมีเวลาสอนไม่เพียงพอ เพราะต้องเดินทางไปกลับตามเวลาที่ทางทหารกำหนด ครูต้องทำงานทั้งธุรการและงานสอน ครูผู้สอนส่วนหนึ่งจบการศึกษาไม่ตรงคุณวุฒิ ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ศึกษานิเทศก์และผู้อำนวยการโรงเรียนขาดวิสัยทัศน์และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะบรรจุหรือโอนย้ายมาจากภูมิภาคอื่น ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่ครูเป็นกลุ่มเป้าหมาย (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา และคณะ, ๒๕๕๓) ส่วนกรณีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาพบว่า ครูผู้สอนประสบปัญหาในการปฏิบัติงานหลายมิติที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงได้แก่ การจัดสรรเวลาเตรียมความพร้อมในการสอน การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน การประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินชีวิต การค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการสอน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของผู้สอนเองความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการสอนและการวัด/ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะในการสื่อสารกับนักเรียน (จารุวัจน์ สองเมือง และธีรพงศ์ แก่นอินทร์, ๒๕๕๕) ขณะที่บางกรณีพบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนในภาพใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบและบริหารหลักสูตร รวมทั้งการวัดผลสัมฤทธิ์จากการจัดการเรียนการสอน (อาอิต๊ะ เจ๊ะแหว, ๒๕๕๘)

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรทบทวนและประเมินคุณภาพของครูผู้สอนทั้งโรงเรียนรัฐและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด เพื่อนำมาใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครูที่สอนในหลักสูตรต่าง ๆ ให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน เช่น การออกแบบหลักสูตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จิตวิทยาการสอน รูปแบบการจัดการเรียนการสอน การประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และเพิ่มเติมความรู้และทักษะเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนการสอนในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งการออกแบบหลักสูตรที่ต้องคำนึงถึงเวลาเรียนที่เหมาะสม ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จิตใจ อารมณ์ทัศนคติ และพฤติกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับที่คาดหวัง โดยกระทรวงศึกษาธิการควรร่วมมือกับกระทรวงอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม เพื่อระดมความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาเข้ามาในฐานะภาคีหุ้นส่วนหรือพี่เลี้ยงให้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูในพื้นที่

๕.๒.๓ การสร้างระบบการศึกษาที่ครอบคลุมเด็กทุกกลุ่ม (Inclusive Education)

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นมา ทำให้มีเด็กและเยาวชนจำนวนมากได้รับผลกระทบตามไปด้วย อาทิ เด็กกำพร้าที่ผู้ปกครองเสียชีวิตทั้งฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ และประชาชนผู้บริสุทธิ์ เด็กที่ผู้ปกครองพิการหรือทุพพลภาพจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เด็กที่ผู้ปกครองต้องโทษจำคุกหรือถูกคุมขังหรืออยู่ระหว่างดำเนินคดี เด็กที่ครอบครัวยากจนขาดทุนทรัพย์ทางการศึกษาและ

การดำรงชีพ รวมถึงกรณีที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับสถานการณ์ความไม่สงบที่เป็นกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ รัฐจะต้องมีกลไกเข้าไปโอบอุ้มดูแลการจัดบริการศึกษา สุขภาพอนามัย โภชนาการ ความปลอดภัย และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี อันเป็นหลักประกันพื้นฐานด้านสิทธิเด็กที่รัฐต้องคุ้มครองดูแล

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันวิชาการ ต้องสร้างกลไกความร่วมมือ (collaborative mechanism) เพื่อสำรวจ ติดตามตรวจสอบ เด็กกลุ่มเปราะบางเหล่านี้ เข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือที่เหมาะสมในทุกมิติ ทั้งสิทธิที่จะได้รับการศึกษาจากรัฐ สิทธิในการดูแลสุขภาพอนามัยและโภชนาการ สิทธิในการมีหลักประกันที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ซึ่งหากรัฐมีการดูแลเด็กและเยาวชนเปราะบางกลุ่มนี้อย่างเป็นทางการจะเป็นรูปธรรมจะช่วยปิดช่องว่างระหว่างรัฐกับเด็กกลุ่มเปราะบางดังกล่าว ทั้งในแง่ของทัศนคติ ความเชื่อ ความคิด และพฤติกรรม อันจะเป็นประโยชน์ต่อสถานการณ์ในพื้นที่ได้ในอนาคต รวมทั้งป้องกันกลุ่มผู้ไม่หวังดีชักชวน เพื่อบ่มเพาะและกล่อมเกล่าให้เด็กกลุ่มนี้เป็นปฏิปักษ์กับรัฐได้นอกจากนี้ ในระยะยาวเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้จะต้องได้รับการติดตามการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีกระบวนการชี้แนะแนวทางศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพในอนาคตอย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับศักยภาพและความสนใจ จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่เป็นคนดีของสังคม โดยมีการจัดทำแผนงานร่วมกันแบ่งหน้าที่รับผิดชอบดูแลเด็ก "รายบุคคล" หรือ"รายครอบครัว" ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่แต่ละหน่วยงาน

๕.๒.๔ การสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน เพื่อเป็นภาคีที่เลี้ยงในการยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน (Public and Private School Partnerships)

จากการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวม ๕ กลุ่มวิชา ได้แก่ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๖๓ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ที่ ๓๓.๑๐ คะแนน ขณะที่คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศอยู่ที่ ๓๖.๑ แตกต่างกันมากถึง ๓.๑๐ คะแนน (ถือว่าอยู่ในระดับที่แตกต่างกันอย่างมากรวมทั้งคะแนนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มวิชาได้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มวิชา

แนวทางสำคัญที่ช่วยพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งกรณีโรงเรียนของรัฐและเอกชนคือ การสำรวจผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนที่อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงแยกกลุ่มเป้าหมายออกเป็น รายกรณี (cases) และมีการวิเคราะห์ระดับคุณภาพมาตรฐานในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย (๑) หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ทั้งโครงสร้าง รายวิชา เนื้อหาจำนวนชั่วโมงที่สอน (๒) กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแผนงานและหลักสูตรและการใช้

สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมการสอน (๓) คุณภาพของครูผู้สอนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ทักษะในการประยุกต์ใช้วิธีการสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลาย (๔) ระบบการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์จากการจัดการเรียนการสอน (๕) ศักยภาพพื้นฐานของนักเรียนที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ความรู้พื้นฐานด้านภาษาไทยที่จำเป็นต่อการอ่านหนังสือ ค้นคว้าหาข้อมูล และสื่อสารกับครูผู้สอน

เมื่อได้กลุ่มเป้าหมาย "รายสถานศึกษา" กระทรวงศึกษาธิการต้องร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงการต่างประเทศ ติดต่อและระดมความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์จากในประเทศ (เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เครือข่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ) มาทำหน้าที่เป็น "พี่เลี้ยง (mentor)" ให้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายใน การช่วยวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผน พัฒนาหลักสูตรและครู ร่วมสาธิตทดลอง การสอนและการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้แนวทางดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลได้คือ การออกแบบมาตรการส่งเสริม การให้บริการทางวิชาการที่มุ่งใจต่อคณาจารย์ คณะและมหาวิทยาลัย เช่น เงินสมทบการให้บริการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การตอบแทนในรูปแบบคะแนนประเมินคุณภาพมาตรฐาน ทูสนับสนุน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการประเมินมาตรฐานและเห็นว่า โรงเรียนใด มีขีดความสามารถในการพัฒนาและต่อยอดศักยภาพของเด็กในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษหรือภาษา มลายู ควรให้การสนับสนุนระบบพี่เลี้ยงกับคณะและมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนา ระบบการศึกษาในโรงเรียนจากต่างประเทศ เพื่อสร้างต้นแบบให้เกิดขึ้นในพื้นที่ต่อไป

๕.๒.๕ การเพิ่มระดับการกำกับดูแลและสนับสนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

จากการทบทวนงานศึกษาวิจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า ยังคงประสบปัญหาที่มีต่อคุณภาพการศึกษาและ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษาที่มีปัจจัยสำคัญมาจากผู้บริหารและครูของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาไม่มีความ เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร ปัญหาด้านกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชาที่ครู ขาดความเชี่ยวชาญในการปรับกระบวนการหรือรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรือครูไม่สามารถสอนด้วยเทคนิคที่หลากหลายได้ ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนที่พบว่า ในการจัดทำรายงานการวัดผลการเรียนและการออกหลักฐานแสดงผลการจบการศึกษา นั้น ไม่ได้มีการจัดเก็บคลังข้อสอบไว้อย่างเป็นระบบแบบแผน ปัญหาด้านสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรม การสอนที่พบว่า สื่อการเรียนการสอนไม่มีความหลากหลาย และปัญหาด้านการขาดการนิเทศการสอน (ยุทธนา เกื้อกุล, ๒๕๖๐; ชาลีฮะ สาแล, ๒๕๕๘) ปัญหาเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญในการจัดการศึกษาใน

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กระทรวงศึกษาธิการต้องให้ความสนใจตระหนักต่อสถานการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเร่งด่วน

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจำเป็นต้องมีการควบคุม กำกับ และสนับสนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาให้ดำเนินการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาเป็นไปตามมาตรฐาน โดยต้องดำเนินการสำรวจและสนับสนุนการออกแบบหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน ถูกต้องตามหลักวิชาการ และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ในกรณีพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาแห่งใดไม่เป็นไปตามคุณภาพมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการควรประกาศไม่รับรองโรงเรียนดังกล่าว และโอนย้ายเด็กนักเรียนเข้ามาสู่โรงเรียนของรัฐที่มีมาตรฐาน แนวทางดังกล่าวจะช่วยป้องกันมิให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่ไม่ได้มาตรฐาน ผลิตเด็กที่จบออกไปจากสถานศึกษา แต่กลับไม่มีคุณภาพได้ อย่างไรก็ตามแนวทางดังกล่าวถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก จึงต้องมีแผนงาน ยุทธศาสตร์ และวิธีการที่เหมาะสมรองรับ อาทิ การเตรียมความพร้อมที่นั่งในโรงเรียนของรัฐที่เพียงพอ การสร้างความเข้าใจและตระหนักต่อสถานการณ์ปัญหาให้ผู้ปกครองและครูรับทราบ มีระบบการประเมินมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับจากสังคม รวมทั้งต้องคำนึงถึงการกระจายโรงเรียนของรัฐในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับความสะดวกในการเดินทางของนักเรียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๐). ร่างแผนยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙). ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๒). การเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (เอกสารอัดสำเนา).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๒). การเปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ขั้นพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (เอกสารอัดสำเนา).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๔). แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.; สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน หนังสือด่วนมาก ที่ ศธ ๐๒๑๑.๒/๑๙๖๒ เรื่อง แจ้างอัตราเงินอุดหนุนค่าหนังสือ อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๖๔). สัตว์สวนครุต่อนักเรียน จขต. ตั้งแต่ปี ๔๗-๖๓ ภาพรวม และจำแนกตามประเภทโรงเรียนรัฐและเอกชน. (เอกสารอัดสำเนา).
- ความสัมพันธ์ต่างประเทศ, สำนัก. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ระบบการศึกษา-มาเลเซีย [ออนไลน์]. ๒๕๕๖. แหล่งที่มา http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=๓๙๓&catid=๖๑ [๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔].
- จารุวัจน สองเมือง และธีรพงศ์ แกนอินทร. (๒๕๕๕). สภาพปัญหาและความต้องการของครูเพื่อการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. วารสารอัล-นूर บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑๓ (๒๐๑๒): หน้า ๑๙-๓๒.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (๒๕๕๓). การส่งเสริมและพัฒนา นวัตกรรม เครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓.

ชาลีฮะ สาแล. (๒๕๕๘). สภาพ ปัญหา และแนวทางการดำเนินการตามกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ทิฎีภัทรา สุดแก้ว. (๒๕๕๔). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เทคโนโลยีราชมงคสุวรรณภูมิ, มหาวิทยาลัย.งานวิเทศสัมพันธ์ กองนโยบายและแผน.(๒๕๖๐).ระบบการศึกษาในประเทศอาเซียน, กรุงเทพฯ : เทคโนโลยีราชมงคสุวรรณภูมิ.

นิรมล กิตติวิบูลย์. (๒๕๔๐). กระแสการพัฒนาศึกษาของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

พัชรารัตน์ วงศบุญสินและคณะ. (๒๕๔๙). การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

มนังค์ อังควานิช.(๒๕๕๓). นโยบายการศึกษากับการพัฒนาประเทศมาเลเซีย ค.ศ. ๑๙๘๑-๒๐๐๓. วิทยานิพนธ์หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

มัชชุม สะดีแม.(๒๕๕๔). มโนทัศน์การศึกษาของชาติพหุวัฒนธรรมมาเลเซียกับความพยายามในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ อัล-ฮิกมะฮ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๔. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://soo๑.tci-thaijo.org/index.php/HIKMAH/article/view/๑๑๑๘๕๔>. [๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔].

มูนิราร์ห์ ยามิรูเต็งและคณะ. (๒๕๖๑). การพัฒนารูปแบบของการบูรณาการในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม: ประสบการณ์จากประเทศ BMI (Brunei, Indonesia, Malaysia). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ยุทธนา เกื้อกุล. (๒๕๖๐). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (๒๕๔๙). การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

เลขาธิการสภาการศึกษา,สำนักงาน.(๒๕๕๙) รายงานผลการศึกษการพัฒนามาตรฐานการศึกษา
ของต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด.

วารินทร์พร พันเพ็ญฟู. (๒๕๖๒). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. วารสารวไลย
อลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน ๒๕๖๒.

วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนาและคณะ. (๒๕๕๗). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเชิง
เปรียบเทียบพัฒนาการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาของประเทศใน
ประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษา ประเทศเวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย. สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์. (๒๕๕๗). ระบบการศึกษาของมาเลเซีย. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา <https://image.mfa.go.th/mfa/o/nmgTFT๒TOE/thai-people-๒๐๑๔๑๑๑๙-๑๑๑๕๒๔-๑๘๖๖๒๖.pdf>. [๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔].

อาอิต๊ะ เจ๊ะแเว. (๒๕๕๘). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Chang, Morshidi, and Dzulkipli.(๒๐๑๘). Education in Malaysia Towards a Developed
Nation [online]. Available from https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEASEWP_๒๐๑๘-๔Wan.pdf [๒๐๒๑, April ๒๐].

Chin, H., Thien, L. M., & Chew, C. H. (๒๐๑๙). The Reform of National Assessment in
Malaysia Education System. Journal of Nusantara Studies, ๔(๑), ๙๓-๑๑๑.

Choong Lean Keow.(๒๐๐๘). Falsafah dan Pendidikan Di Malaysia Untuk Program
Ijazah Sarjana Muda Perguruan Dengan Kepujian Institut Pendidikan Guru
Malaysia (Program Perguruan Pendidikan Rendah Pengajian Empat Tahun)
[Philosophy and Education in Malaysia for the BA Program in Malaysia's
Teaching Profession]. Kuala Lumpur: Kumpulan Budiman Sdn Bhd.

Fosnot, C.F. (๑๙๙๖). Constructivism: Theory, Perspectives and Practice. New York:
Teacher College Press.

- Henderson, J. G. (๑๙๙๖). **Reflective Teaching : The Study of your Constructivists Practices**. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice Hall.
- Hiemstra, R. (๑๙๙๔). **Self-directed Learning**. The International Encyclopedia of Education. ๒ed exeter. Great Britain: BPC Wheatons.
- John, M. (๒๐๑๘). **Assessment Reform in Malaysia: Policy into Practice in Primary Schools** (Doctoral Dissertation). University of Stirling, Stirling.
- Kinjawan, A, P., Fook, C, Y.,& Jamian, L, S. (๒๐๒๐). **The Malaysian School Inspectorate as an Institution of Quality Assurance in Education through the Framework of Knowles' Process Enneagram**. Asian Journal of University Education, ๑๖, ๑-๑๔.
- Knowles, M. (๑๙๗๕). **Self-Directed Learning: a Guide for Learners and Teacher**. New York Association Press.
- Malaklolunthu, S., Rengasamy, N. (๒๐๑๑) . **School redesign for fostering multiculturalism in Malaysia: Augmenting the 'Vision School'**. Available online at www.sciencedirect.com. [๒๐๒๑, April ๒๐].
- Ministry of Education Malaysia (๒๐๐๖). **Malaysia education blueprint ๒๐๑๓-๒๐๒๕**. [Online]. Available from : www.moe.gov.my/userfiles/file/PPP/Preliminary-Blueprint-Eng.pdf [๒๐๒๑, March ๒๐]
- Ministry of Education Malaysia. (๑๙๙๕). **Sekolah Wawasan: Konsep dan pelaksanaan**. Kuala Lumpur: Author.
- Ministry of Education Malaysia. (๒๐๒๐). **Quick Fact ๒๐๒๐ Malaysia Educational Statistics**. [Online]. Available from : <https://www.moe.gov.my/en/muat-turun/laporan-dan-statistik/quick-facts-malaysia-education-statistics> . [๒๐๒๑, May ๒๐]
- Ministry of Education. (MOE). (๒๐๐๘). **Education in Malaysia: A journey to excellence**. Putrajaya: Ministry of Education Malaysia.
- Ministry of Education. (MOE). (๒๐๐๘). **Education in Malaysia: A journey to excellence**. Putrajaya: Ministry of Education Malaysia.

OECD. (๒๐๑๘). **PREPARING OUR YOUTH FOR AN INCLUSIVE AND SUSTAINABLE WORLD**
The OECD PISA: global competence framework. online from:
<https://www.oecd.org/education/Global-competency-for-an-inclusive-world.pdf>. [๒๐๒๑, April ๒๐].

R. Ramesh Rao , Rohana Jani. (๒๐๑๑). **Teacher Allocation and Equity in Malaysian Schools** . International Journal of Institutions and Economies.๓ (๑), ๑๐๓-๑๑๒

StudyMalaysia.com. (๒๐๑๕). **A Glance At The Malaysian Education System| Higher Education in Malaysia, The National Education System.** [online]. Available from <https://www.studymalaysia.com/education/higher-education-in-malaysia/a-glance-at-the-malaysian-education-system>. [๒๐๒๑, April ๒๐].

Taba, H. (๑๙๗๘). **Curriculum Development Theory and Practice.** New York: Harcourt, Warchington, Ohio: Jones.

Teaching/Education Average Salaries in Malaysia ๒๐๒๑. (n.d.). [online]. Available from
<http://www.salaryexplorer.com/salarysurvey.php?loc=๑๓๐&loctype=๑&job=๕๐&jobtype=๑/>[๒๐๒๑, May ๑๓].

Troutman, A.P. & Lichtenberg, B.K. (๑๙๘๗). **Mathematics a Good Beginning Strategies for Teaching Children.** (๓ rd ed). University of South Florida : Brooks/Cole Publish Company.

UNDP.. (๒๐๒๐). **Human Development Report ๒๐๒๐ The Next Frontier: Human Development and the Anthropocene Briefing note for countries on the ๒๐๒๐ Human Development** [online] . Available from:.. <https://report.hdr.undp.org/> [๒๐๒๑, April ๒๐].

UNESCO. (๒๐๑๑). **Secondary education regional information base: country profile – Malaysia.** Bangkok: Bangkok.

UNESCO. (๒๐๑๔). **Learning to Live Together: Education Policies and Realities in the Asia-Pacific.** United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, ๗, place de Fontenoy, ๗๕๓๕๒ Paris ๐๗ SP, France and UNESCO Bangkok Office.

Vadeboncoeur, F. (๑๙๙๗). **Child Development and the Purpose Of Education: A Historical Context for Constructivism in Teacher Education.** In book: **Constructivist teacher education: Building new understandings.**

Von Glasersfeld, E. (๑๙๘๗). **Learning as Constructive Activity.** The Construction of Knowledge Contributions to Conceptual Semantics, ๓๐๗-๓๓๓.

Walker, D. (๒๐๐๒). **The Constructivist Leader.** NY: Teachers College Press.

www.moe.gov.my

<https://image.mfa.go.th/mfa/o/n๓gTFT๒TOE/thai-people-๒๐๑๔๑๑๑๙-๑๑๑๕๒๔-๑๘๖๖๒๖.pdf>

ภาคผนวก

ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง
คณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา กับกระทรวงศึกษาธิการ

ว. ศธ ๐๑๐๐.๑/๓๓๘๒

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. ๑๖๙๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอส่งข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน ประธานคณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือวุฒิสมา ตวนที่สด ที่ สว (กมธ ๒) ๐๑๑๐/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ขอความ
อนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามประเด็นคำถามจาก
การหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่จันทร์ที่
๒๗ กันยายน ๒๕๖๔ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ในการนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ขอขอบคุณคณะกรรมการที่ห่วงใยและให้ความสนใจเรื่อง
การจัดการศึกษานักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และขอส่งข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อความมั่นคง
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวตรีนุช เทียนทอง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๖๒๘ ๖๑๕๓ ต่อ ๖๐๔

โทรสาร ๐ ๒๖๒๘ ๘๗๖๓

ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ตามประเด็นคำถามจากการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ระหว่างคณะกรรมการวิชาการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช)
และผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๔ ณ กระทรวงศึกษาธิการ

๑ ประเด็นที่ ๑ แผนงานบูรณาการการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ในการดำเนินงานโครงการตามแผนบูรณาการการศึกษาเพื่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการดำเนินการวางแผนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เกิดการบูรณาการตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานตามโครงการ และการติดตามประเมินผล ซึ่งร่วมกันทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ให้เห็นภาพการทำงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบ่งตามประเด็นและกลุ่มโครงการที่หน่วยงานต่าง ๆ บูรณาการร่วมกัน ดังนี้

ลำดับ	ประเด็น	โครงการ	หน่วยงาน
๑.	บริหารจัดการทุนการศึกษา อย่างเป็นระบบ	โครงการทุนการศึกษาภูมิทายาท	สทฐ.
		โครงการเงินอุดหนุนโครงการนักเรียนเรียนดี มีความสามารถในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศึกษาต่อสายอาชีพ	สอศ.
		โครงการเงินอุดหนุนโครงการสานฝันการกีฬา สู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้	สอศ.
		โครงการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อ ระดับปริญญาตรีในประเทศ	สป.อว.
		โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษา ในจังหวัดชายแดนใต้	สป.อว.
๒.	ส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง ประเทศด้านการศึกษา	โครงการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา ระหว่างประเทศเพื่อความมั่นคง	ศปบ.จชต.
		ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมสนับสนุน นักศึกษาไทยในต่างประเทศ	กต.
๓.	จัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน ลดการบ่มเพาะ	โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชน จังหวัดชายแดนภาคใต้	สช.
		โครงการพัฒนาทักษะชีวิตเยาวชนรุ่นใหม่ ในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้	สช.

ลำดับ	ประเด็น	โครงการ	หน่วยงาน
		โครงการปรับกระบวนทัศน์ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน มุ่งสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างยั่งยืน	สช.
		โครงการเสริมสร้างความมั่นคงและการมีรายได้ของนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้	สช.
		โครงการมหกรรมการแข่งขันกีฬานักเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้	สช.
		โครงการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสถาบันศึกษาปอเนาะ	กศน.
		โครงการส่งเสริมการนำหลักการทางศาสนาอิสลามที่ถูกต้องไปใช้	กศน.
		โครงการส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้	สพฐ.
๔.	ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	โครงการพัฒนาทักษะการอ่าน เขียนและภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างยั่งยืน	สช.
		โครงการส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในจังหวัดชายแดนใต้	กศน.
		โครงการส่งเสริมความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ภาษาไทยของผู้เรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้	สพฐ.
		โครงการสอนเสริมภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกเหนือสถานศึกษา	มบร.
๕.	ส่งเสริมความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	โครงการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยกระบวนการลูกเสือ	ศบป.จชต.
		โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของสถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	สช.
		โครงการ ลูกเสือ กศน.ชายแดนใต้	กศน.
๖.	เสริมสร้างอาชีพให้กับเยาวชน	โครงการฝึกอาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส	กศน.
		โครงการส่งเสริมประสบการณ์อาชีพของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้	สพฐ.

ลำดับ	ประเด็น	โครงการ	หน่วยงาน
		โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในจังหวัดชายแดนภาคใต้	สอศ.
		โครงการค่ายส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามศาสตร์พระราชา	มรภ.สงขลา
๗.	เสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน	โครงการเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (วินน้ำใจสู่น้องชาวใต้)	สพฐ.
		โครงการเสริมสร้างโอกาสทางการเรียนของนักเรียนให้เรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง (โรงเรียนอุบลรักษ์)	สพฐ.
		โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (งานยุทธศาสตร์) กิจกรรมพัฒนาและปรับปรุงห้องเรียนพิเศษ Science and Mathematics Program, Yala Rajabhat University : SMP-YRU ในโรงเรียนเป้าหมายพื้นที่เสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	มรภ.ยะลา
		โครงการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Science and Mathematics Program: SMP) เพื่อสร้างโอกาสและคุณภาพการศึกษาเสริมสร้างความมั่นคงในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญในจังหวัดปัตตานี	มอ.ปัตตานี
		โครงการจัดตั้งห้องเรียนพิเศษ Science Mathematic Program (SMP)	มนร.
		โครงการเสริมสร้างศักยภาพครูสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในระบบการศึกษาเพื่อความมั่นคง	มรภ.สงขลา

- ๔ -

๕ ประเด็นที่ ๒ การขับเคลื่อนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศบป.จชต.) เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนนโยบาย แผนยุทธศาสตร์และมาตรการพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมให้ประชากรทุกช่วงวัยใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน และใช้ในการแสวงหาความรู้และ คิดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๑ ด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ครูผู้สอนภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ครูผู้สอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา ๔ อำเภอ (จะนะ นาหวี เทพา และสะบ้าย้อย) โดยมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

๑.๑.๑ การอบรมเทคนิคการสอน ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกปฏิบัติจากบุคลากรในสังกัดที่ได้รับ คัดเลือกให้เป็นผู้จัดการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) ,วิทยากรภาคเอกชน และ อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา

๑.๑.๒ การอบรมการผลิตสื่อ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยใช้สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่สามารถผลิตร่วมกับนักเรียนและนำมาใช้ในการฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน ตลอดจน การจัดทำสื่อการเรียนรู้ภาษาไทยในบ้าน เช่น แบบฝึกภาษาไทย สื่อส่งเสริมการอ่าน-เขียน สื่อฝึกการอ่านสะกดคำ เป็นต้น

๑.๑.๓ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนภาษาไทยและผู้สนใจ ทั่วไป ได้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นครูมืออาชีพ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมขวัญและ กำลังใจสำหรับครูผู้สอนที่มีนวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยที่เป็นแบบอย่างที่ดีในแต่ละพื้นที่ของแต่ละสังกัด ประกอบด้วย

- กิจกรรมนำเสนองานและนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่เป็นแบบอย่าง ที่ดี (Best Practice) โดยให้ครูผู้สอนที่ได้รับคัดเลือกจัดนิทรรศการนำเสนอสื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตและพัฒนา จนมีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและบริบทของพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทำให้ ครูผู้สอนและผู้บริหารได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการนำนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน และการพัฒนา การเรียนการสอนภาษาไทยที่มีคุณภาพ

- กิจกรรมเปิดชั้นเรียน (Open Class) เป็นกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียน การสอนที่บูรณาการวิชาภาษาไทยเข้ากับรายวิชาอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยมีการสาธิตการสอน การสังเกตการสอน และการสะท้อนผล ซึ่งเป็นกระบวนการ PLC ภาควิชาปฏิบัติให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ ตลอดจน การให้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning

๑.๒ ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้จัดงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ในการจัดหาสื่อ การเรียนการสอนภาษาไทย สนับสนุนกิจกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสนับสนุนนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล เพื่อให้ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ ได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมและพัฒนา ไปดำเนินการต่อยอด ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนขยายผลและสร้างความเข้มแข็งด้านภาษาไทยให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ ด้านแหล่งเรียนรู้ ได้จัดงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาในสังกัด สพฐ., สข., กศน. และ สอศ. เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของชุมชน มีความพร้อมทั้งด้านสื่อ/หนังสือ อุปกรณ์สภาพแวดล้อม และการให้บริการ เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนเข้าใช้บริการห้องสมุดมากขึ้น ส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชนในพื้นที่

๑.๔ ด้านผู้เรียน ได้ดำเนินการประสานให้มีการทดสอบวัดความรู้ทักษะภาษาไทย ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อคัดกรองผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ สังกัด สพฐ., สข. และ กอเบญจการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) อย่างต่อเนื่อง ปีการศึกษาละ ๒ ครั้ง และนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป นอกจากนี้ได้ประสานให้มีการทดสอบพัฒนาทักษะภาษาไทยตามมาตรฐานสู่ความเป็นเลิศของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ สังกัด สพฐ., สข. และ ตชด. รวมถึงระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ ๑ - ๓ สังกัด สอศ. เพื่อประเมินทักษะภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการจัดกิจกรรมทดสอบในรูปแบบอื่น เช่น การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการได้วาทิ "ได้คารมอุดมปัญญาชายแดนภาคใต้" ให้กับครูผู้สอนและนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อฝึกทักษะการออกเสียง และการใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น การใช้ไหวพริบและแสดงเหตุผลที่กว้างกันตามกติกาของการได้วาทิ และเป็นเวทีของการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเยาวชน รวมถึงเป็นพื้นที่ให้นักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แสดงศักยภาพด้านการสื่อสารทางภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมประกวดเรียงความ โดยให้นักเรียนระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สพฐ., สข., สอศ., กศน. และ ตชด. ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งเรียงความที่เขียนด้วยลายมือตนเองเข้าประกวด ซึ่งเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา รู้จักค้นคว้าหาข้อมูล พัฒนาทักษะในการเขียน การคิดวิเคราะห์ การอ่านและการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ กิจกรรมค่ายฝึกประสบการณ์ด้านภาษาไทย กิจกรรมประกวดการสื่อสารภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สังกัด กศน. เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษาไทยเพื่อใช้ในการติดต่อ สื่อสารในชีวิตประจำวัน สามารถถ่ายทอดความรู้ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต

๒. การสำรวจความสามารถการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้วยรัฐบาลปัจจุบันได้เน้นย้ำและให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทักษะและส่งเสริมการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจจนส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการทำงานร่วมกันของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศบป.จชต. และ กศน. จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับนักวิชาการมหาวิทยาลัยทักษิณ ได้ออกแบบและดำเนินการสำรวจความสามารถการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วงอายุ ๑๖ - ๖๐ ปี ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา เพื่อประเมินทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน ซึ่งจากการสำรวจพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ และควรปรับปรุงด้านการฟัง ร้อยละ ๖.๓๐ ด้านการพูด ร้อยละ ๖.๑๐ ด้านการอ่าน ร้อยละ ๑๖.๐๐ และด้านการเขียน ร้อยละ ๔๔.๑๐ โดยมีช่วงอายุ ๕๖ ปีขึ้นไป สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาลงมา และประกอบอาชีพพ่อ/แม่บ้าน เกษตรกร หรือผู้สอนศาสนา เป็นหลัก

๓. การจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารจังหวัดชายแดนภาคใต้

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย มีความหลากหลายทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม เชื้อชาติ และศาสนา จึงส่งผลให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่มีพื้นฐานด้านภาษาที่หลากหลาย อาทิ ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ เป็นต้น การตระหนักถึงความสำคัญของภาษาและส่งเสริมการใช้ภาษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ การถ่ายทอดความรู้ และใช้ในการประกอบวิชาชีพในอนาคต

จากความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนดังกล่าว พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี/ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) มีนโยบายและข้อสั่งการเมื่อคราวประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ โดยให้ดำเนินการเพิ่มเติมในเด็กช่วงอายุ ๔ - ๗ ปี และมอบหมายให้นำเข้าคณะอนุกรรมการบริหารจัดการด้านการศึกษานักศึกษาไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (อบม.จชต.) ไปพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ซึ่งต่อมาในการประชุมสภาความมั่นคงแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๔ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ประธานการประชุม ได้มีข้อสั่งการเพิ่มเติมให้มีศูนย์พัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารสำหรับเด็กช่วงอายุ ๔ - ๗ ปี ในทุกหมู่บ้านในทุกอำเภอ และจังหวัด

คปบ.จชต. ซึ่งเป็นหน่วยหลักในการบูรณาการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ได้ร่วมกับหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องประชุมหารือกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารของเยาวชนในช่วงอายุ ๔ - ๗ ปี และได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงศูนย์พัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (นาร่อง) โดยได้พิจารณาคัดเลือกพื้นที่/สถานที่ ที่มีความพร้อมในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร จำนวน ๑๘๔ ศูนย์ ประกอบด้วย

จังหวัดปัตตานี จำนวน ๙๒ ศูนย์ ประกอบด้วย (๑) สังกัด สพฐ. จำนวน ๖๓ ศูนย์ (๒) สังกัด สช. จำนวน ๕ ศูนย์ (๓) สังกัด กศน. จำนวน ๒๐ ศูนย์ (๔) สังกัด ตชด.๔๓ จำนวน ๑ ศูนย์ และ (๕) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) จำนวน ๓ ศูนย์

จังหวัดยะลา จำนวน ๒๔ ศูนย์ ประกอบด้วย (๑) สังกัด สพฐ. จำนวน ๑๕ ศูนย์ (๒) สังกัด สช. จำนวน ๖ ศูนย์ และ (๓) สังกัด กศน. จำนวน ๓ ศูนย์

จังหวัดนราธิวาส จำนวน ๑๙ ศูนย์ ประกอบด้วย (๑) สังกัด สพฐ. จำนวน ๑๔ ศูนย์ (๒) สังกัด สช. จำนวน ๓ ศูนย์ (๓) สังกัด กศน. จำนวน ๑ ศูนย์ และ (๔) สังกัด สอ. จำนวน ๑ ศูนย์

จังหวัดสงขลา จำนวน ๔๙ ศูนย์ ประกอบด้วย (๑) สังกัด สพฐ. จำนวน ๔๐ ศูนย์ (๒) สังกัด สช. จำนวน ๔ ศูนย์ (๓) สังกัด กศน. จำนวน ๔ ศูนย์ และ (๔) สังกัด ตชด.๔๔ จำนวน ๑ ศูนย์

นอกจากนี้ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากภาคส่วนต่าง ๆ ในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับศึกษาธิการจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา/หน่วยงาน และระดับหมู่บ้าน/ตำบล เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและเสนอการจัดกิจกรรม/รูปแบบการพัฒนาภาษาที่เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารระดับพื้นที่ และกำหนดปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ คือ เด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน เห็นประโยชน์ของการพัฒนาทักษะภาษารวมทั้งมีเครื่องมือที่ทำให้การเรียนรู้ภาษามีความสุขและเป็นที่ยอมรับ

๖ ประเด็นที่ ๓ โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้

๑. กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการตามคำบัญชาของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ในการนำการกีฬาสู่ระบบการศึกษา โดยโครงการดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ "จุดประกายความฝัน"

ระยะที่ ๒ "มุ่งมั่นสู่อันดับ"

ระยะที่ ๓ "ปรากฏสู่ความสำเร็จ"

๒. คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยมี พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี/ประธาน คปต. เป็นประธาน การประชุม ได้มีมติเห็นชอบโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นโครงการระยะที่ ๓ "ปรากฏสู่ความสำเร็จ"

๓. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ (ประชุมนอกสถานที่อย่างเป็นทางการ ณ จังหวัดสงขลา)

๓.๑ อนุมัติในหลักการให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้

๓.๒ ให้กระทรวงศึกษาธิการรับความเห็นของกระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เห็นควรให้ความสำคัญในการควบคุม กำกับดูแล โครงการฯ

๓.๓ ให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากำหนดแนวทางการส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้ารับการศึกษาในสายสามัญหรือสายอาชีพเพิ่มขึ้น

ปัจจุบันโรงเรียนในโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ มีทั้งหมด ๑๒ โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๑,๙๐๗ คน ดังตารางต่อไปนี้

ที่	โรงเรียน	จำนวน
๑	เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา	๒๖๑
๒	รือเสาะชนูปถัมภ์	๒๔๖
๓	มัธยมสุโหงปาดี	๑๙๕
๔	โพธิ์คีรีราชศึกษา	๑๗๙
๕	นาทวีวิทยาคม	๒๕๗
๖	ลยางพิทยาคม	๘๒
๗	เบตง "วีระราษฎร์ประสาน"	๑๐๓
๘	สุวรรณไพบุลย์	๑๖๕
๙	บันนังสตาวิทยา	๑๑๑
๑๐	สวนพระยาวิทยา	๙๗
๑๑	ริมเกล้า	๑๐๓
๑๒	ทุ่งยางแดงพิทยาคม	๑๓๐
รวมทั้งหมด		๑,๙๐๗

- ๘ -

จำนวนนักเรียนในโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ที่สำเร็จการศึกษา
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ตั้งแต่รุ่นที่ ๑ - รุ่นที่ ๕ มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๑,๒๕๙ คน ดังตารางต่อไปนี้

ที่	โรงเรียน	รุ่นที่ ๑	รุ่นที่ ๒	รุ่นที่ ๓	รุ่นที่ ๔
๑	เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา	๔๕	๖๙	๕๑	๕๒
๒	รือเสาะชนูปถัมภ์	๔๖	๖๑	๕๘	๔๖
๓	มัธยมสุโหงปาดี		๖๖	๖๔	๔๙
๔	โพธิ์คีรีราชศึกษา		๔๕	๕๑	๓๓
๕	นาทวีวิทยาคม		๖๑	๖๕	๓๖
๖	ละงูพิทยาคม		๒๕	๓๓	๓๒
๗	เบตง "วีระราษฎร์ประสาน"			๔๒	๒๘
๘	สุวรรณไพลย์			๔๕	๓๘
๙	บันนังสตาวิทยา				๒๕
๑๐	สวนพระยาวิทยา				๓๔
๑๑	ร่มเกล้า				๓๙
๑๒	ทุ่งยางแดงพิทยาคม				๒๓
รวมทั้งหมด		๙๑	๓๒๗	๔๐๙	๔๓๒

โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ สิ้นสุดในปีการศึกษา ๒๕๖๕ ซึ่งทางสำนักงาน
 เลขาธิการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สส.คปต.) ได้มอบให้ คบป. จชต.
 สร้างเครื่องมือการติดตามประเมินผลโครงการเพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์/เป้าหมาย คือ การจัดสรร
 ทุนการศึกษาให้นักเรียนในโครงการและต่อเนื่องสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ สอศ. อัตราทุนละ ๕๕,๐๐๐ บาท/คน/ปี

๕ ประเด็นที่ ๔ โครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้

สืบเนื่องจากการประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ ณ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๗ - ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้มีข้อสั่งการให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการที่มีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย มีที่พักและอาหารบริการฟรี เพื่อเปิดโอกาสให้ครอบครัวที่มีรายได้น้อยไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท ได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น โดยตั้งเป้าหมาย ๑ อำเภอ ให้มีโรงเรียนประจำระดับประถมศึกษา ๑ โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา ๑ โรงเรียน รวมทั้งสิ้น ๓๗ อำเภอ จำนวน ๗๓ โรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ โดย สพฐ. จึงดำเนินโครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนยากจนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ มีโรงเรียนในโครงการ จำนวน ๖๔ โรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อรับนักเรียน ๑) ครอบครัวที่มีรายได้น้อยไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท/ปี ๒) เป็นนักเรียนที่ถูกทอดทิ้งไม่มีผู้อุปการะ ๓) เป็นนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มากที่สุด

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้มีการดำเนินโครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ โดยมีกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖

ในปีการศึกษา ๒๕๖๔ มีโรงเรียนเข้าร่วมจำนวน ๖๔ โรงเรียน มีนักเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น ๖,๗๓๓ คน แบ่งเป็น

๑. โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา และ ๔ อำเภอของสงขลา ได้แก่ เทพา สะบ้าย้อย จะนะ และนาหวี แบ่งเป็น

- โรงเรียนระดับประถมศึกษา ๓๕ โรงเรียน
- โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ๒๙ โรงเรียน

ทั้งนี้ เป็นโรงเรียนที่จัดโครงการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ๔๒ โรงเรียน

และเป็นโรงเรียนขยายโอกาส ๑๙ โรงเรียน

๒. แยกตามระดับชั้น

- นักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑๑ คน
- นักเรียนระดับชั้นประถม ๒,๑๖๓ คน
- นักเรียนระดับชั้นมัธยมต้น ๓,๓๔๖ คน
- นักเรียนระดับชั้นมัธยมปลาย ๑,๒๑๓ คน

๓. แยกตามเพศ

- เพศชาย ๓,๓๔๑ คน
- เพศหญิง ๓,๓๙๒ คน

๔. แยกตามการนับถือศาสนา

- นับถือศาสนาพุทธ ๔๑๒ คน
- นับถือศาสนาอิสลาม ๖,๓๒๑ คน

๕. นักเรียนในโครงการมาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท/ปี จำนวน ๖,๖๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙ ของนักเรียนทั้งหมด

๖. มีการจ้างครูอัตราจ้าง (ครูรายเดือนแก้ปัญหาสถานศึกษาขาดแคลนครูชั้นวิกฤต สำหรับโรงเรียนในโครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้) ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน จำนวน ๖๕ อัตรา

๗. มีการจ้างบุคลากรจ้างเหมาบริการแบบไม่ผูกพัน สำหรับดูแลนักเรียนในโครงการโรงเรียนประชารัฐ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามวุฒิการศึกษา (ต่ำกว่าปริญญาตรี ๙,๐๐๐ บาท/เดือน และปริญญาตรี ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน) จำนวน ๑๐๐ อัตรา

๘. ผลการดำเนินโครงการ

๘.๑ มีโรงเรียนในลักษณะโรงเรียนประจำที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บริการเด็กนักเรียนที่ยากจน นักเรียนที่ถูกทอดทิ้งไม่มีผู้อุปการะ และนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และจังหวัดสงขลา ๔ อำเภอ

๘.๒ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๘.๓ สร้างโอกาสให้กับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

ปีการศึกษา	ปีการศึกษา ๒๕๖๑	ปีการศึกษา ๒๕๖๒	ปีการศึกษา ๒๕๖๓	ปีการศึกษา ๒๕๖๔
จำนวนนักเรียน ในโครงการ (คน)	๔,๒๓๔	๕,๐๓๔	๕,๖๒๙	๖,๗๓๓

๙. ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ

๙.๑ ด้านความสมบูรณ์ของร่างกาย นักเรียนได้รับอาหารครบ ๓ มื้อ และได้รับอาหารว่างระหว่างมื้อ ทำให้นักเรียนได้รับสารอาหารครบถ้วน เป็นผลให้การเจริญเติบโตตามวัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๙.๒ ด้านสุขภาพจิต นักเรียนมีสภาพจิตใจที่ดี ดำรงอยู่ในความดีงาม ได้รับการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมกล่อมเกลาจิตใจตามหลักศาสนา ลดความก้าวร้าว ซึมเศร้า เก็บตัว ไม่กล้าแสดงออก และมีแนวโน้มพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ดี

๙.๓ นักเรียนได้รับสวัสดิการและสวัสดิภาพที่ดี

๙.๔ นักเรียนได้รับจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน

๙.๕ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วม

๙.๖ ด้านสุขภาพ นักเรียนมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย มีภาวะทุพโภชนาการลดลง

๙.๗ นักเรียนมีทักษะการดำรงชีวิต รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ให้เป็นผู้ประพฤติดี มีความรู้รอบ มีเหตุผลในการคิด สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต เด็กได้เติบโตอย่างมีคุณภาพ กระจายโอกาสให้กับเด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ตามแนวทางการดำเนินโครงการ คือ กินอิ่ม นอนอุ่น ได้โอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ

❖ ประเด็นที่ ๕ การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากคำถามที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งในวันปกติจะเรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรอิสลามศึกษา ในวันเสาร์ - อาทิตย์ ต้องเรียนหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น ที่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน และใช้เวลานานในการเรียนนั้น

กระทรวงศึกษาธิการ โดย สช. ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว โดยที่ผ่านมาได้มีการหารือกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น นายกสภาคมนตรีศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประธานมูลนิธิศูนย์ประสานงานตาดีกาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และนายกสมาคมโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนในระบบ กับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งขณะนี้ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และสถาบันศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย นายกสภาคมนตรีศึกษาปอเนาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประธานมูลนิธิศูนย์ประสานงานตาดีกาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้แทนสำนักงานศึกษาธิการ ภาค ๗ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัด/อำเภอ เพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนการใช้หลักสูตรแบบบูรณาการ ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา และเวลาเรียนของเยาวชน และส่งเสริมให้เยาวชนมีเวลาในการเรียนวิชาสามัญเพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของ สอศ. จะเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบคู่ขนาน (สอนอาชีพคู่กับเรียนศาสนา) เพื่อให้นักเรียนระดับอาชีวศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันศึกษาปอเนาะมีทักษะทางด้านวิชาชีพควบคู่ไปกับการเรียนวิชาศาสนา และการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับนักเรียนและเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและนักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยการจัดตั้งกลุ่มอาชีพตามความสนใจเพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ในท้องถิ่นอันก่อให้เกิดสันติสุขในมิตติความมั่นคงของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

❖ ประเด็นที่ ๖ การพัฒนาผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้หลักสูตรใหม่ที่มีเนื้อหาเชิงบวก

การดำเนินการพัฒนาผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สช. ร่วมกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ ในการจัดอบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการเสริมสร้างความเข้าใจในสถานศึกษาเอกชน โดยมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๒๐๐ คน (กลุ่มเป้าหมายจาก กอ.รมน.ภ. ๔ สน.) โดยมีเนื้อหาหลักสูตรที่เน้นการปรับทัศนคติ และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันหลักของชาติ การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ชาติไทย ประวัติศาสตร์มลายู เป็นต้น

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สช. ได้ร่วมกับ กอ.รมน.ภ. ๔ สน. เพื่อดำเนินโครงการปรับกระบวนการทัศนคติผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีเนื้อหาหลักสูตรเกี่ยวกับการเสริมสร้างเจตคติที่ดีปรับทัศนคติ และสร้างการรับรู้ที่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป